

GYERMEKEK ÖRÖME

**ELBESZÉLÉSEK
KIS LEÁNYOK SZÁMÁRA**

**IRTA
BEUTNER RENATA**

**FORDITOTTA
GYÓRY ILONA**

**BUDAPEST,
LAUFFER VILMOS KIADÁSA.**

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2018
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-326-7 (online)
MEK-18395

TARTALOM

Előhang.

A gerlicze.

A nyakláncz.

Az első hazugság.

Két karácsonyest.

A nyalánk.

Az uj tanító.

Lili és Mariska.

ELŐHANG.

Gyönyörü gyermekkor, csak a te sajátod
Tavasz virulása, hajnal ragyogása;
Minden perczed, órád egy-egy édes emlék,
Fényes tündér-álom, melynek nincsen mása.
Hogyha tova tűntél, napjaid emléke
Hadd maradjon itt még akkor is minálunk
Hadd merengjünk rajta, mert ha gondolunk rá.
Benne édes vigaszt és gyönyört találunk.

A gerlicze.

A tíz órai szünetnek már régen vége volt s az iskola nagy csengetyüje arra figyelmeztette a növendékeket, hogy jó lesz ismét helyükre menni, de Klárikának még mindég volt valami mondani valója.

„Gondoljátok csak!” mondá a többieknek, „e napokban, midőn váratlanul betoppantam a mama szobájába, a szőnyegen egy darab világoskék szövet hevert. Felemelem, hogy megnézzem, mi az, de mamám gyorsan kikapta kezemből. Már most bizonyos vagyok benne, hogy valami szép kék ruhát kapok születésem napjára. Istenem, csak már itt lenne az a holnap után. Már aludni sem tudok, mert mindég ez a nap jár eszemben. Csak aztán jó korán ott legyetek leányok, mert már négy órakor uzsonnázunk. És tudjátok-e, hogy mama még valamit ígért születésem napjára? Találjátok ki, mi lesz az” mondá Klárrika, miközben elégtelen tekintett barátnőire, kik egész bámulattal hallgatták.

„Egy szép babát”, „labdát”, „új kalapot”, hangzék most, de bizony sem Ella, sem Erzsike, sem Anna nem találták el, mire Klárrika így folytatá:

„Mindnyájan ismeritek az én kedves kis kanári madaramat. Mama megígérte, hogy vesz ennek egy szép új aranyos kalitkát, mert a régi már nagyon kopott!”

A leánykák mind együtt örültek kis barátnőjükkel s ha a csengetyü nem figyelmeztette volna őket már másodszor is az óra kezdetére, ki tudja, meddig beszélgettek volna még a közelgő szép napról.

Klárrika mindég szorgalmas és figyelmes tanuló volt, ki örömmel járt iskolába, de ma sehogysem tudott figyelni; s többször is rajta kapta magát, hogy gondolatai messze jártak, mert mindég a születésnap ajándékok voltak eszében. Nem is tagadhatta, hogy nagyon megörült, mikor az utolsó órának is vége lett, - mely még hozzá a nehéz számtani óra volt - mert ekkor aztán mehetett haza, a szép, barátságos szülői házba, mely nyájasan tekintett ki a tágas park zöld bokrai közül.

Itt, mihelyt anyját és Emmi hugát megcsókolta, azonnal odasietett a kanári madárhoz, hogy elmondja neki századszor is, milyen gyönyörű új lakása lesz neki. De mi történt? A mint belépett az ajtón, úgy tetszék neki, mintha a kis madár nem is volna a kalitkában. Klárrika egy ugrással ott termett az állvány mellett s ekkor látta, hogy a szegény madárka ott feküdt a kalitka homokján, görcsösen összehuzott lábbal, bágyadtan le-lecsukódó szemmel. A mint a leányka odalépett, a kis madár fájdalmasan tekintett reá, mire Klárrika ijedten nyitotta ki az ajtót s kezébe véve a szegény kis madarat, odaszaladt a mamához s így kiáltott: „Oh mamám, mamám, mi történhetett az én szegény kis madarammal?” Az ijedt kiáltásra a mama gyorsan emelkedett fel székéről s aztán szánakozva nézte a madárkát, mely remegve feküdt Klára kezében.

„Szegény kis madár!” mondá a mama, „ugyan mi baja lehet? Nagyon félek, Klárikám, hogy a kis kanári nem marad meg. Reggel még láttam, hogy a kendermagot csipegette, de az mindjárt feltűnt nekem, hogy szokott reggeli dalát ma nem énekelte el. Bizonyosan, már akkor is volt valami baja!”.

„Igazán azt hiszed, mamám, hogy meg fog halni? De hiszen az borzasztó volna” kiáltá Klárrika csaknem magánkivül. „Nem lehetne rajta valahogyan segíteni? Oh nézd csak, mintha már most is haldoklanék” S csakugyan úgy volt, a kis madár néhányat vonaglott s aztán kinyújtotta lábát, lehunyta szemét s meg volt halva.

Mikor Kláríka ezt látta, keserves sirásra fakadt. „Szegény kis madaram, szegény kedves kis madaram!” zokogta, miközben csókjaival halmozta el a kis kanári puha sárga tollazatát. „Mennyire szerettelek s milyen szép házad lett volna! Ennek örültem legjobban és most meg vagy halva. Már most vége minden örömömnek; Istenem, milyen boldogtalan vagyok.”

„Igazán sajnállak, édes gyermekem”, mondá a mama részvétellel, „de lásd, ennél sokkal nagyobb veszteségek is várnak reánk az életben s mégis, még olyankor is meg lehetünk győződve, hogy Isten jót akart velünk. Ezt nem szabad feledned, gyermekem!” tette hozzá anyja, miközben szeretettel ölelte meg a zokogó leánykát.

„Tudom, mamám, tudom”, szóló Kláríka, „de ne haragudjál, ha sirok. Lásd, arra örültem legjobban, hogy kis madaram szép új kalitkát kap s most ennek is vége! De azért ne félj, nem fogok többet sirni!” tette hozzá, miközben könyeit letörölte s megcsókolta a mama kezét. Ezalatt a kis Emmi is oda lépegetett nagy nehezen s kíváncsian nézte a holt madarat, melyet testvére még mindég kezében tartott s mikor aztán Kláríka letérdelt a gyermek mellé, hogy megmutassa neki, mi történt, akkor Emmike felváltva majd a madár tollát, majd Kláríka könyáztatta arcát simogatta kövér kis kezével.

„Szedény tisz madál!” mondá a gyermek busan. De e pillanatban valami jutott eszébe s fejét felemelve így szóló, mialatt egészen felvidult:

„A tisz madál medhalt, Emmite szeletné eltemetni!”

„Emmikének igaza van, Kláríkám!” mondá a mama mosolyogva, „csakugyan el kell temetnetek a kis madarat. Menjetek ki a konyhába s kérjétek meg Marit, hogy segítsen. De szép helyet keressetek ám a kertben a sír számára.”

E szókra a két gyermek csakugyan kiment; Emmi legelől, a mily gyorsan csak tudott, mig Kláríka szomoruan ballagott utána. A kertben aztán kikerestek egy szép tiszta helyet a nagy díófa alatt; ott egy kis sírt ástak s beletéve a kis madarat, szépen felhantolták a sirt s tele-tüzdelték százszorszéppel.

Az ünnepélyes temetés alatt Emmike egészen elfeledte a szomorúságot s az ebédnél oly vigan beszélte el a történeteket a papának, mintha az egész valami nagyon mulatságos dolog lett volna. Kláríka azonban még mindég szomorú volt, mert sehogysem tudta feledni a kis madarat s szinte örült, mikor vége volt a napnak s elmehetett lefeküdni.

Másnap aztán az iskolában is nagyon hallgatag volt s mikor a többi leányok megkérdezték, mi baja, könyezve mondta el a madárka halálát. Barátnői mind részvétellel hallgatták, de egy mégis azt mondta, hogy nem érti, hogyan busulhat valaki ennyire egy ostoba kis madár miatt. E szókra Kláríka azonnal visszament helyére s könyveit elővevé, olvasni kezdett s egy szót sem szóló többé a leányokhoz.

Az iskolából hazatérve, szokás szerint azonnal bement a szobába, hol a kis madár kalitkája állt. Itt aztán megint csak felujult a leányka fájdalomra és sokáig nézte busan, gondolatokba merülve az üres kalitkát. De a szomszédaszobában egyszerre különös zaj támadt! Mintha valaki gyorsan lapozna egy nagy könyvben, ide-oda csapkodva a lapokat. Most elcsendesült a zaj, de egy pillanat múlva újra elkezdődött. Kláríka tudta, hogy senki sem lehet a szobában. A papa már reggel elment hazulról, a mama pedig a lakás másik végén volt Emmivel; így Kláríka csaknem megijedt, mikor a titokzatos zaj meg-megujult. Végre átkiáltott hangosan:

„Ki van ott?”

Semmi felelet. Kláríka erre összeszedte minden bátorságát s belépett a mellékszobába, hogy meglássa, ki okozza e titokzatos zajt. De mit látott? Az ablakpárkányon egy gyönyörű hamvasszürke galamb ült félénken meglapulva, mely Kláríkát látva, még jobban meghúzódott

a sarokban. A leányka alig mert lélekzetet venni, mert félt, hogy elriasztja a kis madarat. De mikor látta, hogy az állat nem is mozdul, mégis odalépett hozzá s megsimogatta puha, remegő tollazatát.

Kláríka egészen elbámulva nézte a gyönyörű gerliczét, melynek hamvas, barnába játszó tolla csak farkánál és szárnya végén volt kissé sötétebb, míg nyakán egy fekete csik huzódott végig, mintha bársony szalagot kötöttek volna rá. Szelid tekintetű szeme minden félelem nélkül tekintett a leánykára, ki meg nem foghatta, hogy került ide a gyönyörű gerlicze. Kláríka körültekintett s látta, hogy az ablakok felső táblája nyitva van. „Bizonyosan arra jött be”, gondolá a leányka, kinek időközben eszébe jutott, hogy szomszédjuk is tart gerliczétet. „Bizonyára ez is azok közül való s most ide menekült a kis szökevény! De most szabadon kell bocsátanom” mondá a leányka, mialatt óvatosan megfogta a galambot, mely egészen szelidnek látszott s nyugodtan türe, hogy a leányka simogassa. Kláríkának szinte nehezebb esett, hogy a gyönyörű gerliczét elbocsássa. Oh ha megtarthatná! - De nem, azt nem teheti. Gyorsan felnyitotta az ablakot s kinyújtá kezét, melyen a galamb még mindég ott ült. Azt hitte, hogy a gerlicze azonnal el fog repülni, mihelyt a szabad levegőt érzi. De csalódott. A galamb nem is mozdult s mikor a leányka ide-oda mozgatta kezét, a gerle akkor is csak ott ült, a leánykára nézve okos szemével.

Ez csakugyan csodálatos volt! Kláríka azonnal a mamához sietett, hogy elmondja, mi történt s hogy a kis jövevényt is megmutassa. A mama is gyönyörködve nézte a szép állatot s épen azon tanakodtak, vajjon csakugyan a szomszédék galambházából való-e, midőn egyszer csak Kláríka atyja is belépett.

„Kitől kaptad ezt a gerliczét, Kláríka?” kérdé, mihelyt belépett.

„Gerliczét?” mondá a kis leány csodálkozva. „Azt hittem, hogy a szomszédházból jött át, a galambok közül.”

„Nem, gyermekem”, felelt atyja, „ilyen színe és ilyen fekete csikja csak a gerléknek van. S úgy látszik, ez épen szelidített gerlicze lehet, mely valami kalitkából szabadult ki. Most addig csak tartsd magadnál, míg megtudjuk, kié. Minden esetre tudakozódnunk kell, hogy kinek veszett el egy gerliczéje.”

„De ha senki sem jelentkezik, papám, akkor ugye -” mondá Kláríka, miközben aggódva és kérőleg tekintett atyjára.

„Nos akkor megtarthatod a szegény kis kanári helyett”, mondá atyja nyájasan, mire Kláríka boldogan csókolta meg a gerliczét. Már most is annyira megszerette, hogy gondolni sem akart arra, hátha meg kellene tőle válnia. A dolog csakugyan csodálatos volt, majdnem úgy látszott, mintha e szép születésnap ajándékot egyenesen az égből küldték volna a leánykának.

A kis jövevényt egyelőre a megholt kanári madár kalitkájában helyezték el. Persze egy kicsit szűk volt neki, de azért úgy látszott, hogy a gerlicze egészen jól érzi magát benne. Mikor ezt Kláríka látta, nagyon megörült neki, valamint annak is, mikor a gerle szépen felcsipegette a kalitkába szórt zsemle darabkákat.

A kis leány most minden szabad percet felhasznált arra, hogy a régi kalitka szép új lakójában gyönyörködjék. Mikor aztán a várva várt születésnap is elérkezett, Kláríka először is a gerliczét mutatta meg barátnőinek, kik nem győztek bámulni a különös történeten.

„Milyen szerencsés vagy te, Kláríka,” mondá Ella csaknem irigyen, „hisz ez már csaknem olyan dolog, a milyenek a mesebeli tündérországban történnek, a hol sült galamb repül az ember szájába!” A leánykák mindaddig ott maradtak a gerlicze mellett, míg az uzsonnához nem hívták őket. Mikor aztán a csokoládét és a süteményeket elfogyasztották, akkor kimentek a kertbe labdázni és karikázni. De Kláríka játékközben sem tudta feledni kedves gerliczéjét s

egyszer beosont a kertből, barátnői közül, kik ezt a nagy játszásban észre sem vették. A kalitka oda volt huzva a nyitott ablakhoz, az ablak alatt pedig egy szegényesen öltözött fiucska állott, ki könyes szemmel nézte a gerliczét. Klárrika meglepetve közeledett az ablakhoz, mire a fiucska gyorsan elfordult s menni akart, de a kis leány megszólította, mire amaz újra megállt s zavarodottan játszott ujjaival. „Miért nézted úgy ezt a gerliczét?” kérdé Klárrika, mialatt szive sebesen dobogott, mert arra gondolt, hátha a kis fiué volt a gerle.

„Ne haragudjék, kisasszonyka”, felelt félénken a gyermek, „de a gerlicze előbb az enyém volt és mert - - mert - oh Istenem, ugy sajnálom!” sóhajtá, mialatt a sirás egészen elfojtotta hangját.

„A tied volt?” kérdé Klárrika aggódva. „Oh, ugy mindenesetre vissza adom neked”, mondá, miközben szintén sirva fakadt.

„Oh nem, nem”, felelt a fiu, „a gerlicze többé nem lehet nálam, mert én - mert anyám -”

„Mi történik itt Klárikám?” kérdé a mama, ki épen ekkor lépett a szobába. „Mit akar ez a kis fiu? Talán az övé a galamb? Ha igen, akkor azonnal visszaadjuk neki”, mondá s intett a gyermeknek, ki néhány percz mulva félénken lépett be.

„A tied a gerlicze kis fiam?” kérdé a mama nyájasan.

„Az enyém”, felelt a fiu sóhajtva. „Nézzék csak, hogy figyel rám a Jancsi”, folytatá, miközben odalépett a kalitkához s így kiáltott a gerlének: „Jancsi, Jancsi!” S ime, a gerle felkapta fejét s a kaczagáshoz hasonló hangon felelt a fiunak. Mikor Klárrika ezt hallotta, tapsolt örömeben, annyira tetszett neki a galamb kaczagása. De már a másik pillanatban eszébe jutott, hogy ez bizonyosan a kis gerlicze bucsuja akar lenni s ekkor busan fordult a fiuhoz: „Látom, hogy a galamb csakugyan a tied. Ugy-e most majd visszaviszed?”

„Oh dehogy!” felelt a fiu, „hiszen épen az a baj, hogy nem szabad visszavinnem. Azért bocsátottam szabadon, mert anyám beteg s nem türheti a gerliczém örökös turbékolását. Aztán meg sokszor nincs is pénzem, hogy eleséget vegyek neki”, mondá a gyermek, mialatt mélyen elpirult zavarában.

„De hát akkor mit tegyünk vele?” kérdé Klárrika feszülten.

„Azért eresztettem el ebben a szép tágas utczában, mert eladni nem akartam s mert azt gondoltam, hogy majd talán jó emberekhez kerül, a kik befogadják és gondját viselik, mivel én már nem vigyázhatok rá többé. Jó ideig néztem, hogy repül egyik fáról a másikra s mikor már aztán nem láthattam, akkor haza mentem egyedül, a gerlicze nélkül. De ma megint ide jöttem, kérdezősködtem az utczán, nem láttak-e valahol egy gerliczét, mire egy fiu azt felelte, hogy a doktor uréknál van egy tegnap óta. Erre idejöttem s csakugyan megláttam a Jancsit és most -”

„És most?” kérdé Klára izgatottan. „Most csak arra akarom kérni a kisasszonykát, hogy viselje jól gondját az én gerliczémnek, és engedje meg hogy néha, ritkán, nagyon ritkán eljöhessek megnézni a kis madaramat -”

Klárának a részvét és az öröm egészen elvette szavát, de néhány percz mulva így szólalt meg könyes szemmel: „Szegény kis fiu! Légy nyugodt, ugy fogom a kis gerliczét szeretni, mint te szeretted. Meglásd, nagyon jó dolga lesz nálam. Te pedig mindennap eljöhetsz, hogy megnézhesd és beszélgethess vele. Ugy-e mamám, te is megengeded?”

„Hogyne, gyermekem,” felelt a mama, ki meghatva hallgatá a szegény fiucska szavait. „De mondd csak, mit fizessek a gerliczédért, mert nem akarnám ingyen elvenni tőled.”

„Oh köszönöm!” felelt a kis fiu, „de nem kérek érte semmit. Hanem - hanem azt nagyon szeretném, ha a doktor ur olyan jó lenne, és eljönne egyszer szegény anyámat meglátogatni.

Már olyan régóta beteg, de nincs elég pénzünk, hogy az orvost és az orvosság árát kifizessük. Ha talán a galamb elég lenne pénz helyett, - engem Molnár Károlynak hívnak és a Rózsa utcában lakunk.”

„Jól van gyermekem!” felelt az urnő. „Férjem mindenesetre meglátogatja édes anyádat, te pedig csak jőjj el, a hányszor kedved tartja a gerliczét megnézni.” Károly megköszönte az urnő jóságát s aztán bucsut mondva a gerliczének, megkönnyebbült szívvvel távozott el. Klárrika lelkét oly ellentétes érzelmek foglalták el, hogy egészen elgondolkozva ment vissza barátnőihez, kik már ekkor nehezen várták. Mert Klárrika is együtt játszott, együtt ugrándozott velük, de azért a gerle és a szegény fiucska folyton eszében maradt.

Estére kelve a kis vendégek mind hazamentek s ekkor Klárrika azonnal édes atyja szobájába sietett, hogy Károly kívánságáról értesitse.

Az orvos épen íróasztala mellett ült, de mihelyt Klárrikát belépni látta, azonnal feltekintett könyvéről s így szólt hozzá nyájas hangon: „Talán még valami kívánsága van az én kis leányomnak? Mert hogy valamit szeretnél, azt látom az arczodról!”

„Kedves jó papám”, felelt Klárrika neki bátorokodva, „egy nagy kérésem volna hozzád; nem mehetnél el a kis Molnár Károly édesanyjához a Rózsa utcába? Mert lásd, én már el is fogadtam díj fejében a gerliczét.”

„Nem értelek, gyermekem. Ki az a Molnár Károly és mi összefüggésben van a te gerliczéd-del? Magyarázd meg, mi van a dologban.”

Erre leányka elmondta elejétől végig mind azt a mi történt, mire atyja egyszer csak hangos nevetésre fakadt. „Na lám!” mondá. „Így sem jártam még. Előre kifizetnek egy gerliczével s csak aztán mondják meg, hogy hova is kellene tulajdonképen mennem!”

„De azért mégis megteszed, ugy-e papám?” kérdé a leányka, miközben könnyörögve tekintett atyjára.

„Hogyne, gyermekem, hogyne! Most már mindenesetre el kell mennem, ha már a fizetést is felvetted. Tehát Molnár Károly. Rózsa utca”, mondá, miközben felírta a nevet jegyzőkönyvébe s nyájasan tekintett Klárrikára, ki hálás szívvvel csókolta meg atyja kezét, mielőtt a szobát elhagyta volna. A nemesszívü orvos másnap már korán reggel utra kelt, hogy a szegény beteget felkeresse. A Rózsa utca egyike volt a külváros legszükebb s legelhagyatottabb utcáinak s az orvos egyideig hiába kérdezősködött Molnárék után, senki sem tudott neki felvilágosítást nyújtani. Már épen vissza akart fordulni, midőn egy alacsonyan fekvő szük kis ablakból egyszer csak egy öreg asszony hajolt ki s így szólítá meg az orvost, kinek hangját meghallotta:

„Oh, bizonyosam a doktor ur lesz az, a kit a kis Károly emlegetett. Milyen szép, hogy csakugyan eljött a szegény Molnárékat megnézni. Szegény asszony, bizony az nagyon rászorult a segítségre, de hát magunk fajta ember hiába próbálja, csak nem tud rajta segíteni. Pedig áldott jó lélek ám ez a Molnárné” mondá az öreg asszony, „és a kis Károly is nagyon derék gyerek. Különben majd meglátja az orvos ur maga is!” Ezzel kinyitotta egy kis udvari lakás ajtaját, melyen át az orvos egy szük, homályos szobácskába lépett be. Csaknem hihetetlen volt, hogy két ember lakhassék és hálhasson e parányi helyen s mégis, a levegő nem volt fülledt, hanem friss; a szobácskának pedig minden zuga tiszta, sőt az asztal közepén szép bokréta is állott mezei virágokból kötve.

A mint az orvos belépett, a beteg azonnal felemelkedett ágyán s így szólalt meg halk hangon:

„Istenem, mit gondolhatott a doktor urólunk, mikor kis fiam arra kérte, hogy látogasson meg engem viszonzásul a gerliczéért. Ne tessék rá haragudni, mert jó szándékból tette és” - de e szóknál erős köhögési roham lepte meg a szegény asszonyt, ki néhány percz múlva erőtlően hanyatlott vissza vánkosára.

„E miatt ne aggódjék, jó asszony”, felelt az orvos nyájasan. „Nagyon szivesen eljöttem s igen örülnék, ha sikerülne baján segítenem s azért először is mondja el, mi baja s mióta beteg?”

A szegény asszony kevés szóval is elmondhatta, hogyan betegedett meg. Gyakori történet az ilyen, de mindég nagyon szomorú.

Molnárné özvegy asszony volt. Mig férje élt - ki mint bányafelügyelő volt alkalmazva - addig csak jól ment minden. A családfő jövedelméből szépen megélt a kis család, mely akkor még négy tagból állott, mert Károlynak volt egy kis huga is. Azonban a sors kegyetlenül végét szakította a csendes, megelégedett életnek. Egy reggel a kis ház előtt néhány ember állott meg, kik egy ravatalon a családfő véres, élettelen testét hozták. A bányász ugyanis egy véletlen szerencsétlenségnek esett áldozatul; a mint a tárnába le akart bocsátkozni, rosszul lépett s abban a pillanatban lezuhant a mélységbe. A mint a szerencsétlen asszony férje holttestét meglátta, velőtrázó sikoltással rogyott össze s csak nagy nehezen birták eszméltre hozni. Férje temetése után elhatározta, hogy nem marad e vidéken, melynek minden pontja veszteségére emlékeztetné. Csakugyan el is költözött gyermekeivel együtt s most már egy éve lakott ebben a városban. Azóta keze munkájával kereste a kenyeret maga és gyermekei számára, de utóbbi időben már nagyon nehezebbé esett a dolog s mikor aztán a kis Erzsikét is elragadta a halál, akkor a szegény anya ereje is végleg meg volt törve. Azóta ugyszólván folytonosan ágyban fekvő beteg volt, kinek csak Károly odaadó ápolása és jólelkű háziasszonyának szivessége szerzett némi enyhülést.

Az orvos részvétellel és komolyan hallgatta végig a szegény asszony szavait, kit beszédközben többször szakított félbe a kinos, görcsös köhögés. Utóbb már oly gyengének látszott, hogy az orvos sajnálattal volt kénytelen belátni, hogy itt már ember nem igen segíthet. De azért nyájasan biztatta a szegény beteget s azt mondta, hogy ezentul mindennap küld neki levest és bort. „Csak küldje el fiát hozzánk mindennap”, mondá, „legalább akkor a gerliczét is megláthatja, melyben kis leányomnak oly nagy öröme telik.”

E naptól fogva Károly csakugyan mindennap elment az orvoshoz, hogy onnan anyjának jó tápláló levest, egy darab sült húst vagy egy pohár bort hozzon, mert Kláríka anyja mindennap küldött a szegény betegnek valami erősítőt. Kláríka kérésére Károly úgy intézte a dolgot, hogy ebéd előtt egy félórát mindég ott töltött náluk, mialatt aztán kedvükre játszottak a gerliczével. Károly huszszor is szólította ilyenkor a madarat, mely mindannyiszor kaczagással felelt a fiúnak. Kláríka és Emmi ilyenkor egészen el voltak ragadtatva, hát még akkor, mikor Károly azzal lepte meg őket, hogy a gerlicze még egyebet is tud. A fiu intésére ugyanis egyszerre felemelkedett a pálczikán, melyen ült, azután ismét összehúzódott és lehajtotta fejét, mintha bókolni akarna a gyermekek előtt.

Károly is együtt nevetett e bohó mutatványokon a két leánykával, de időnként mégis elbusította az a gondolat, hogy a szép galamb már nem az övé. Eszébe jutott, hogy milyen öröme volt akkor, midőn egy évvel ezelőtt egy pajtása megajándékozta a kis galambbal, mely akkor még egészen fiatal volt.

De ha sajnálta is néha, azért mégis Kláríka és Emmi kedvéért mondott le róla legszivesebben, mert nagyon megszerette a jószívű gyermekeket, valamint az egész családot is, kik iránt annyi hálával tartozott.

A doktor ugyanis nagyon gyakran elment a szegény asszonyhoz, még pedig legtöbbször nejével együtt, ki ilyenkor mindég vitt neki valamit. Károly pedig igazán nem tudta volna

megmondani, melyiket szereti a leánykák közül jobban. Kláríka egykoru volt vele, így jobban megértették egymást s azonkívül a galamb is Kláríkáié volt most; de Emmike meg egészen elhalt kis hugára emlékeztette Károlyt, ki a gyermeket már csak azért is nagyon szerette. Így a kis fiu a legőszintébb ragaszkodást érezte az egész család iránt s néha alig tudta bevárni az órát, mikor ismét elmehetett hozzájuk.

A két kis leány szintén nagy örömmel várta Károly jöttét, mert nagyon jól tudtak játszani együtt s Emmi tárt karokkal szaladt a fiu elé, ha csak messziről látta is jönni.

„Mondd csak Károly”, szölt egyszer Kláríka, „nem lenne jó, ha Jancsit egyszer szabadon eresztenök a szobában. A kalitka, a mit papától kaptam számára, szép tágas ugyan, de azt hiszem, azért Jancsi mégis nagyon megörölné, ha egyszer szabadabban is repülhetne.”

Károly azonnal beleegyezett a tervbe, mire azonnal kinyitották a kalitka ajtaját s kibocsátották rajta a gerlét, mely egyideig nagyon csodálkozni látszott váratlan szabadságán s eleinte ki sem akart jönni. Csak lassan közeledett a kalitka ajtaja felé, de mikor Emmike erre örömben tapsolni kezdett, a madár félénken huzódott vissza s nem is mert mindjárt újból az ajtó felé közeledni. De azután mégis neki bátorodott és huss! - egyszerre csak fenn ült a függöny rudján.

A gyermekek bámulva néztek utána s aztán türelmetlenül várták, mi fog most történni. De úgy látszott, hogy Jancsinak esze ágában sincs lejönni onnan. Csak forgatta szép kis fejét jobbra-balra, azután tollát simogatta csörével, miközben egyre kaczagott. Már most a gyermekek is elkomolyodtak kissé s mikor Emmike látta, hogy hiába könyörög a hamis madárnak, az bizony nem jön le, akkor egészen elszomorodott s már-már nagyon sirásra állt a szája, mikor Károly így kiáltott fel: „Valami jutott eszembe!” De mielőtt megkérdezhették volna, hogy mit akar, már künn volt a konyhában, honnan néhány percz mulva egy szénvonóval tért vissza.

„Várjatok csak!” mondá Károly, mikor látta, hogy Kláríka csodálkozva néz reá. „Ne féljetek, nem történik semmi baja!” E szókkal egy széket huzott oda s arra felállva, felnyujtotta a szénvonót oly magasra, hogy a gerlicze ráléphetett. Nem is kérte magát sokáig, hanem szépen rászállt, mire Károly szép csendesén lelépett a székről, hogy Kláríka levehette a szénvonó végéről a kis szökevényt.

Mikor csakugyan sikerült megfognia, örvendezve kiáltott fel: „Jaj de okos fiu vagy te Károly! Most már tudjuk, hogy kell megfognunk, ha máskor sem akarna visszajönni.”

A gyermekek ezentul majdnem mindennap szabadon bocsátották a gerliczét egyidőre, mely azóta, hogy nem volt folytonosan a kalitkában, meg szelidebb lett. Most már kezéből és szájából is etethette Kláríka a gerlét, mely sokszor odaült melléje egészen közel ha dolgozott, vagy zongorázott.

Az ablakot bátran nyitva lehetett hagyni, mert a gerle a világért sem repült volna ki, ha valaki ott volt a szobában s Kláríka csak akkor tette vissza kis kedvenczét a kalitkába, ha ki kellett mennie a szobából.

De egy délután későn indult az iskolába s mikor az órát megnézte, látta, hogy nagyon kell sietnie. Gyorsan elővette kalapját és könyveit, de e közben egészen megfélekedezett arról, hogy a gerliczét vissza kellett volna tenni a kalitkába.

Négy órakor vidáman s mi rosszat sem sejtve tért vissza az iskolából, de mily nagy volt rémülete, mikor a gerliczét sehohsem találta. Sirva szaladt anyjához és Emmikéhez s mikor ezek sem tudták, hol lehet a galamb, kifutott az utcára, remélve, hogy talán ráakad a kis szökevény nyomára. Anyja a szobaleányt is utána küldte, gondolva, hogy ketten talán többre mennek, de hiába volt minden, a madár nem került meg.

Klárrika keservesen sirva érkezett haza. Már most nem is remélhette, hogy valaha még visszanyeri elvesztett galambját, s mikor erre gondolt, zokogva borult az asztal sarkára.

S az fájt neki legjobban, hogy saját hibája miatt érte ez a veszteség. Nem, ezt soha, soha sem fogja magának megbocsátani. Türelmetlenül fordult el Emmikétől, ki vigasztalni akarta, bár maga is bánkódott. Nem is hallották, hogy valaki ezalatt a szobába lépett s mikor Klárrika vállát egy kéz érintette, a leányka kedvetlenül huzódott el. De mi volt ez? Mintha gerlekaczagás hangzott volna. Klárrika meglepetve tekintett fel s ime, csakugyan ott állt előtte Károly, kezében tartva a gerlét, mely egyre kaczagott.

Klárrika első pillanatban alig hitt a szemének, de azután boldogan csókolta meg a hazakerült szökevényt. Majd Károly nyakába borult és örömkönyek közt köszönte meg, hogy ilyen örömet szerzett neki. E közben a mama és Emmike is visszajöttek, kiket a tulboldog leányka sorra megölelt örömeiben.

Mikor aztán a megkerült gerliczét sikerült ismét visszatenni a kalitkába, akkor aztán mindnyájan Károlyhoz fordultak, hogy megkérdezzék, hogyan is történt a dolog? A fiu most elmondta, hogy iskolából hazajövet még valami dolga volt, melyet anyja bizott reá, így be kellett mennie a városba. A mint a főutcán ment, mendegélt, egyszer csak egy csoport galambot pillantott meg egy udvaron, melyek gyorsan csipegették az eléjük szórt eledelt. Volt ott fehér, szürke és téglaszinü, de a mint nézte őket, egyszerre csak egy gerliczét pillantott meg közöttük. Igen, igen, azonnal tudta, hogy ez csak gerlicze lehet, hamvas barna színéről s a nyakán levő keskeny fekete sávról azonnal felismerte. A többi galambok azonban sehogyszem akarták a betolakodót megtérni maguk között s valahányszor a gerlicze a felhínt szem felé közeledett, mindannyiszor mérgesen vagdaltak felé csőrükkel, míg végre a szegény kis madár megriadva repült el s busan ült le a kerítés oszlopára. Károly csak nézte, nézte egy darabig s ekkor oda lépett hozzá. Hátha a Jancsi lesz ez a gerlicze, gondolá s közelebb lépve, nyelvével csettentett neki úgy a mint máskor szokta. S ime, a madár azonnal felkapta fejét, körülnézett s mikor Károlyt meglátta, rögtön elkezdett kacagni, mire a fiu egy ugrással mellette termett s megfogta. A gerlicze szívesen hagyta magát megfogni, mert úgy látszott, hogy nagyon megelégtelte már a szabadságot.

Károly erre diadallal vitte a galambot Klárrikáék háza felé s a mint ide ért, már a konyhában meghallotta, hogy mi történt. Ekkor lábujjhegyen a szobába lopódzott, hogy Klárrikát meglephesse, a mi csakugyan sikerült is. A leányka nem győzte eléggé köszönni, hogy Károly visszaszerezte neki kedves madarát. „Mivel hálálhatnám meg jószágodat, kedves jó Károlyom?” kérde a leányka. „Válaszd ki játékszereim közül a legszebbet, mert én is szeretnék neked valami örömet szerezni.” De Károly a viláért nem fogadott volna el semmit, mert azt mondta, csak magának szerzett örömet azáltal, hogy a gerliczét visszahozta.

De úgy látszott, hogy egyszerre valami jutott Klárrikának eszébe, mert odalépett a mamához s átfonva karjával annak nyakát, sokáig suttogott fülébe, mire a mama aztán így szólalt meg: „A mi engem illet gyermekem, én nagyon szívesen beleegyezem. Kérdezd meg atyádat, talán ő is megengedi.” Alig mondta ki a mama e szavakat s Klárrika már kinn volt a másik szobában, honnan azonban néhány perc múlva ragyogó arcczal tért vissza s így kiáltott: „Károly! Papa megengedte, hogy a nyári szünidőben egy hétig mindennap nálunk légy reggeltől estig. Akkor fogunk ám még csak jól játszani! Milyen jó lesz, én már alig várom azt az időt!” mondá vigan, mialatt Emmike is tapsolni kezdett örömeiben. Károly arcza csakugy ragyogott a boldogságtól, mikor ezt hallotta, de egyszerre csak eltűnt arczáról a mosoly s így szólt szomoruan:

„De mi lesz akkor édes anyámmal? Most már ugyan jobban van, de ha senki sem fogja ápolni, akkor -”

„Derék gyermek vagy kis fiam”, mondá Klárrika mamája, „hogy először is szegény anyádra gondolsz; jer, add kezedet, s légy nyugodt, mert míg te nálunk leszesz, addig anyádnak is jól gondját viseljük.”

Károly öröme most már igazán teljes volt s mikor már hálásan megköszönte Klárrika szüleinek jószágát, akkor boldogan sietett haza, hogy anyját is értesítse e szép tervekről, ki együtt örült fiával. A gyermekek ettől fogva türelmetlenül számlálták a napokat, mert alig várták, hogy már itt legyen a szünidő. De végre az iskolaév is elmúlt s az öröm annál nagyobb volt, mert mind Károly, mind Klárrika igen jó bizonyítványt hoztak haza az iskolából.

„Most már igazán örülhetünk”, mondá Klárrika, mikor Károly ott létének első napján együtt nézegették a szép bizonyítványokat. „Most pedig menjünk a kertbe. Károly, Emmike, jertek utánam!”

Az volt ám a multság, mikor ott lehetett játszani a doktorék szép nagy kertjében. Volt ott hinta és függőágy, volt szép szabad, gyepes térség, mely mintha csak a labdázásra lett volna teremtve. Az utakat málna és ribizkebokrok szegélyezték s a két leánykának minden fajta gyümölcsből volt egy külön bokra, melyről kedvük szerint ehettek, valahányszor csak eszükbe jutott. Klárrika mamája a kis vendégnek is azonnal kijelölt néhány bokrot, melyeknek láttára Károly egészen elnémulva állt meg.

A kert mellett egy patak folyt, melyhez néhány kőlépcső vezetett le. A gyermekeknek erre nem volt szabad járniok, de Károly, ki e tilalomról mit sem tudott, így szólt a mint a patakot meglátta:

„Milyen jól lehetne itt csolnakázni, ha egy mosóteknőnk volna. Nem szerezhetnénk egyet, Klárrika?”

Milyen nagyszerű gondolat volt ez! A mint Klárrika ezt meghallotta, egyszerre elfeledett minden ígéretet, minden tilalmat s már a másik pillanatban mindketten futásnak eredtek, hogy elhozzák a konyhából a teknőt. Csakhogy a dolog nem ment nagyon könnyen. Károly és Klárrika minden erejüket összeszedték, hogy a nehéz teknőt a partra tudják czipelni. Emminek azonban szörnyen tetszett a dolog s mindjárt rákezdte, hogy ő is elmegy csolnakázni, mire Károly nevetve mondta, hogy jó lesz. Most aztán lassan a vízre bocsáták a teknőt, mely büszkén himbálózott a patak tükrén, akár csak a legszebb csolnak.

Mikor azonban a beszállásra került a dolog, Klára mégis aggódni kezdett kissé s nem állhatta meg, hogy azt ne mondja: „De hátha beleesünk?”

„Majd kimentlek én, mert én már tanultam uszni” felelt Károly büszkén, mire Klárrika egész bámulattal nézett rá s aztán így szólt hozzá: „Akkor te ülj bele először!”

Károly nem mondatta ezt magának kétszer, hanem gyorsan belépett az új divatu csolnakba. Csakhogy ez bizony erősen himbálódzott s mikor Károly beleugrott, a lökés oly erős volt, hogy Károly csak nagy nehezen tudta a felfordulást megakadályozni. Biz ez kezdetnek elég rossz volt, de a gyermekek azért nem veszítették el bátorságukat s újból kísérletet tettek.

Mivel azonban ekkor sem sikerült jobban, Károly kedvetlenül mondá: „Ugy látszik, mégsem akar menni.” „S tulajdonképen nem is szabadna csolnakáznunk” tette hozzá Klára, mire Károly azt mondta, hogy akkor legjobb lesz az egészet abba hagyni. Ebben meg is egyeztek s most már egyesült erővel kezdték a csolnakot kifelé huzni a partra. Csakhogy ez még nehezebben ment s mire sikerült a lépcsőre felvontatniok, már akkor tökéletesen ki voltak merülve. „Tudod mit Károly?” kezdé most Klára. „Legjobb lesz, ha most egyelőre itt hagyjuk s ha este Marinak ideje lesz, majd segít nekünk.” Ebben megegyeztek s visszamenve a kertbe, újra kezdték a félben hagyott játékot.

Az este oly gyorsan érkezett el, hogy egyszer csak azon vették észre magukat, hogy Károlynak már haza kellene mennie. Csak az vigasztalta őket, hogy holnap megint újra kezdődik a multság.

De a játszás közben egészen megfélekeztek a teknőről, mely még mindég ott állt a lépcső alján.

Másnap reggel a leánykák nehezen várták Károly jöttét. Már itt volt az idő, midőn jönnie kellett volna, majd el is mult s már két órája várták hiába, mire már türelmetlenkedni kezdtek. Emmike végre elkezdett a kertben játszani, míg Klára a kerítéshez támaszkodva várta, mikor nyílik meg az utcaajtó. Végre lépések zaja közeledett s a hevesen felrántott ajtón Károly lépett be, de Klárika nagy meglepetésére egyenesen felrohant a lépcsőn, rá sem nézve a leánykára, ki erre ijedten kiáltott: „Az Istenért Károly, mi történt?” De a fiu rá sem hallgatott, csak rohant az orvos dolgozó szobája felé, honnan néhány pillanat múlva mindketten sietve léptek ki. Klára csak ekkor látta, hogy Károly arcza halálsápadt, szeme pedig egészen ki van sirva. Midőn a leányka ijedten kérde, hogy mi történt, atyja így szólt Károlyhoz: „Menj kis fiam, mondj el Klárikának mindent.” E szókkal ott hagyta a gyermekeket s kisietett a kapun. A leányka még csak akkor ijedt meg igazán, mikor azt hallotta, hogy Károly édes anyja - kinek betegsége az utóbbi időben látszólag már jobbra fordult - most egyszerre ismét nagyon rosszul lett.

„Oh Klárika, az iszonyu volt”, zokogott Károly. „Anyám szájából csak úgy patakozott a vér, mialatt arcza olyan fehér lett, mint a fal. Azt sem tudtam mit csináljak, de aztán először is a háziasszonyunkat hittam be, hogy maradjon ott addig, míg én ideszaladok édes atyáért.”

E szavak hallatára Klárika is sirva fakadt s vigasztaló szók helyett csak némán szoritotta meg Károly kezét.

„De most mennem kell,” szolt a fiu hirtelen, „mert nagyon nyugtalan vagyok édes anyám miatt.” E szókkal megindult az ajtó felé, de egyszerre megállapodott s velőtrázó hangon Emmi nevét kiáltva a kert kerítése felé rohant. A teknő, melyről tegnap egészen megfélekeztek, még mindég ott feküdt az árokban s Emmike, mikor egyedül maradt, elhatározta, hogy majd csolnakázik ő egyedül is, ha a többiek nem jönnek. Bele is ült a csolnakba, de ez felfordult, s a leányka beleesett a vízbe, mely arra elég mély volt, hogy egy ekkora gyermek belefúlladhasson. Mikor Károly ezt meglátta, villámgyorsan belevetette magát a vízbe, mely neki csak nyakig ért. Most lemerült, de e pillanatban megragadta a gyermeket s a másik perczen nagy erőfeszítéssel kihuzta a partra. Itt volt az idő, hogy a gyermeket megmentésék, mert fejcskéje aléltan hanyatlott Károly vállára s szemét csak akkor vetette fel, midőn anyja, ki ezalatt oda sietett, ölébe kapta.

„Hogy köszönjem meg jószágodat, kedves Károlyom?” mondá az anya, ki sirva ölelte meg a fiucsát, mialatt ez még mindég reszketett a felindulástól.

„De most hamar menjünk be gyermekeim”, folytatá az anya, „mert mindkettőtöknek le kell vetnetek e nedves ruhát.”

E szókkal előre sietett, Emmikét ölében tartva, míg Károly és Klárika kissé megszégyenülve követték, mert az jutott eszükbe, hogy félig-meddig őket érheti a vád a szerencsétlenség miatt. Ők voltak azok, kik a veszélyes játékot Emmikének eszébe juttatták s a kik vigyázatlanul ott hagyták a teknőt a víz mellett. Ha Emmike most behalt volna a vízbe, akkor többé nem lett volna egy nyugodt percük sem s Károly hálát adott Istennek, hogy elég ereje volt a gyermeket kimenteni.

A szobába érve, Emmikét azonnal lefektették, Károly pedig azalatt egy nagy plaid-be burkolózott, míg ruhája megszáradt. Mikor azonban a mama még egyszer köszönetet akart neki mondani Emmike megmentéséért, akkor a két gyermek nem állhatta tovább, hanem bevallották, hogy részben ők az okai annak a mi történt,

„Téged vádolhatlak érte legkevésbé, édes fiam”, felelt a mama, „mert te mit sem tudtál a tilalomról s a veszélyből pedig saját életed kockáztatásával mentetted meg Emmikét. Klárrika szintén nagy hálával tartozik neked, mert ő tudta, hogy meg volt tiltva a vizparton való játszás. De ugy-e, édes gyermekem, ez az eset mindég arra fog inteni, hogy a mama parancsait nem szabad könnyelműen megszegni.”

Klárrika sirva ígérte, hogy többé sohasem lesz szófogadatlan s hálásan csókolta meg a jó mama kezét.

„Most pedig pihend ki magadat, édes fiam” szólt a mama Károlyhoz fordulva, ki azonban nyugtalanul állt fel helyéből.

„Oh, hogy is késhettem ennyi ideig”, mondá, „mikor édes anyám olyan beteg.” A fiu most elmondta gyorsan, mi történt reggel, s kérte, hogy adják oda ruháját, mert haza akar menni. Az orvos neje azonban nem tartotta ezt tanácsosnak s azért átküldte a szobaleányt a szomszédba, hogy kérjen onnan kölcsön Károly számára egy öltözet ruhát. Míg a fiu öltözött, azt a hirt hozták, hogy anyja nagyon rosszul van s hogy a doktor ur Károlyt hivatja.

Mikor a fiu ezt hallotta, mindent feledve rohant haza felé, míg Klárrika busan nézett utána az ablakból.

Hogy örültek tegnap a mai napra s milyen rosszra fordult minden! Egyik baj a másik után jött, gondolá Klárrika, mialatt szomorúan ült le Emmike ágya mellé. A gyermek nemsokára felvidult s arra kérte Klárrikát, hozná ide a gerliczét, hogy játszhassanak vele. Mikor Klárrika elhozta, a galamb szeliden símult oda Emmihez s egyre kaczagott míg a gyermek simogatta. Az órák multak s az orvos még mindég nem tért vissza. Klárrika nyugtalansága percről-perczre nőtt s a leányka minduntalan oda ment az ablakhoz, hogy lássa, nem jön-e valaki, a ki legalább hirt hozna? Már dél is elmúlt, midőn egyszer csak megpillantá atyját, ki akkor kanyarodott be az utcásarkon Károly kezét fogva, ki sirva haladt az orvos mellett.

„Jönnek mama, jönnek!” kiáltá a leányka izgatottan, mialatt kisietett eléjük. De mily komoly arcczal közeledett a papa s hogy ki volt sirva a szegény Károly szeme.

Midőn megérkeztek, az orvos így szólt nejehez: „Nézd, édes feleségem, egy árva gyermeket hozok itt; a mi kedves Károlyunk elvesztette anyját, épen az nap, midőn a mi gyermekünket megmentette a halálból. Most azért jött, hogy arra kérjen, légy te anyja az elhunyt anya helyett. Én azt ígértem a megboldogultnak, hogy gyermekét saját fiam gyanánt fogom tekinteni s azt hiszem, Klárrika, te is elfogadod testvéred gyanánt?”

Klárrika nem is tudta, mit feleljen, csak oda ment Károly mellé, hogy megölelje, de már ekkor a mama karolta át a zokogó fiucskát.

„Kedves jó fiacskám!” mondá a mama, mialatt Károly szeretettel füzte karját nyaka köré. Erre Klárrika is oda lépett s így szólalt meg: „Kedves Károlyom, kedves testvérem!” Mialatt ő is megölelte Károlyt, úgy érzé, mintha a fájdalom daczára is ujjongani szeretne örömeiben, ha arra gondolt, hogy mily nemesszívü jó testvért nyert Károlyban.

„Most pedig jerünk Emmikéhez”, mondá az atya erős hangon, mialatt igyekezett meghatottságát elrejteni. Megindult a szoba felé, hol a kis beteg már nehezen várt rájuk.

„Nézd Emmikém”, mondá az atya, mialatt a többiek is beléptek, „itt hozom fivéredet, a ki ezentul mindég nálunk marad”. E hirt Emmike is nagy örömmel fogadta, a gerle pedig, mely akkor is ott volt a gyermek ölében, Károlyt megpillantva egyszerre kacagni kezdett s oda-repült a fiu vállára.

„Nini az én gerliczém!” kiáltá Károly, mialatt meghatva simogatta a madár tollát.

„Igen, a te gerliczéd ismét!” felelt a mama. „Ezentul mindhármatoké lesz.”

Mikor már Emmike is megölelte új testvérét, egyszer csak így szólalt meg: „Tudjátok-e, hogy mindezt a gerlicze csinálta. Adok is érte neki egy csókot!”

„Emmikének igaza van”, felelt a papa, „de azért azt mondhatjuk, hogy a jó Isten volt az, ki egy ily jelentéktelen eszközt is fel tudott használni arra, hogy nekünk egy jó gyermeket, Károlynak pedig testvéreket s szülőket adjon azon szomorú órában, midőn édes anyja meghalt. E gondoskodásért Istennek tartozunk hálával!”

Károlynak, természetes, sok szomorú napot kellett átélnie addig, míg kissé bele tudott nyugodni nagy veszteségébe. Zokogva kísérte ki a koporsót a temetőbe, mialatt az orvos kézen fogva vezette a szegény gyermeket. S a kéz annyi szeretettel s oly apai gyengédséggel szoritá meg a busuló fiucska kezét, hogy ez nagy fájdalommal közepette is bizonyos megnyugvást és boldogságot érzett, ha arra gondolt, mily jó gondviselőket adott neki Isten elhunyt édes anyja helyett.

Klárka és Emmi is azon igyekeztek, hogy jóságuk és szeretetük által némileg enyhítsék Károly fájdalmát, ki csakhamar úgy érzé magát e jószívű család körében, mintha mindég ennek kötelékébe tartozott volna.

Az orvos néhány hét múlva a város legjobb iskolájába adta be a fiút, ki szorgalmasan és jósága által is igyekezett kimutatni határtalan háláját e nemesszívű család iránt. A leánykák a legjobb, legszeretőbb testvért nyerték benne, a szülők pedig a legengedelmesebb fiút, ki soha, de soha nem adott nekik okot a szomorúságra.

A kis madarat pedig még jobban szerették e naptól kezdve és sohasem feledték el, hogy a gerlicze volt az, mely őket egymáshoz vezérelte.

A nyakláncz.

Teréz, az öreg dada épen az asztalt kezdte teríteni, mikor egyszerre csak feltárult az ebédlő ajtaja s a három gyermek nagy robajjal tört be a szobába.

„Mama, mama!” kiálták mindhárman egyszerre, de mind más és más hangon, mert míg Erzsike csaknem sirva mondá, addig Gusztáv és Ödön ugyancsak kaczagva kiáltoztak a mamának.

Mikor Teréz e lármát hallotta, így szólt a gyermekekhez: „Az Istenért mi jut eszetekbe, hogy ilyen lármát csaptok. Csak hallaná a papa? Nini és Erzsike sir? Jer ide, kicsikém, jer ide a te öreg dadádhoz s mondd meg, mit csináltak már megint ezek a rossz fiuk?” Erzsike nem is tudott felelni, mert a heves zokogás egészen elfojtotta hangját s a fiuk már épen rákezdték, hogy elmondják helyette a dadának azt a mi történt, mikor egyszerre megnyílt az ajtó s a mama lépett be. Ekkor természetesen mind oda szaladtak, mert most már mindegyik neki akarta a dolgot elmondani.

„Nézd csak ezt a hiú Erzsikét mama!” kezdé Ödön, „hogy felcizifrázta magát azzal a nagy piros szalaggal. Épen olyan, mint egy majom!” - „S aztán milyen rosszul áll a ruhájához! Hanem meg is boszantottuk érte!” tette hozzá Gusztáv.

A mama meglepetve nézett egyik gyermekről a másikra s tekintete végre Erzsikén állapotott meg, ki keservesen zokogva borult a dada vállára. A mama végre nem állhatta meg, hogy el ne mosolyodjék, mert a széles, rikitó piros szalag csakugyan sehogysen illett a leányka rózsaszín ruhájához.

„Jer ide, Erzsike!” szólt most a mama, mire a leányka lehajtott fővel s még mindég sirva közeledett, miközben kezét védőleg szoritotta a nyakán levő piros szalagra. Ez oly furcsának tetszett a fiuk előtt, hogy újból kaczajra fakadtak, de ekkor a mama komolyan fordult hozzájuk:

„Ugyan fiuk, nem szégyenlitek magatokat, így boszantani ezt a kis leányt? Eredjete ki innen, majd elmondja nekem Erzsike maga, hogy mi történt.”

E szókra a két fiu sietve hagyta el a szobát, hogy ott künn szabad folyást engedjenek jókedvüknek, mialatt ottbenn Erzsike mindent elmondott a mamának.

A dolog úgy történt, hogy Erzsike megegyezett az iskolában legjobb barátnőjével, Katiczával, hogy ez elhozza neki azt a piros szalagot, melyet nővére már nem visel, Erzsike pedig viszonzásul tizenkét képet visz Katiczának. Már régen gyűjtötte a képeket s ma végre együtt volt a tizenkét darab, úgy hogy elvihette az iskolába, hol aztán meg is történt az ünnepélyes csere, még pedig jóformán az egész osztály jelenlétében. Többen ugyan össze-össze néztek titokban, sőt nevettek is, mert mind többre becsülték a szép képeket, de a kis Erzsike úgy szeretett cizifrálni, hogy nem egyszer adta oda szép képeit s uj tollait néhány sor üveggyöngyért vagy egy-egy régi szalagért. Mikor tehát a csere megtörtént, akkor Erzsike diadallal kötötte nyakára az óriási szalagcsokrot, melynek két vége a gyermeknek majdnem a válláig ért s aztán büszkén és boldogan lépett ki az iskolából az utcára. De mi történt? Testvérei is épen azon az uton mentek haza pajtásaikkal az iskolából s mikor ezek most meglátták Erzsikét, kinek hiuságáról számtalanszor volt alkalmuk meggyőződni, egyszerre gunyos kaczagásba törtek ki s a szegény kis leánynak egész hazáig tünie kellett a fiuk tréfáit és incselkedéseit. A barátnők - mint a hogy az sokszor megtörténik a barátokkal - cserben hagyták és megfutamodtak s épen Katicza volt az első, ki sietve kanyarodott be az utca-

sarkon, hogy ne is lássák. Végre hazaérkezett a három testvér s a fiuk még ekkor is folytatták a gunyolódást.

Biz ez furcsa történet volt! A mama eleinte azt sem tudta, hogy fogjon bele a dorgálásba s csak nézett egy darabig Erzsikére, ki még mindig lehajtott fejjel állt előtte. Akkor azután elmondta neki a mama szépen nyugodtan, hogy csak magának árt vele, ha ilyen nevetségessé válik hiúsága által s hogy senki sem fogja szeretni, ha megtudják róla, milyen üres, felületes dolgokon jár az esze.

„Most pedig add ide ezt a szalagot Erzsikém,” mondá végre a mama, „mert azt beláthatod, hogy ezt nem lehet viselned, ha csak azt nem akarod, hogy kinevessenek s azt kérdezzék: „Ugyan te szalag, hová viszed azt a kis leányt?”

De e szókra Erzsike könnyei újra megeredtek s a bohó gyermek fájdalmas tekintettel nézett a piros szalag után, melyet a mama most zsebébe rejtett. A mama elgondolkozva sóhajtott fel, midőn e bus tekintet látta s még a dada is rosszalólag s szemrehányó arczczal nézett Erzsikére.

Az ebéd alatt sokkal nagyobb csend volt ma az ebédlőben, mint máskor, mert a mama a fiukat is komolyan megintette s most félénken nézték Erzsike kisirt szemeit s csak akkor nyugodtak meg kissé, mikor a mama kijelentette, hogy „még most az egyszer” nem árulja el őket a papa előtt, ki szerencsére nem kérdezte, mi történt, de Ödönnek úgy tetszett, mintha a papa egyszer elmosolyodott volna, mikor a mama a zsebkendőjével véletlenül kihuzta zsebéből az emlékezetes piros szalag egyik végét. Szerdai nap lévén, délután nem kellett iskolába menni s így a fiuk ebéd után azonnal a kertbe szaladtak játszani, a papa és a mama pedig átmentek a másik szobába, hogy egy kicsit beszélgessenek, így Erzsike egyedül maradt.

Egy kis idő múlva Teréz lépett be, hogy az asztalt leszedje, de Erzsike most nem kezdett vele beszélgetni s nem is segített neki, a miben pedig máskor mindég nagy öröme telt. Teréz sem szólt hozzá s hallgatagon végezte munkáját s nemsokára ő is kiment a szobából.

Erzsike szomoruan lépett az ablakhoz, s a mint kinézett a kertbe, itt minden vidám volt s ragyogó; a bodzafák épen virágjukban álltak s a narcisz és tulipán vidáman integetett a leányka felé. De a tulipán piros színe ismét csak az elvesztett szalagra emlékeztette a leánykát, ki szomoruan gondolt arra, hogy most már se kép se szalag s ismét járhat ebben a csunya ruhában, a melyen semmi dísz sincs. Ezzel odalépett a nagy állótükör elé s kedvetlenül nézte egyszerű ruháját, melyet valósággal rutnak talált, mivel sem gyöngy, sem szalag nem volt rajta. Annyira boszus volt, hogy haragjában torzképeket vágott a tükörből reá néző kép-mására, nem gondolva meg, hogy mennyivel jobban állt rózsás arczocskájához ez a ruha, mint a rikitő vörös szalag.

Az bántotta, hogy a többi leányok milyen díszesek az iskolában. Majdnem mindegyiknek van legalább egy kis arany keresztje vagy karperecze, sőt Paulának még arany órája is van, melyet néha elhoz az iskolába. Az ugyan nagyon valószínű, hogy ez csak titokban történik, de elég az hozzá, hogy órája van s a hányszor csak akarja, mindég megnézheti, hogy tudja, vége lesz-e már az órának nemsokára?

Pedig Erzsikének is volt elég ékszere, csak hogy nem volt szabad hordania! Először is ott volt az a szép arany tű, melyet Károly bácsitól kapott; azután az a kis gyűrű, melyen kék kövekből egy nefelejt volt kirakva. Hát még az a gyönyörű láncz, a rajta függő medaillon-nal, melyet a keresztmamától kapott születése napjára, s melyet a mama zárt el a szekrénybe. Oh, ha ezt a lánczot egyszer felvehetné, gondolá, miközben vágyakozva tekintett a mama szekrényé felé.

De nini, milyen csodálatos! Épen ma ott volt a kulcs a zárban. A mama bizonyára elfeledte lehuzni. Vajjon bün volna-e az, ha egyszer megnézné azt az ékszert, a mi voltakép az övé? Hogy volna ez bün? Miért is ne tehetné meg? A gondolatot tett követte; Erzsike gyorsan kinyitotta a szekrényt s kihuzta a fiókot.

De hány doboz és tok feküdt itt egymás mellett! Erzsike azonban meg sem nézte a többit, hanem gyorsan kivette a magáét, mert mégis bántotta a lelkiismeret s félt, hogy a mama megharagudnék, ha be találna jönni. Bizonyosan ez a fekete bőrtok lesz az. Megnyomta a rugót, s csakugyan ott feküdt a kékselyem párnán a gyönyörű aranyláncz s rajta a medaillon, közepén az igazgyönggyel. Erzsike felkiáltott elragadtatásában, de azután óvatosan megfogta a lánczot és sokáig gyönyörködött benne, mialatt ide-oda forgatta. Milyen jól állna neki ez az ékszer. Oh csak egyszer láthatná magán, gondolá s e perczen oda lépett a tükörhöz. A gyönyörű láncz csakhamar ott volt a leányka nyakán, a ki nem győzött gyönyörködni magában, s egyre arra gondolt, hogy milyen pompás lenne, ha csak egyszer felvehetné az ékszert az iskolába! Hogy csodálkoznék Katicza meg Paula és a többi leányok is, mind egytől-egyig.

Hátha kivenné a lánczot s a tokot csak úgy üresen tenné vissza a többi közé? Hiszen csak nem fog a mamának épen ma eszébe jutni, hogy megnézzé? Holnap reggel aztán elvinné az iskolába, ott megmutatná a leányoknak s ha hazajött, ismét visszatenné. Egészen nyugodt nem volt Erzsike azalatt, hogy erről gondolkozott, sőt egy pillanatra az is megfordult eszében, hogy talán jobb lesz mégis, ha ellentáll a kísértésnek, - de egy pillantás a tükörbe s a jószándék megint csak oda volt.

De jaj! e pillanatban megnyílt az ajtó s Erzsike ijedve látta meg a tükörből, hogy Teréz lépett be. Hirtelen le akarta rántani nyakáról a lánczot, de ez nem nyílt ki, hanem középen ketté szakadt s egyik fele a medaillonnal együtt csörögve zuhant le a padlóra.

Most kinos pillanat következett.- Erzsike arcát lángoló pirosság öntötte el, mialatt Teréz lehajolt, hogy a lánczot felvegye. Erzsike egy szónak sem volt ura, de mikor látta, hogy Teréz a láncz két darabját kezébe véve kifelé indul a szobából, akkor a leányka kétségbeesve karolta át a dada nyakát s könyörgő hangon mondá: „Édes jó dada! Kérem, még csak most az egyszer ne áruljon el a mamának! Hiszen ma már ugyanis kikaptam a szalag miatt és lássa, csak egyszer, csak egyetlenegyszer akartam megnézni ezt a lánczot!”

„Igen”, felelt Teréz haragosan, „hogy itt a tükör előtt illegetsd vele magadat, mint valami kis majom! Vagy azt hiszed, nem láttam, mióta állsz már itt a tükör előtt. Nem szégyenled magadat? De tudom meg is bánod még, hogy ilyen hiu vagy!”

„De igazán utoljára történt, ezentul sohasem teszem többet, csak még ma ne mondd meg a mamának!” szólt a leányka, mialatt oly esengve nézett Terézre, hogy ez csakugyan nem tudta kérését megtagadni.

„No nem bánom, ma még hallgatok”, dörögte a jólelkű teremtés, „de csak úgy, ha rögtön ide adod a tokot. Mindjárt vissza is teszem a szekrénybe, így ni! De én attól félek, Erzsike, hogy te egyszer még keservesen meglakolsz ezért a hiúságért. Várj csak”, folytatá most titokzatosan, „majd elmondom neked, mi történt az én szegény nénémnel, a ki épen olyan hiu volt, mint te. Annak majdnem az életébe került a hiuskodása. Sokszor feltettem már magamban, hogy ezt elmondom neked, talán majd okulsz belőle.”

Mialatt Teréz így beszélt, Erzsike lélekzetét visszafojtva, tágra nyílt szemmel figyelt reá s aztán így szólalt meg: „Meséld el kérlek, nagyon szeretném hallani!”

„Jó, jó, kicsikém”, felelt az öreg mélyen felsóhajtva, „hallgass hát ide. Biz ez olyan szomorú történet, hogy halálom napjáig sem fogom elfelejteni. Hát az én szegény néném - az Isten

nyugtassa - két évvel öregebb volt nálam s olyan szép kis lány volt, hogy ritkította párját. Ha sokat akarnék mondani, azt mondhatnám, hogy sokkal szebb volt, mint te, kicsikém, mondá Teréz, mialatt szeretettel nézett Erzsikére. „Csakhogy neki is az volt a legnagyobb öröme, ha mindenféle tarka-barka gyöngyöt és szalagot aggathatott magára. Szegény anyám, de sokat intette, de sokat szidta érte, de minden hiába volt!

„Egyszer egy csapat cigány érkezett a falunkba; a kis gyerekek táncoltak és cigánykereket hánytak, egy öreg boszorkány meg jövendőt akart nekünk mondani. Mártha épen egy piros virágos ágat tűzött a fejére, a mi szénfekete hajához gyönyörűen illett s ez még az öreg cigányasszonynak is feltűnhetett, mert sokáig nézte a gyönyörű gyermeket.

„Másnap sehol sem találtuk Márhát; - eltűnt a cigányokkal együtt. Ráhagyta-e magát beszélni, hogy velük menjen, vagy erőszakkal rabolták-e el, azt sohasem tudtuk meg és hiába volt minden keresés, nem birtunk nyomára akadni.

„Évek multán, mikor szegény anyám már nagyon megöregedett, én pedig már nem is voltam odahaza, egyszer csak hazajött az én Mártha néném, koldus szegényen, rongyosan és betegen. Csak arra kért, hogy egy kis helyet adjunk neki, a hol meghálhasson. Néhány napig szenvedett csak, aztán meghalt, de szegény édes anyám nem élte tul ezt a csapást, és néhány hét mulva őt is eltemettük!” végzé szavait Teréz, miközben egy perczre eltakarta szemét kezével.

Erzsike mindvégig feszült figyelemmel hallgatta Teréz szavait s mikor ez elhallgatott, a leányka megindultan simogatta meg a szomorú, redős arcot.

„No hisz azért ne szomorodjál el, kicsikém”, szólt most Teréz, „hanem igérd meg, hogy mától fogva okos kis leány leszel s nem gondolsz annyit ezekre a haszontalan cifraságokra. Most pedig eredj ki szépen a kertbe! Csak nem fogsz egész délután a szobában ülni, ilyen szép tavaszi napon?” mondá Teréz mosolyogva, mialatt kifelé indult, mire Erzsike is felállt s egy könyvet vett kezébe, hogy felkeresse a kertben kedvencz helyecskéjét, azt a szép árnyas sarkot, melyet a sűrű bodzabokrok egészen elrejtettek a szem elől. Erzsike odatette a kis zsámolyt egy fa mellé s fejét a fa mohos derekához támasztva, olvasgatni kezdett. Majd feltekintett a bokrok lombjára, melynek zöldje alig látszott a nagy ernyős fehér virágoktól, melyek erős, csaknem kábító illatot leheltek. A mint ott ült mozdulatlanul, megint csak a szegény Mártha sorsa jutott eszébe s aztán elgondolkozott, hogy vajjon vannak-e még most is cigányok, a kik a gyermekeket ellopják. Erre gondolva szinte félt körültekinteni. Szegény Mártha! Vajjon neki is kellett-e táncolnia az emberek mulattatására úgy, mint a többi cigánygyerekeknek? Erzsike nem tudott szabadulni e gondolatoktól s aztán borzadva csukta le szemét, mely a mai sok sirástól szinte égett s önkénytelenül lecsukódott. A leányka még egyszer felnyitotta szemét, de már csak nehezen s ekkor úgy tűnt fel neki, mintha a bokrok ide-oda lengő ágai álomba akarnák ringatni. Mily édes illata volt a bodzavirágoknak s mily kábító! A leányka mohón szívta be a mámorító illatot és - olyan fáradtnak érzé magát - olyan fáradtnak - oh - olyan - fáradtnak - - -

De nini! Hát Teréz még sem zárta el az aranyláncot? Hiszen megint itt feküdt az ölében s oly szépen ragyogott, hogy a leányka nem állhatott ellene a vágynak s még egyszer feltette a nyakára. A napsugár épen keresztül lopódzott a bokrok lombján s ennek fényében úgy tündöklött az aranyláncz, hogy Erzsike szinte elvakulva hunyta le szemét. De e pillanatban valaki durván megragadta a leányka vállát s ekkor egy cigányasszony állott előtte, mintha csak varázsszóra lépett volna ki a bokrok közül. A gyermek azt sem tudta, hova legyen ijedtében, mikor a tarka rongyokba öltözött, hegyes orru, vén banyát meglátta, ki gonoszul vigyorgott reá. Erzsike fel akart ugrani, de nem birt, majd kiáltani akart, de egy hang sem jött ki a torkán.

„Gyere csak velem te hiu kis lány! Tudom tetszésedre lesz nálunk az élet”, vigyorgott a vén asszony s e pillanatban egy nagy fekete kendőt dobott a gyermekre, kit aztán gyorsan felkapott s elvitt magával. Erzsike nem tudta, lovon mennek-e, vagy repülnek, mert ember nem tud olyan gyorsan járni, a mint a cigányasszony ment vele. Erzsike úgy érzé, hogy a szél csak úgy süvölt el füle mellett. Borzasztó ut volt ez s a szerencsétlen gyermek aggodalma perczről-perczre növekedett, mert egy hangot sem tudott adni, hogy segítségért kiáltson, vagy hogy legalább a cigányasszonyt könyörületre bírja.

Nemsokára azonban járni kezdett. Pedig hiszen ma szép napos tavaszi idő volt. S most a szél mégis szinte metsző hidegséggel csapkodott arczába, mindamellet, hogy le volt boritva a fekete kendővel. A cigányasszony végre megállapodott s lerántotta a kendőt a gyermekről, s ez ekkor lobogó tüzet pillantott meg, melynek fénye oly vakító volt, hogy le kellett szemét hunynia.

„Na nézzétek, itt van!” mondá a boszorkány diadalmasan, mire Erzsike is körül nézett, hogy kivel beszél a cigányasszony s ekkor látta, hogy a tüzet férfiak és nők ülnek körül, kik mindannyian tarka-barka ruhákba vannak öltözve. Mikor ezek a gyermeket megpillantották, nevetve ugrottak fel s így szóltak hozzá: „Jó napot kis leány. Jó, hogy jössz; épen ilyen hóbortos teremtésre van szükségünk, mint a milyen te vagy. Itt aztán cifrázkodhatol annyit, hogy majd meg is sokallod.”

Erzsike csakugy remegett a félelemtől és a hidegtől. Dehogy gondolt már a cifraságokra. Kinyujtá kezét s könyörögni akart, hogy bocsássák haza, de hiába, saját maga sem hallotta, a mit mondani akart. Nem tudta, vajjon a cigányok lármája fojtja-e el szavát, vagy megnémult talán, elég az hozzá, hogy egy hangot sem lehetett hallani abból, a mit mondani akart.

Némán s kétségbeesve állt a cigányok között, kik odatódultak köréje; egyik azért, hogy megnézze, másik azért, hogy kigunyolja, mig végre megfogták kezét s magukkal ragadták az örületes szilaj körtánczba. „Tud tánczolni! Tud tánczolni!” mondták most egymásután, mire az öregasszony így kiáltott be egy sátorba: „Jer csak Hella; itt van már, a ki majd tánczol helyetted!”

E szókra azonnal megszűnt a táncz s akkor egy leányka lépett Erzsike elé, ki körülbelül egy idős lehetett vele. Rövid fehér ruhája tele volt aggatva tarka gyöngyfüzerekkel s csillogó lánczokkal, de úgy látszott, mintha a gyermeknek nehezebb esnék e csecsebecséket viselni, mert sápadt arczán a szomorúság és fáradtság kifejezése ült.

„Nos hát nem szép?” kérdé a cigányasszony Erzsikétől, miközben a másik leánykára mutatott. Mikor Erzsike nem felelt, akkor a vén asszony gunyosan mondá: „Ha nem szólsz is, azért tudom, hogy mégis szépnek találod, mert cifra, már pedig te neked csak a cifraságok tetszenek. Hanem Hella nem szereti ezt az életet s szívesen cserélné veled, azért hát most ő megy szüleidhez a te helyedbe, te pedig itt maradsz nálunk. Tudom, hogy meg leszel elégedve, mert itt elég cifraságot aggathatsz magadra. Most pedig jertek”, fordult a többiekhez, „és segítsetek az új tánczosnőt feldíszíteni.” Erre mindnyájan odarohantak hozzá s letépték róla ruháit. Mielőtt Erzsike magához térhetett volna, már Hella könnyü fehér ruhája volt rajta, miben majd megfagyott. Ekkor elkezdtek a gyöngyosorokat és csillogó lánczokat ráaggatni, mialatt Hella Erzsike iskolai ruháját és fehér kötényét öltötte fel. A mint Erzsike ránézett, ijedve vette észre, hogy ezalatt Hella arcza is egészen átváltozott s egészen olyan lett a milyen előbb Erzsike arcza volt. Most megindult a leányka s kezével intve Erzsikének, így szólt hozzá: „Isten veled! Megyek, hogy elfoglaljam a te helyedet!” Ezzel eltűnt.

Erzsike utána rohant, hogy megakadályozza, de ekkor többen is megragadták egyszerre a vén asszony pedig ököllel fenyegette. „Most már csak táncolj!” mondá durván s Erzsike e pillanatban észrevette, hogy lába akaratlanul mozogni kezd s nemsokára ott táncolt, remegő kezében a csörgődobbal az ujjongó, kiáltozó tömeg közepén.

„Bravo, bravo!” zajongtak a cigányok. „Most pedig fel a kötélre.” Mikor Erzsike e szavakat hallá, majdnem halálra ijedt. Visszaemlékezett, hogy látott egyszer egy kis kötél tánccosnót, ki vigan ugrált a nagy magasságban kifeszített kötélén, de Erzsike akkor is visszafojtott lélekzettel nézte a hajmeresztő mutatványokat. S most ő maga menjen fel a kötélre? „Istenem”, sóhajtott magában, „csak ez egyszer könyörülj meg rajtam, soha, soha sem leszek többé olyan hiu!” De hiába, nem volt szabadulás! Érezte, hogy lába alatt egy vastag kötél van. „Huzzátok fel!” szólalt meg most egy hang s a leányka érzé, hogyan emelkedik vele együtt a kötél, melyről nem birt lelépni, mintha hozzá lett volna növe. Mind magasabbra emelkedett s mind messzebbre látott. Most egyszerre úgy tetszék neki, mintha ezer meg ezer ember tekintene fel reá. Igen, igen, ez nem csalódás, a czirkuszban volt. Látta a sárga porondot, mely fölött a kötél ki volt feszítve; látta a nézők nagy seregét, kik mind őt nézték kíváncsi szemekkel. „A legszebbet elfeledtetek”, kiáltott most egy éles hang s e pillanatban feldobta valaki Erzsikének az arany lánczot, mely épen nyakára esett, de a leánykának úgy tetszett, mintha a nyakláncz mázsányi súlylyal nehezednék reá. A kötelet ingadozni érzé maga alatt s erre irtóztatós félelmében kiterjeszté karját, hogy valami támpontot keressen. Egyszerre mintha egy jól ismert arcot pillantott volna meg a sokaság között, mire szivszaggató hangon kiáltá el magát: „Teréz, Teréz!” de e pillanatban elveszté az egyensúlyt s rémitő sikoltással zuhant le a tátongó mélységbe! - - -

„De az Istenért, kicsikém, hova bujtál? Mióta kereslek már!” hangzék e pillanatban, mire Erzsike felnyitá szemét és - de hát hol volt? Felette még mindég ott illatozott a bodzafa, ő maga pedig ott feküdt a fa tövében a felfordult zsámoly mellett. Először is Terézre esett tekintete, ki mosolyogva, de mégis szeretetteljes aggodalommal nézett reá.

Erzsike egy ugrással talpon volt s aztán átkarolta a hü Teréz nyakát, mialatt fejét annak vállára hajtotta. „Oh, Teréz, milyen borzasztó volt”, suttogá, mire Teréz aggódva kérdé: „Mi bajod, édes kicsikém? Csak nem vagy talán beteg? Már egy félórája kereslek, mert a többiek ezalatt már meg is itták a kávé s a papa meg talál haragudni, ha elkésel.”

„Majd elmondok mindent, Teréz”, suttogá a leányka megfogva a dada kezét.

„Jó, jó, de előbb igyál egy kis jó forró kávé, az tudom, jót fog tenni.”

A papa komoly arczczal ült az asztal mellett, de mikor a leányka halvány arczát meglátta, akkor elhalt ajkain a feddő szó. A leányka erre odarohant a mamához s leborulva melléje, ölébe rejté arczát.

„Mi bajod, gyermekem? Mi történt Erzsikével, Teréz?” kérdék a szülők aggódva, de mielőtt a dada felelhetett volna, Erzsike is felkelt s ünnepélyesen mondá:

„Hallgassatok rám, kérlek, hadd mondjam el, mily álmot küldött nekem a jó Isten.”

S ezzel elmondá megindult, remegő hangon az egész álmot, melyet mindnyájan figyelemmel hallgattak s mikor arról beszélt, mily félelmet állott ki álmában a kötélén, akkor még a két pajkos fiu is visszafojtott lélekzettel, meghatva nézett Erzsikére.

Mikor a leányka bevégzé szavait, akkor a mama meghatva ölelte keblére s így szólt hozzá nyájasan:

„Lásd édes gyermekem, a jó Isten sokkal jobban tudja nálunk, hogy kell valakit jó utra téríteni.” „Igazad van, mamám”, mondá Erzsike, „de ígérem, hogy ezután minden máskép

lesz.” „Adja Isten”, gyermekem, mondá szeretetteljesen a mama, ki ezután a fiukhoz fordult e szókkal: „Ti pedig ígérjétek meg, hogy Erzsikét nem fogjátok többé boszantani, mert én hiszem, hogy ezentúl nem is fog rá okot szolgáltatni.”

Erre a fiuk is kezüket nyujták Erzsikének, hogy sohasem boszantják többé s ezt nem is volt nehéz megtartaniok, mert Erzsike e naptól kezdve egészen megváltozott s hiven megtartotta azt, a mit szülőinek megígért.

Az első hazugság.

A pályaudvarból két kocsni indult meg egyszerre a város felé vivő uton. Mindkettőnek egy czélja lehetett, mert egészen egyforma irányban haladtak. Mikor az első hintó odaért egy nagy kétemeletes, szürke épület elé, először is egy urnő szállt ki belőle, aztán egy körülbelül tizenkét éves leányka, ki egy merész ugrással lenn termett a földön, a nélkül, hogy a kocsni felhágóját figyelembe vette volna. De alig szálltak ki a bennülők az első kocsiból, mikor a másik kocsni is odaért a nagy ház kapuja elé s ekkor ebből is egy urnő és egy leányka szállt ki, kik azonban mindketten mély gyászban voltak.

Az előbb érkezett urhölgy véletlenül oda tekintett a másik kocsni felé, de a mint a gyászbába öltözött, halvány arcú nőt megpillantotta, meglepetve állapodott meg s miután még néhány pillanatig figyelmesen szemlélte, így kiáltott: „Lehetséges ez? Csakugyan te volnál az, Anna? Istenem, mily régen nem láttuk már egymást!” Mialatt ezt mondá, odasietett a másik kocsni felé, s kezét nyujtá a másik urnőnek, ki örömmel ragadta meg a felé nyujtott kezét, de már a másik pillanatban könnyek toluultak szemébe.

„Szegény Annám!” szólott erre a másik mély részvétellel. „Igaz, hogy már évek hosszú során át nem láttuk egymást, de azért gyermekkori barátságunk nincs elfeledve. Mindég nagyon örültem, ha valami hirt hallhattam felőled, csak a legutóbbi hír szomorított el. Szegény férjed meghalt?”

Anna némán intett igent s aztán így szólott: „Nézd Olgám, itt van gyermekem, ki egyetlen vigaszom a földön. Jer ide Hedvig s köszönj a néninek.” E szókra a gyászbába öltözött leányka odalépett az urnőhöz, kit anyja Olgának szólított volt s kezét akart csókolni, de ez szeretettel ölelte át a félénk gyermeket s aztán így szólott hozzá: „Barátkozzatok meg az én kis leányommal. Nézd itt van ő is; Olgának hívják, mint engemet. Azt hiszem, ti épen oly jó barátnők lesztek, mint mi voltunk már gyermekkorunkban is.”

„S te is ez intézetbe hozod a kis Olgát?” kérdé most Anna, miközben mind a négyen megindultak a lépcsőn felfelé.

„Ide hozom, mert nagyon ráfér erre a pajkos gyermekre, hogy egy kicsit szigorubban tartsák. Nálunk, a falun már alig lehetett vele birni, mert mindég fivéreivel játszott együtt és eszébe sem jutott, hogy egy leánynak másképp kell magát viselnie, mint a fiuknak. Két idősebb fiam most már természetesen benn van a hadapród-iskolában, de a legkisebbik otthon van s mikor csak ketten voltak Olgával, akkor is elég gondot okoztak nekem, mert mindég valami csinyen törték az eszüket. Azt hiszem, Olgának csak javára lesz, ha ebben az intézetben helyezem el, melyről már sok jót hallottam. De te ugy is a városban élsz, miért nem tartod tehát magadnál egyetlen gyermekedet?”

E szókra a másik nő szeme újra könnybe lábadt. „Nálam épen megforditva áll a dolog”, mondá. „Férjem hosszas betegsége alatt kis leányom, ki velem együtt ápolta atyját, oly zárkózott, komoly és oly tulságosan csendes lett, hogy az gyermekeknél szinte ritkaság. Gyámja figyelmeztetett, hogy ha Hedvig mindég csak velem lesz, ugy kedélye e szomoru környezetben nem lesz képes felvidulni, sőt annyira szomoruvá és nyomottá válhatik, hogy az ártalmára lesz a gyermeknek. Ez okból azt tanácsolta, hogy igyekezzem a gyermeket élénkebb, vidámabb körbe juttatni s ekkor ajánlotta ezt az intézetet. Hedvig gyámja mindenben oly hűséges és jó tanácsadó volt, hogy most is feltétlenül megbízam szavában s azonnal idehoztam Hedviget. Mert ugyan mit nem tenne meg egy anya, ha gyermeke javáról van szó?”

Ezalatt a két gyermek is felért az emeletre. Egyideig némán haladtak egymás mellett, de Olga egyszer csak azzal lepte meg Hedviget, hogy minden második lépcsőt átugorta, mi által természetesen sokkal hamarabb fenn volt. De innen aztán visszafordult s nevetve szólítá meg Hedviget:

„Lásd mi otthon mindég így járunk a lépcsőn. Hugó meg Alfréd három lépcsőn is átugornak s így persze nagyon hamar felérnek, a miben az a jó, hogy míg a többiek felérnek, addig az ember a karfán megint le is csuszhatik. Csakhogy ezt most már nem szabad megtennem!” sóhajta Olga, mialatt lopva anyjára pillantott. „Még sohasem próbáltál a karfán lecsuszni?” kérde Hedvigtől s midőn ez nemmel felelt kérdésére, így folytatá: „Na nem nagy baj, itt bizonyosan úgy is meg lesz tiltva, különben most mindjárt megmutatnám, hogyan kell lecsuszni!”

A leánykák ezalatt utolérték a két mamát, kik éppen most csengettek be az igazgatónő ajtaján, a mi nemsokára megnyilt s a szobaleány ekkor bevezette a vendégeket az elfogadó szobába. Az igazgatónő, egy finom halványarczu urhölgy, szokott komoly, de nyájas modorával fogadta a vendégeket s úgy látszik még Olgában is nagy tiszteletet ébresztett maga iránt, mert az eleven gyermek az egész idő alatt szép csendesen, szótlánul ült helyén, a min anyja nem győzött csodálkozni.

„Talán mindjárt bevezessük a gyermekeket a többiek közé?” kérde egy idő múlva az igazgatónő, mire a két mama egymásra nézett. „A vonatok járása miatt csak holnap reggel utazhatunk el”, mondá Olga mamája, „s mivel gyermekkori barátnőmmel évek óta ma találkozunk először, szeretnők, ha gyermekeink ma még velünk tölthetnék a napot. Este azonban majd ide küldjük őket.”

Az igazgatónő készségesen beleegyezett, mire a vendégek elbucsztak s ismét kiléptek az ajtón. De alig voltak künn a folyosón, midőn Olga felkiáltott örömeiben s e szókkal ugrott Hedvig nyakába: „Hála Istennek! Még van egy pár órai szabadságunk!” Hedvig szintén örült a szabad napnak, Olga barátságos modora pedig annyira megtetszett neki, hogy ő is átölelte az eleven leánykát. Mikor a mamák ezt látták, örömmel figyelmeztették rá egymást s Olga anyja így szólalt meg: „Mintha csak arra lennének teremtve, hogy barátnők legyenek. Az én Olgám szelidséget és nyugodtságot tanulhat a te leánykádtól, ez pedig majd kissé felvidul mellette. Igazán hálát adok a jó Istennek azért, hogy így összevezérelt bennünket!”

Ezután mind a négyen a vendéglőbe mentek, hol nagyon kellemesen telt el az idő, a két gyermek pedig perczről-perczre jobban megszerette egymást.

„Lásd Hedvig, én nem is mondhatom ki, mennyire örülök, hogy megismerkedtünk. Hiszen jó a fiukkal is játszani, de azok mindjárt azt mondják az embernek, hogy: „Eredj, hisz te csak leány vagy!” Azt még csak eltűrtem valahogy, ha Hugó és Alfréd mondták, de mikor már a kis Richárd is ezt kezdte, a ki pedig három évvel fiatalabb nálam, akkor igazán nagyon haragudtam. Igaz, hogy a tisztelendő uréknak volt két leánya, de az egyiknek már mult évben volt a konfirmációja, s azóta nem szeretett velem játszani és csatangolni, a mi pedig a kisebbiket illeti, megvallom neked, hogy azzal semmire sem lehet menni, mert nagyon unalmas leány. De te éppen olyan idős vagy, mint én és én ennek nagyon örülök. - Vagy talán neked már van barátnéd?” tette hozzá aggódva, mire Hedvig fejét rázta s aztán így felelt: „Nem mondhatnám, hogy van. Igaz ugyan, hogy már jártam iskolába, de aztán közbe jött szegény apácskám betegsége, majd halála s így oly sokszor hiányoztam az iskolából, hogy úgy igazán nem is barátkoztam még meg senkivel. Ha tudnád Olga, mennyire félttem, mikor megtudtam, hogy intézetbe küldenek, csupa idegen leány közé! De most, hogy téged már ismerlek, sokkal bátrabbnak érzem magamat!”

Olga körülbelül ugyanezt érezte s azért így szólt: „Tudod mit? Tartsunk mindég össze, ha bántani akarnak, mert azt bizonyosan tudom, hogy eleinte nagyon rosszul megy itt majd a dolgunk. Hugó és Alfréd tudják, hogy van az az intézetekben. Náluk is úgy volt a had-apródiskolában s azt mondják, hogy a leányok közt sincs az máskép. A „régiek” mindég boszantják és bántják az „ujakat”, mert már ez úgy szokás. Ha az ember le akar valahova ülni, akkor elrántják a széket, ha pedig hó van, akkor csakugy repül feléjük mindenfelől a sok hólabda.

Mig Olga így beszélt, Hedvig tágra nyílt szemmel s csaknem megrémülve hallgatta, mire amaz szeretettel fogta meg kezét s így biztatta: „De azért semmit se félj, Hedvig! Én nem fogom tűrni, hogy valaki bántson. Hugó és Alfréd azt mondják, hogy vas markom van, azért hát úgy vigyázzon magára, a ki téged bántani akar!” Mialatt ezt mondá, bizonyásképen úgy megszorította Hedvig kezét, hogy ez csaknem felsikoltott fájdalomában.

A szabadság utolsó órái gyorsan repültek el s a gyermekek egyszer csak azon vették észre magukat, hogy már-már menniök kell. Olga édes anyja figyelmeztette a többieket először s aztán így szólt:

„Bucsuzzunk el egymástól mindjárt itt s akkor aztán elkisérünk benneteket uj otthonotokba. Most a jó Isten legyen veled Olgám, édes, drága gyermekem”, tette hozzá karjaiba zárva Olgát, ki heves zokogásba tört ki. „Maradj a távolban is az én vidám, jókedvű gyermekem, de azért légy okos, jó leány, hogy méltán örülhessünk a viszontlátásra!”

Ezalatt Hedvig is odalépett anyjához, ki hosszasan tartá gyermekét átölelve, de szólni egyikük sem tudott. Végre Hedvig felemelte könytől áradt arczát s így szólt anyjához, mialatt vidám mosolyt erőltetett ajkaira: „Gondolj arra anyácskám, hogy három hónap mulva itt a nyári szünet s akkor megint együtt leszünk.” „Igen, három hónap mulva!” ismétlő az anya könyezve, mialatt mind a négyen elindultak. Utközben egyikük sem beszélt valami sokat s a kapu alatt is némán ölelték meg egymást utoljára, mire a két anya eltávozott.

Mikor a kapu bezárult mögöttük, Olga és Hedvig egy pillanatig némán néztek egymásra, azután pedig valami belső sugallatnak engedve zokogva borultak egymás karjába s ezzel barátságuk örökre meg volt pecsételve.

Az igazgatónő, kihez már nem egy ily kisirt szemü leányka érkezett, ezeket is szokott nyugodt és szeretetreméltó modorával fogadta s mindjárt be is mutatta őket egyik tanítónőnek, azután pedig e szókkal fordult a gyermekekhez:

„Eliz kisasszony és a franczia kisasszony felváltva szoktak reátok felügyelni napközben. Reménylem, hogy csak örömet fogtok neki szerezni.”

Eliz kisasszony nyájas arcza mindenki bízalmát és rokonszenvet ébresztett s Hedvig és Olga is a megnyugvás érzésével fogták meg egymásután a nyájasan feléjük nyújtott kezét.

„Legyen oly jó Eliz kisasszony s vezesse be a leánykákat a többiekhez”, mondá most az igazgatónő, mire Eliz kisasszony kézen fogta a gyermekeket s egy hosszú folyosón át egy tágas terembe vezette őket, hol nyolcz-tíz leányka dolgozott két asztal körül ülve. A legkisebbek tiz, a legnagyobbak tizenötévesek lehettek. A mint az ajtó megnyílt, a leánykák mind kíváncsian néztek az „ujakra”, kik e perczben nagyon kényelmetlenül érezték magukat, de ez érzés csakhamar eltűnt, mikor Eliz kisasszony nyájasan mondá: „Itt van két uj tanulóársatok, Olga és Hedvig. A legnagyobbak közül egyik mindjárt elmondhatja nekik, mit szoktatok csinálni egész nap. Legjobb lesz, ha ti mondjátok el nekik az órarendet.” E szókra felkelt egy a legnagyobbak közül s Olgát és Hedviget egy kis sarokasztalhoz vezetve leültette őket a mellé s aztán elkezdett velük halk hangon beszélgetni, hogy a többieket ne zavarja a tanulásban. Ezek csakugyan tovább tanultak mindnyájan s csak néha-néha repült egy kíváncsi

tekintet az „uj leányok” felé, kik figyelmesen hallgatták a másik leányka nyájas szavait. Egyszerre egy csengetyü szólalt meg kívülről a folyosón, mire a leányok közül azonnal felkelt egyik az asztal mellől s e szókkal fordult Eliz kisasszonyhoz, ki távolabb egy kis asztal mellett kézimunkával foglalkozott: „Elmehetek teríteni, Eliz kisasszony?” A kérdezett fejével intett neki, mire a leányka elhagyta a szobát. Rövid idő múlva újból csengettek, mire a leányok felálltak, páronként sorakoztak s aztán megindultak a folyosón az ebédlő felé, hol az igazgatónő s a francia kisasszony már várakoztak reájuk.

Vacsorára levest, utána pedig vajaskenyeret kaptak, de Hedvignek és Olgának nem igen izlett az étel, mert a sirás még mindég a torkukban volt. A tanítónők úgy tettek, mintha nem vették volna észre, de vacsora után, mikor a leánykák egészségére kívánták egymásnak, akkor az igazgatónő mosolyogva mondá Olgának és Hedvignek: „Azt hiszem gyermekeim, hogy nektek egyelőre inkább csak jó étvágyat kívánhatnánk!”

Ezután ismét visszamentek páronként az előbbi terembe, hol azonban most már nem volt oly szigorú rend, mint vacsora előtt. Néhányan ugyan még nem voltak készen feladataikkal; ezek tanultak, mások levelet irtak, míg néhányan odaültek kézi munkájukkal Eliz kisasszony asztala mellé, ki a két új növendéket is oda hívta. Mert aztán kezdetét vette a kedélyes, vidám beszélgetés, s az idő oly gyorsan telt el, hogy a két új leányka szinte csodálkozott, mikor hallották, hogy itt a lefekvés ideje.

Mikor az első féltékenység le volt győzve, akkor Olga sok derűtséget okozott azzal, hogy mindenféle bohó dolgot beszélt el otthoni élményeiből, melyekkel még Hedviget is megnevetette. Hogy a többiek valami gonoszsgót szerveztek volna az új növendékek ellen, annak nyoma sem volt; ellenkezőleg mindannyian nagyon szivesek és barátságosak voltak irántuk s Olga ezt látva, egészen megnyugodva feküdt le új ágyába, honnan még egyszer kíváncsian nézett körül a hálóteremben, s látta, hogy tizenkét ágy van felállítva a növendékek számára, míg a tanítónők a másik szobában aludtak.

Hangosan beszélni nem volt szabad a hálóteremben, így a két kis barátnő, kiknek ágyát csak egy szék választotta el egymástól, csupán néma kézszorítással bátorithatta egymást. De Hedvig visszafojtott fájdalma mégis kitört s mikor anyja jutott eszébe, heves zokogás vett rajta erőt. De ekkor Eliz kisasszony egyszerre ott állott a leányka ágya mellett s midőn erre Hedvig ijedten takarta el kisirt szemét, Eliz kisasszony lehajolt hozzá, s kisimitva a gyermek zilált haját forró homlokáról, szeretettel csókolta meg, s aztán nesztelenül, úgy a mint jött, eltűnt a másik szobában. De Hedvig úgy érzé, mintha egy angyal jött volna vigasztalására s mintha ez egészen elűzte volna szívéből a fájdalmat. Eliz kisasszony távozása után a gyermek nyugodtan hajtá fejét vánkosára és nemsokára csendesen elaludt.

Az első napok azonban nehezebbek voltak, mint a hogy azt Olga az első este után várta. Sok mindent kellett itt megtanulni és sok mindenhez kellett hozzászokni. Szigorú rendet kellett tartaniok s e mellett több oly házi dolgot végezniük, mi Olgának eleinte bizony sehogysem tetszett. A tanórák alatt és a többi leányokkal szemben minden jobban ment, mert Olga természetes, vig kedélye és szeretetreméltó modora csakhamar megnyerte számára összes társnői szeretetét, kik egyszer aztán nevetve hallgatták meg, hogy milyennek képzelte Olga az intézetben való fogadtatásukat. Erre aztán a nagyobb leányok elmondták, hogy mi tagadás benne, néhány évvel ezelőtt bizony sokat kellett az új növendékeknek a régiektől szenvedniük, de Eliz kisasszony szigorúan megtiltotta az ily dolgokat és mivel sikerült a növendékeket ez eljárás helytelen voltáról tökéletesen meggyőznie, azért most már sohasem fordul elő ilyesmi.

„Eliz kisasszony nagyon jó, az már igaz”, mondá Olga tréfásan felsóhajtva, „csak olyan szörnyű rendszerető ne volna!”

Itt volt a galiba! Eliz kisasszony mindennap megnézte a növendékek szekrényeit s a kinél rendetlenséget talált, arról megrovást irt be az osztálykönyvbe. Olga, mint új növendék, néhányszor még megszabadult büntetés nélkül s mindössze csak megintették, de végre Eliz kisasszony türelmének is vége szakadt s mikor egy reggel Olga szekrényében a fehérneműk és a könyvek ismét össze-vissza voltak dobálva, akkor beírta Olgáról az első megrovást, ki persze sokat sirt e miatt. Mikor aztán Eliz kisasszony másnap ismét megvizsgálta a szekrényeket, örömmel látta, hogy Olga holmija példás rendben van. Ezentul mindennap így volt s Eliz kisasszony már nagyon örült, hogy az egyszeri büntetésnek ilyen jó hatása volt, midőn egyszer, mikor váratlanul benyitott, azt látta, hogy Hedvig ott áll Olga szekrénye előtt s nagy buzgalommal rendezgeti azt. Ez volt tehát a gyors javulás magyarázata! Eliz kisasszony azonban egyszer s mindenkorra megtiltotta az ilyen segítséget.

Igy Olga megint kénytelen volt maga végezni a keserves szekrény-takarítást s bizony nagyon nehezebbre esett, hogy most nélkülöznie kellett Hedvig szives baráti szolgálatait. Mivel látta, hogy Eliz kisasszony nagyon szigorú is tud lenni, most már kevésbé szerette, sőt gyakran boszuságot is szerzett neki. Hedvig ellenben valóságos rajongással csüggött Eliz kisasszonyon, mert azt, ami első este történt, azóta sem tudta elfeledni s a mint csak tudta, takargatta Olga meggondolatlanságát s az ebből eredő hibákat, hogy ezáltal barátnőjét a büntetéstől, Eliz kisasszonyt pedig a boszuságtól megkímélhesse.

E közben a két leányka barátsága mind bensőbbé és igazabbá vált. A csendes, félénk, szóvalan Hedvig, ki nem tudta a körülötte lévők szívét oly gyorsan meghódítani, mint Olga, talán kissé elszigetelten állott volna a többi leányoktól, de Olga annyira bele tudta vonni a társaságba Hedviget, ki viszont mindenki iránt előzékeny volt, hogy a többi növendékek azért Hedviget is csakhamar nagyon megszerették.

Ha a két leányka négy szemközt beszélgethetett, akkor mindig az képezte a beszéd tárgyát, hogy milyen pompás lesz a szünidőben a szabadságot élvezni. Ilyenkor Olga kifogyhatatlan volt a tervezgetésekben a felől, hogy mit fog játszani fivéréivel együtt, de rendesen ezzel végezte szavait: „Bár csak téged is magammal vihetnék, Hedvig!” Ilyenkor azonban a leányka rendesen így válaszolt: „Én majd csak anyácskámhoz megyek!” s mialatt ezt mondá, arcza úgy ragyogott, hogy látni lehetett, mennyire örül már a viszontlátásra. Hogy a leánykát az elválás óta hányszor fogta el a honvágy, azt senki sem tudta, mert fájdalmát nem árulta el senkinek, de a hányszor anyjától levelet kapott, melyben a sorok közt nagyon jól olvasható volt a gyermeke utáni busongás, akkor Hedvig arcza is annyira elborult, hogy csak Eliz kisasszony szeretetteljes biztatása derítette fel ismét.

Más valami is volt még, ami Olgának sok kellemetlenséget okozott. Az intézetben ugyanis az volt a szokás, hogy a növendékeknek mindig össze kellett írniok, mennyi fehérneműt adnak a mosásba. Mikor aztán a mosóné visszaküldte a tiszta ruhát, akkor ismét átnézték a czédulákat, hogy meglássák, nem hiányzik-e valami. Csakhogy Olga ezzel a szokással sehogysem tudott megbarátkozni. Az összeszámoláskor hanyagul írta meg a czédulát, úgy, hogy mikor a tiszta ruha visszakerült, Olgánál mindig volt valami fennakadás. Egyszer azt állította, hogy a mosóné elvett valamit az ő ruhái közül, máskor meg azt, hogy hozzátett valamit. Az ilyen állítások persze megint megnevetették a többi növendékeket, Olga azonban ilyenkor sohasem kerülte el a megrovást.

Egyszer aztán, mikor megint ismétlődött ez az eset, az egyik növendék így szólt Olgához:

„Tudod-e Olga, hogyha én neked volnék, inkább haza küldeném a ruhát. Akkor aztán egyszer s mindenkorra vége lenne ezeknek a kellemetlenségeknek!”

Olga megörült ugyan, de azért kérdőleg tekintett társára, mire az így folytatá:

„Igen, igen, hisz meg van engedve, hogy a növendékek haza küldjék a fehérenemüt. Persze mamádnak meg kellene az igazgatónőt kérnie, de talán sikerülne.”

Ez már tetszett Olgának. Még az nap irt haza egy keserves levelet, hogy megkérje édesanyját, hadd küldhesse a fehérenemüt mindég haza. A jószívü mama természetesen nem akarta távollévő gyermekétől ezt a kérést megtagadni s csakugyan irt is az igazgatónőnek s mivel ez megadta rá az engedélyt, ettől kezdve Olga fehérenemüje mindég számlálatlanul ment haza, hol aztán a jó mama végezte el kis leánya helyett azt a dolgot, a mi ennek oly nehezeére esett. De e dologban még más jó is volt; ugyanis a növendékeknek különben csak születésük napjára volt szabad hazulról ennivalót vagy csemegéket küldeni, de most, mióta Olga fehérenemüs csomagját ide-oda küldözték, azóta többször nyílt alkalom arra, hogy a mama valamit juttasson neki. A ruháscsomag sohasem érkezett meg a nélkül, hogy valami harapni való ne lett volna benne. Majd néhány szép almát küldött a mama, majd maradékot a kis Richard születésnap tortájából, máskor ismét egy doboz cukrot a köhögés ellen, a miről Olga utolsó levelében panaszkodott. Az ilyen küldeményeken mindég megosztotak Hedviggel s mióta hazulról jött a fehérenemü, azóta Olga mindég nagy örömmel és gonddal bontotta ki.

A ruhásláda hetek óta vándorolt már így oda-vissza, s a nyári szünet, melynek junius végén kellett megkezdődnie, mindjobban közeledett, midőn egy délután ismét megérkezett az ismeretes csomag. Olgának még volt egy negyedórai szabadideje s ezt arra akarta felhasználni, hogy mielőtt gyakorló órájára menne a zongoraszobába, azelőtt még kibontja a csomagot, elolvassa a mama levelét s mellesleg mondva, megnézni, mi rejlik a ládában.

A mint kibontotta, látta, hogy néhány gyönyörű illatos narancs van a ruha közé rejtve. Ezeket Olga gyorsan zsebébe rejtette s aztán elolvasta a mama levelét, mely így hangzott: „Mikor tegnap a városban jártam, egy bolt kirakatában néhány szép narancsot pillantottam meg, pedig most már, ebben az évszakban csakugyan ritkaság szépet találni. Természetesen azonnal az én távollévő kis leányomra gondoltam, kinek a narancs a kedvencz gyümölcse s azért mindjárt el is küldöm, remélve, hogy még jó lesz s hogy jól is fog ízleni.” stb.

Olga most összehajtogatta a levelet s aztán még egyszer megnézte a narancsot. Kíváncsi volt meglátni, vajjon jó-e még s elkezdte az egyiket hámozni, de egyszerre összereszt, s ijedten rejté köténye alá, mert e pillanatban kinyílt az ajtó. Mikor azonban látta, hogy Hedvig jön, ismét elővette az egyik narancsot, lehámozta s nagyobbik részét Hedvignek adva, a másik felét zsebébe dugta s aztán elment a zongora szobába.

Néhány nap mulva az igazgatónő a kézimunka-óra alatt váratlanul belépett növendékei közé, kik mindannyian szorgalmasan dolgoztak. A leánykák erre mind felálltak s várakozva, sőt csaknem aggodalmasan tekintettek az igazgatónő arcára, mely rendkívül komoly, sőt haragos volt.

„Egy igen kellemetlen dolog indított arra, hogy ide jöjjetek”, kezdé. „Az énektanár ur már néhány napja arról panaszkodik, hogy a zongora nagyon el van hangolva. Ma azután megvizsgálta, mi lehet ennek az oka, s meglepetésére egész csomó narancshéjat és magot talált a zongora belsejében, a mit bizonyosan készakarva rejtett oda valaki. Nem is hittem volna, hogy növendékeim közül valamelyik ily rendetlen és meggondolatlan lehessen, de úgy látszik, csalódtam. Most azonban követelem, hogy az, a ki tette, azonnal jelentkezék!”

Mély csend. Olga, ki könyvét a felálláskor épen kezében tartá, most leejtette ezt s mialatt lehajolt, hogy felvegye, sikerült elrejtienie az égő pirosságot, mely arcát előnté.

Az igazgatónő szavaira roppant félelem szoritá össze szívét, mert - ő volt a bűnös. Mikor ugyanis a közeledő zongoratanár csaknem rajta érte a narancsevésen, ijedtében a zongorába

dobta a narancshéjat, azt gondolva, hogy az óra után majd ismét kiveszi. Csakhogy persze szokott szelességével ezt már elfeledte s most itt volt a baj! Bevallja, hogy ő a hibás? A félelem összeszorítá torkát s egy hangot sem tudott szólani.

Az igazgatónő most egyikről a másikra nézett s úgy látszott, hogy Olga arcza kissé gyanusnak tünt fel előtte, mert hozzáfordult s így szólítja meg:

„A te fehéreneműd mindig hazulról érkezik, Olga. Talán a között volt a narancs, a melynek a héja most a zongorába került?”

Olga előtt elsetétült a világ, de eszébe jutott, hogy most már minden késő. Ha mindjárt először nem jelentkezett, akkor most már nem teheti, gondolá s e perczben elhangzott ajkán a felelet: „Nem!”

Az igazgatónő most hallgatott egy pillanatig, de aztán így folytatá: „Ha a bünösnek nincs elég bátor s á g a”, mondá, miközben e szót oly erősen hangsúlyozta, hogy Olga szive egészen megrendült bele, „akkor követelem, hogy az, a ki talán tud a dolgról, azonnal mondja meg, ki volt a hibás!”

Olga összerezzen. Vajjon tudja-e valaki a leányok közül? De nem, senkisé is volt ott, mikor a csomagot felbontotta, sem akkor, midőn a zongoraszobában megette a narancsot. Azt azonban elfeledte, hogy Hedvignek mégis volt tudomása a dolgról.

Az igazgatónő ismételte a kérdést, de megint csak hiába, mire arcza még setétebb kifejezést öltött s aztán így folytatá:

„Reményelem, hogy a bünös mégis jelentkezik majd, ha időt adok neki a meggondolásra. Holnaputánig még várok, de ha a bünös akkor sem vallja be hibáját, akkor más eszközöket kell alkalmaznom.”

E szókkal megfordult s elhagyta a szobát, hol a növendékek először azt sem tudták, mit szóljanak meglepetésükben.

A csendnek, a nyugalomnak egészen vége volt s Eliz kisasszony alig tudott csak némileg is rendet tartani, mert a növendékek egészen fel voltak indulva s mindnyájan azt kérdezték egymástól, hogyan juthatott a narancshéj a zongorába s hogy vajjon milyen büntetést mér az igazgatónő az egész intézetre?

Olgának ezalatt eszébe jutott, hogy akkor Hedviggel megfelezett egy narancsot s azért most félénken, aggódva tekintett barátnőjére, de ez nyugodtan ült helyén s úgy el volt merülve az olvasásba, hogy Olga egészen megnyugodott, mert azt hitte, hogy Hedvig már bizonyosan régen elfelejtette az egész dolgot. Olga elhitette magával, hogy most már úgy sem lehet változtatni a dolgon, mert ha egyszer kimondta a „nem”-et, többé nem mondhat mást, mert akkor most már két hibáját kellene bevallania.

Az a két nap, melyet az igazgatónő gondolkozási idő gyanánt adott a növendékeknek, kinos lassúsággal ment el. Olga lelkét ez idő alatt a legkülönbözőbb érzések háborgatták. Néha már eltökélte, hogy mindent bevall az igazgatónőnek, vagy legalább Hedvignek, hogy ezáltal könnyítsen némileg lelkiismeretén; - de aztán megint csak visszarettent ettől is. Mit mondana az igazgatónő, vagy Hedvig, ha megtudnák, hogy az egyeneslelkű Olga, ki eddig oly nyíltan kimondott mindent, a mi a szivén feküdt, most hazudott, még pedig ily merészen! Nem, nem, ez lehetetlen! Tovább is egyedül kell viselnie e terhet, mely ólomsúlylyal nehezedik lelkére.

Igy telt le a kitüzött határidő s harmadnap az igazgatónő csakugyan bejött s így szólt a növendékekhez: „Azt hiszem, felesleges ismételnem előttetek azon kérdést, melyre már harmadnapja tartoznátok felelettel. Most már kénytelen vagyok szigorubb eszközökhöz nyulni. Mához egy hétre kellene a nyári nagy szünetnek megkezdődnie, de kijelentem, hogy

addig egyik sem hagyja el az intézetet, míg a bűnös nem jelentkezik. Tehát gondolkozatok, különben egynek a hibájáért kénytelen leszek az ártatlanokat is megbüntetni.”

A leányok úgy érzék, mintha villám sujtott volna le közéjük. Az lesz tehát a büntetés, hogy megrövidítik a nyári nagy szünetet, azt a mi mindegyiknek legszebb reménye, legkedvesebb gondolata volt már hónapok óta!

Egyik azonnal zokogásba tört ki, míg mások izgatottan jártak a szobában fel s alá. Maga Olga egészben kábultnak érzé magát, de első gondolata Hedvig volt s első tekintetét Hedvigre vetette. Ez halásápadtan ült helyén, szemét tágra nyitva, mintha nem is lett volna képes az imént hallott leverő hirt felfogni, de midőn szeme Olga zavart tekintetével találkozott, önkénytelenül felemelte kezét, hogy arczát elfedhesse. Olga szivét e pillanatban éles, kinzó fájdalom járta át. Oh, ha most odamehetne hozzá, hogy megölelje s azt mondja neki: „Ne busulj, Hedvig, ez a szomoru dolog nem fog megtörténni, mert csak én vagyok a bűnös s ezt még ma bevallom nyiltan!” Igen, de hát akkor egymaga viselje el a büntetés egész súlyát? Az igazgatónő talán az egész szünidőt megvonná tőle, míg a többieket bizonyosan csak fenyegette vele. „Igen, igen, ez csak fenyegetés volt, mert az lehetetlen, hogy ezt komolyan értette volna”, gondolá Olga, ki e gondolatban ismét megnyugodott.

Ezután sem az igazgatónő, sem Eliz kisasszony nem említették többé a dolgot a növendékek előtt, kik azonban mégis észrevették, hogy mindketten sokkal komolyabbak, mint rendesen. Hanem mikor a leánykák maguk között voltak, akkor ugyszólván semmi egyébről nem folyt a beszéd, csak arról a nagy kérdésről, mely mindnyájuk lelkét oly élénken foglalkoztatta. Olga ez idő alatt a mennyire csak tehette, kerülte Hedviget, mert ennek szomoru, halvány arcza folytonos néma szemrehányásnak tetszék előtte, bár Hedvig soha egy szóval sem panaszkodott. „Oh, ha tudná, hogy én vagyok a bűnös”, gondolá Olga „mennyire haragudnék reám, mennyire megvetne, mivel hazudtam!”

Egy este, a lefekvés előtt Eliz kisasszony így szólt a növendékekhez: „Az igazgatónő azt izeni általam, hogy holnap ir szülőiteknek, mert tudatnia kell velük, hogy a nyári nagy szünet megkezdését bizonytalan időre el kellett halasztanunk.”

Olga összerezzenet. „Tehát az igazgatónő beváltja azt, a mivel fenyegetett”, gondolá s nagyon szomoruan feküdt le ez este. De elaludni sehogysem tudott. Eszébe jutott, mily boldogtalanná teszi társait, az egész intézetet, kik mind ártatlanul szenvednek ő miatta, majd ismét arra gondolt, milyen szomoruság lesz szüleinek az, ha az igazgatónő levelét megkapják. Hátha még azt tudnák, hogy épen az ő Olgájuk a hibás az egész dologban. E gondolattól sehogysem tudott szabadulni s jóideig nyugtalanul forgolódott ágyában. „Csak el tudnék aludni”, gondolá s kezét összetéve elkezdte szokott esteli imáját, melyet odahaza mindig édes anyjával együtt szoktak volt elimádkozni. De ma erre sem volt képes, nyugtalan gondolatai egészen elfoglalták lelkét s a szivére nehezedő büntudat mintegy válaszfalat képezett közte és a jó Isten között.

Olga most mély sóhajjal emelkedett fel ágyában s körültekintett a hálóteremben, melyet az éjjeli lámpa csak homályosan világított meg. A növendékek már mind aludtak, s ugylátszik, Eliz kisasszony és a mademoiselle is lefeküdtek már a szomszédaszobában, mert nagyon késő lehetett. Hedvig is bizonyára aludt már, mert őt nem bántotta a lelkiismeret. Mikor Olga erre gondolt, mélyen felsóhajtott és átnézett Hedvig ágyára.

A leányka feje ott nyugodott a fehér vánkosok között s Olga nem látott mást, mint szép hosszú fekete haját, mely félig felbomolva hullott takarójára. De mi volt ez? Olgának ugy tetszék, mintha elfojtott, halk zokogást hallott volna. Erre Olga gyorsan, de zajtalanul ugrott ki ágyából s oda lépett barátnője mellé.

„Hedvig!” suttogá. „Nem alszol még?” A leányka felemelkedett, de a mint Olgát megpillantotta, igyekezett könnyes szemét elrejtetni előle. Olga azonban megfogta a leányka kezét s így szólítá meg könnyörögve: „Csak azt mondd meg, Hedvig, a büntetés miatt sirtál?”

Hedvig e szókra mosolyogni próbált, a mi Olgát még jobban meghatotta.

„Nem annyira magam miatt sajnálom, Olga” mondá mentegetőzve, „inkább csak anyácskám miatt, a ki -”. Itt azonban újra erőt vett rajta a sirás és nem tudott tovább beszélni. E pillanatban Olga úgy érzé, mintha az a sötét válaszfal közepén ketté szakadna s a napnak áldó, éltető fénye sütné be reá. Átölelte Hedviget s ragyogó arczczal tekintett szemébe, miközben így szólt: „Várj, mondok neked valamit! Én voltam a bünös, de ne félj, holnap azonnal elmegyek az igazgatónőhöz s mindent bevallok neki”.

Olga azt hitte, hogy Hedvig megrettenve fogja e szókat hallani, de ez nyugodtan, csendesen ült ágyában s könnyei lassan peregtek alá szeméből. „Tudom, hogy ez nagyon nehéz lesz neked, Olga”, mondá végre mély sóhajjal.

Olga nem foghatta meg, mi az oka annak, hogy Hedvig a legcsekélyebb meglepetést sem tanusítja s azért így szólítá meg: „De mit mondasz ahoz, hogy én voltam a hibás?”

E szókra Hedvig néhány pillanatig sajátságos komoly tekintettel nézett reá s aztán így szólt szolid szemrehányás hangján: „De hiszen én jól tudtam azt, Olga. Vagy nem emlékszel már, hogy akkor megfelezted velem az egyik narancsot?”

Olga egyideig szótlantul nézett a leányra, de aztán kitört belőle a szó s így szólt remegő ajakkal: „Oh édes, egyetlen drága Hedvigem! Hát te tudad, hogy ki volt a bünös s mégsem szóltál az igazgatónőnek, sőt még csak szemrehányást sem tettél nekem. S én azt hittem, hogy te talán már el is feledted az egészet! Oh Hedvig, mennyire szégyenlem magamat előtted!” E szóknál Olga sem tudta könnyeit tovább visszatartani s keserves zokogásba tört ki, mire Hedvig szeretettel ölelte át barátnőjét s aztán együtt sirtak épen úgy, mint akkor, midőn beléptek az intézetbe. Egyszerre azonban egy kéz érinté vállukat s mikor feltekintettek, Eliz kisasszony állt előttük.

„Mi bajotok gyermekeim, miért sirtok?” kérdé nyájasan, mert a könnyek láttára nem tudta őket szemrehányással támadni meg azért, hogy a tilalom ellenére beszélgetni kezdtek a hálóteremben.

E szókra Olga minden habozás nélkül bevallotta hibáját, de bizony sok időbe került, míg Eliz kisasszony mindent megérthetett, mert Olga szavait majd a saját, majd Hedvig sirása szakította félbe.

„Azt hiszem, Olga, már most is eléggé meg vagy büntetve, mert nincs nagyobb kin, mint a lelkiismeret furdalása. De te sem cselekedtél helyesen, édes Hedvigem. Neked kötelességed lett volna Olgát arra bírni, hogy hibáját bevallja. Ez még jobb baráti szolgálat lett volna, mint áldozatkész hallgatásod!”

Hedvig zavartan és pirulva hajtá le fejét, mire Eliz kisasszony így folytatá.

„Holnap reggel magam megyek el az igazgatónőhöz s azután azonnal tudósítlak róla, hogy mikor beszélhettek vele. De most feküdjetek le mindketten s aludjatok nyugodtan”, mondá Eliz kisasszony megcsókolva a gyermekeket, kik megkönnyebbülten hajták fejüket nyugalomra.

Másnap reggel nagy nyugtalanság uralkodott az egész intézetben, mert az igazgatónő Olgát és Hedviget váratlanul maga elé hívatta, s a többiek alig tudtak hova lenni kíváncsiságukban, hogy mi történhetik benn, az igazgatónő szobájában. Alig várták, hogy a két leány ismét visszatérjen, de midőn ez megtörtént, mégsem mertek hozzájuk kérdést intézni, mert látták,

hogy mindkettőnek ki volt sirva a szeme. De erre nem is volt szükség, mert alig léptek be, midőn Olga így kezdé remegő hangon:

„Csak azt akarom nektek mondani, hogy mikor az igazgatónő kérdőre vont bennünket, akkor én nem mondtam meg az igazat! mert én dobtam a zongorába a narancshéjat, de akkor nem volt bátorságom bevallani. Most mindnyájatoktól bocsánatot kérek, hogy eddig is annyi szomorúságot okoztam nektek. Büntetésem az, hogy ezt mindnyájatok előtt el kell mondanom, egyéb büntetést nem mért reám az igazgatónő, mert, - mert látta, hogy ugyanis nagyon boldogtalan vagyok” mondá most Olga, de e szóknál már zokogva rejté arczát kezeibe.

Most egy pillanatig mély csend uralkodott a teremben, de azután a leányok oda rohantak Olgához, kinek épen nem volt nehéz bocsánatot nyernie, mert a leányok csak arra gondoltak, hogy a nyári szünet mégis csak minden halasztás nélkül kezdetét veszi, még pedig néhány nap múlva. Most aztán se vége, se hossza nem akart lenni a beszélgetésnek s mindenki azon iparkodott, hogy Olga hibáját minél kisebbnek tüntesse fel.

Az volt aztán a boldog idő, a mi most következett. Most, hogy a nyári szünetet egy ideig veszély fenyegette, kétszeres örömmel gondoltak reá, mióta tudták, hogy a veszély el van háritva. A hazakészülés, a csomagolás oly jó kedvvel ment, hogy e napok alatt Hedvig is csaknem csapongó jókedvet mutatott, míg Olga ellenkezőleg sokkal komolyabb volt mint azelőtt s látszott, hogy a multkori esemény mégis igen nagy hatást tett lelkére.

Végre elérkezett az utazás napja. Hedvig édes anyja rendkívül nehezen várta leányát a pályaudvarban s mikor végre megérkezett, örömkönyek közt ölelte meg s mindketten úgy érzék, hogy ez életüknek egyik legszebb percze. De alig volt Hedvig harmadnapja otthon, mikor Olgától egyszer csak levél érkezett neki, melyben édes anyja számára is volt egy kis czédula Olga mamájától. Mindketten hozzáláttak az olvasáshoz s a Hedvighez irt levél így hangzott:

„Kedves jó Hedvigem!

Tulajdonképen én most olyan boldog vagyok, hogy az irás helyett inkább táncolni és ugrálni szeretnék, csak hogy akkor sohasem tudnád meg, minek örülök annyira, pedig ezt minden esetre meg kell tudnod. Anyácskám ugyanis arra kéret mindkettőtöket, hogy jertek el hozzánk s töltsétek a szünidőt nálunk. Hogy mennyire örülök, azt ki sem mondhatom s azért nagyon kérlek, hogy minden esetre jöjjetek el, különben mindnyájan nagyon szomorúak leszünk. Hogy mi mindenfélével fogunk mulatni, azt most még nem árulom el, de mondhatom, hogy nagyszerű lesz, mint Hugó és Alfréd szokták mondani. Most nem is irok többet, mert nemsokára úgy is viszontlátjuk egymást s akkor élőszóval sokkal többet mondhatok neked. Addig pedig sokszor csókollak s maradok őszintén szerető barátnőd

Olga.

Utóirat. Eleinte nem akartam levelemben egy bizonyos dologról említést tenni, mert nagyon szégyenlem magamat, hacsak rá gondolok is. De azt mégis el kell neked mondanom, hogy mamám rendkívül megszeretett téged s épen azért eleinte sokat szomorkodott e dolog miatt, de most már nem haragszik többé, mert látja, hogy őszintén megbántam hibámat. Azt pedig ígérem neked Hedvig, hogy Elíz kisasszonyt s o h a s e m fogom többé boszantani, mert ő végtelen jó volt hozzám. Az igazgatónőt is ő kérlelte meg s ezt sohasem fogom elfeledni. De arra kérlek, hogy leveletem azonnal égesd el, nehogy valaki meglássa, mert nagyon szégyenlem magamat első hazugságom miatt. Azt azonban ígérem neked, hogy ez az első hazugság egyszersmind az utolsó is volt. Siess szerető barátnődhez, Olgához”.

Hedvig most összehajtá a levelet s aztán félénken tekintett anyjára, ki néhány pillanat múlva így szólalt meg vidáman: „Nos hát mit gondolsz kis leányom, ne menjünk el?” Hedvig hallgatott, de szemében a remény fénye csillant fel s mikor aztán anyja így folytatá: „Azt hiszem, ily szives meghívást nem utasíthatunk vissza”, akkor Hedvig örömujjongva borult édesanyja nyakába.

Két karácsonyest.

„Jó estét gyermekeim!” kiáltá az apa a szobába lépve, mire Pali és Gyula örömujjongva siettek eléje, hogy megöleljék. Az apa, mint egy nagy üzlet könyvvezetője, rendkívül elfoglalt ember volt, ki csak későn este térhetett vissza családja körébe, hol azonban ilyenkor annál nagyobb örömmel fogadták. A fiuk most is azonnal ott termettek mellette, hogy felöltőjét lesegítsék róla.

De e perczen az apa így szólalt meg: „Nos Ella, hát te nem is jössz ide nekem jóestét mondani?”

Az, a kihez e szavak intézve voltak s ki mint látszott a legnagyobb volt a gyermekek közül, ott ült a szekrény mellett a sarokban, hol alig lehetett meglátni. Atyja szavaira felállt, de csak lassan közeledett feléje, mialatt az apa arcza kissé elborult; a fiuk pedig elkomolyodva álltak félre.

„Nos hát, hogy ütött ki a bizonyítvány, Ella?” kérdé az atya szigorubb hangon.

Ella megfordult, hogy a bizonyítványt kivegye táskájából, mely oda volt támasztva a fiókos szekrény mellé. Némi habozás után még egy levelet is vett onnan elő s akkor mindkettőt átadta atyjának, ki azonnal olvasni kezdé, de arcza az olvasás alatt mindjobban elsetült s midőn elvégezte, mélyen felsóhajtott, mialatt a levelet s a bizonyítványt kedvetlenül dobta le az asztalra. A kedvetlenségre csakugyan elég oka volt az apának, mert a bizonyítványban leginkább „elégséges” és „középszerű” volt olvasható, a levélben pedig a tanítónő még egyéb panaszokat is csatolt a rossz bizonyítványhoz. Ugyanis, hogy Ellának a természet oly szép tehetséget adott, hogy ha akarná, egyike lehetne a legelső tanulóknak, de az órák alatt oly szórakozott és oly figyelmetlen, hogy majdnem az utolsó lett az osztályban, mert hibáját még azzal is tetézi, hogy írásbeli feladatait mindég rendkívül hanyagul készíti el. Biz ez szomorú karácsonyi bizonyítvány volt. Tudta azt Ella maga is nagyon jól s épen ezért állt atyja előtt oly szomoruan.

E perczen lépett be az anya, kinek arcza egyszerre felragyogott az örömtől, midőn férjét megpillantotta. De midőn látta, mily komolyan sőt haragosan áll az asztal mellett, akkor az ő arczáról is azonnal eltűnt az örömsugár.

„Láttad Ella bizonyítványát?” kérdé félénken, mire az atya némán intett fejével.

„Istenem”, folytatá az anya sóhajtva, „mit csináljunk hát ezzel a gyermekkel? Hiába volt minden kérésem, minden dorgálásom, nem használt neki semmit s most még ezt a szép karácsony-ünnepet is elrontja mindnyájunknak.”

Az atya arczán meglátszott, mennyire fáj neki, hogy nejét ily szomorunak látja s egyszerre így szólalt meg rideg, szigoru hangon: „Te már annyi keserüséget okoztál jó anyádnak, Ella, hogy ezt nem türhetem tovább. Ugy látszik, neked eszedbe sem jut az, hogy szülőidnek mennyi áldozatába kerül az, ha téged e drága iskolába akarnak járatni, mert ott is csak bosszuságot szeresz tanítóidnak s mi több, ma ily bizonyítvánnyal mersz hazajönni. Ezért csakugyan megérdemled, hogy megbüntesselek. Mindazon ajándékokból, amelyek már neked voltak szánva, nem kapsz semmit s most elmehetsz aludni, mert nem akarom, hogy velünk vacsorálj együtt!”

E szókra Ella egy szót sem felelt, hanem csendesen elhagyta a szobát, mire az anya könyes szemmel nézett utána s aztán így szólt férjéhez: „Nem voltál hozzá talán nagyon is szigoru?” mire ez fejét rázta s így felelt: „Máskép nem megy! Mi lesz ezzel a gyermekkel, ha nem nyulunk a legszigorubb eszközökhöz? Gondold meg, ha Ella nagy leány lesz, akkor neki kell

támaszkodnak lennie s neked nagy szükséged van támaszra”, mondá nyájasan nézve neje halavány arczára, ki erre csak némán intett fejével s ekkor hallgatagon ültek le a vacsorához.

Mikor már aztán mindnyájan lefeküdtek s az anya egyedül maradt a szobában, akkor odament a gyermekek szekrényéhez s kihuzta Ella fiókját, hol a füzetek, könyvek, kézimunkák és babaruhák rettentően össze-vissza voltak hányva. Sok keresés után sikerült ráakadnia Ella kötésére s akkor elgondolkozva vette kezébe. Ellának ugyanis szándéka volt atyjának egy pár harisnyát kötni karácsonyra, de a szép terv időközben úgy módosult, hogy karácsonyra csak az egyiket köti meg, a másikat pedig majd csak atyja születése napjára. De most már csak két nap volt karácsonyig s ime, az első harisnyából is csak annyi volt még, hogy Ellának lehetetlen lett volna azt harmadnapra elkészíteni.

Alig vette az anya a kötést kezébe, mindjárt látta, milyen szomorú állapotban van az. Tú csak három volt benne, a szemek itt és ott is le voltak esve, még pedig tiz-husz soron keresztül. Az anya azonnal hozzálátott a munkához; felfejtette s aztán megint megkötötte, úgy, hogy Ellának már csak igen kevés végezni valója maradt. Tudta ugyan, hogy talán nem is kellene így tennie, de legalább attól a szégyentől szerette volna leányát megkímélni, hogy minden ajándék nélkül legyen kénytelen atyja elé lépni. Már az is eléggé fájt neki, hogy Ella az idén egészen ki lesz zárva a karácsonyi örömeiből.

A szép ünnep az idén nem oly vígan ment végbe a könyvvezető családjában, mint máskor. Igaz ugyan, hogy Pali nagy örömmel állította csatarendbe czinkatonáit s Gyula meg oly éketlen lármát csapott uj trombitájával, hogy végre is az apa volt kénytelen csendet parancsolni, de azért a szülőknek ma még sem tudott jó kedve lenni.

Bántotta, keserítette őket, hogy legnagyobb gyermekük ma oly szóltanul s szomorúan áll az asztal mellett.

Hiába, az mégis csak nagyon nehezükre esett volna, hogy Ella semmit se kapjon, azért a meleg ruhákat s a hasznos tárgyakat mégis csak oda rakták neki, sőt úgy látszott, mintha a karácsonyi mézeskalácsból is többet kapott volna most, mint máskor, mert a jó szülőknek mégis fájt, hogy az idén sem babát, sem meséskönyvet nem tehetnek oda Ella számára. Az atyának is sok szomorú perczet okozott az, hogy leányát épen e szent estén ily halványnak s ily busznak kell látnia, mikor e napon minden gyermek ujjong a boldogságtól. Hogy a leányka szomorúságát némileg enyhítse, igen melegen köszönte meg neki a harisnyát, mely a legutolsó napok alatt szerencsésen mégis csak elkészült valahogy. - De Ella nem érzé s nem is értette meg a szülők jóságát; némán s kedvetlenül állt a ragyogó karácsonyfa alatt keserű szemrehányásokkal illetve gondolatban mind a tanítónőt, a ki a levelet írta, - mind szülőit, kik mulasztásáért oly szigorúan büntették sőt két öccsét is, a miért olyan vígan tudnak játszani, mikor ő maga olyan rosszkedvű.

E gondolatok annyira elfoglalták egész lelkét, hogy ez este sirva aludt el, miközben folyton azon járt az esze, hogy nála boldogtalanabb teremés nincs az egész világon.

A szülők növekvő szomorúsággal látták, hogy a büntetés Ella lelkét még jobban megkeményítette s hogy most már épen nem hajlandó bocsánatot kérni. Ez természetesen magának Ellának okozott legtöbb kellemetlen órát, mert folyton az a gondolat nyugtalanította, hogy nem helyesen cselekszik. De minél tovább habozott, annál nehezebb volt aztán hibáját helyrehozni.

Egy este nyitott szemmel feküdt ágyában, mert nem hagyta nyugodni az a gondolat, hogy szülői ellen sokat vétett. Most valóságos aggodalom lepte meg; - hogy miért, azt maga sem tudta, de érezte, hogy ezt a nehéz terhet nem viselheti szívéen tovább. Eszébe jutott, nem lenne-e legjobb, ha most azonnal odamenne szülőihez bocsánatot kérni? Ugy óhajtott volna anyja szelid megbocsátó mosolyát s atyja nyájas, vidám arcját látni! Nem tudta e gondolatot

fejéből kiverni többé, hanem felkelt, s egy kendőt dobva vállára, odament a másik szoba ajtaja elé, hol szülői estéknént beszélgetni szoktak.

Az ajtó kissé nyitva volt s így Ella odaláthatott atyjára, ki a kályhához támaszkodva bodor füstfellegeket eresztett pipájából. De azt is látta, hogy arcza nem olyan vidám, a milyennek Ella elképzelte. Anyja pedig az asztal mellett ült s épen Ella ruháját foltozta, melyet az ma egy szögben vigyázatlanul elszakított. Ella nézte, nézte s nem tudta, jól lát-e, de úgy tetszék neki, mintha anyja szemében könnyek csillognának. Igen igen, nem csalódott, anyja sirt! Most letette kezéből a munkát s így szólalt meg remegő hangon: „Nem, azt nem állom ki tovább, hogy ez a gyermek napról-napra távolabb legyen lélekben tőlünk.”

„Igaz, igaz”, felelt rá atyja komolyan, „de mégis neki kellene a kibékülésre az első lépést megtennie.”

„Tudom, hogy igazad van”, sóhajtá az anya, „de nem is hiszed, mennyire nehezemre esik ez a várakozás.”

Most már Ella nem tudta magát tovább tartóztatni, kinyitotta az ajtót s a szülőknek alig volt annyi idejük, hogy megforduljanak, mikor Ella már közéjük lépett és sirva kért tőlük bocsánatot.

A szülők annyira megörültek a leány megtérésének, hogy egész szívvel megbocsátottak neki s ezután mindhárman megkönnyebbült szívvel tértek nyugalomra.

Másnap reggel Ella mindent elmondott az iskolában legjobb barátnőjének, Irmának. Ez annak a gazdag kereskedőnek volt a leánya, kinél Ella atyja mint könyvvezető volt alkalmazva. Irma szelid, megnyerő, szende természete annyira különbözött Ellától, hogy környezetük gyakran csodálkozott, ha e barátságot látta. De Irma annyira ragaszkodott Ellához, hogy még a többszöri figyelmeztetés dacára sem akart e barátságról lemondani s ezentul is csak mindig együtt voltak, a mi itt-ott Ella nehéz, daczos természetére is gyakorolt némi jó hatást.

Irma most szeretettel ölelte át barátnőjét s figyelmesen hallgatta, a mit az beszélt neki. Mikor aztán elvégezte, akkor Irma megcsókolta s Ella még csak most érezte magát igazán boldognak, mert már eddig is nagyon bántotta az, hogy Irma előtt titkolnia kellett valamit.

De e pillanatban kinyílt az ajtó s bár a tizórai szünetnek még nem volt vége, a tanítónő mégis bejött, Ella öccsét, Palit vezetve kézen. Egyenesen Ella felé tartottak, s megálltak előtte. A leány ijedten ugrott fel, mert mikor Palira nézett, látta, hogy ennek szeme ki van sirva. Most a tanítónő, kire Ella a karácsonyi bizonyítvány és levél miatt annyira haragudott, nyájasan a leányka vállára tette kezét s így szólt meghatottságtól remegő hangon: „Ne ijedj meg, kedves gyermekem, de öcséd azért jött, hogy téged haza hívjon, - mert atyád -” itt azonban nem folytathatta tovább, mert egészen el kellett némulnia, mikor Ella rémült, kétségbeesett arcát látta.

„Egy ló nagyon megrugta apát, mikor ma reggel az üzletbe ment”, mondá most sirva Pali, „s a mama azt mondta, hogy te is jőjj haza velem.”

Mikor Ella ezt hallotta, csaknem magánkívül rohant ki az iskolából, az utcán aztán megfogta Pali karját s villámgyorsan futottak haza.

A ház előtt egész csoport ember állott már s mikor ezek a két gyermeket meglátták, sajnálkozva nyitottak előttük utat. Most egy ur lépett ki a házból s ezt Ella azonnal megismerte. Az orvos volt, ki őt is gyógyította volt, mikor hat hétig feküdt vörös himlőben. „Hogy van a beteg?” kérdé most az orvost egy asszony, mire az vállat vont s azt felelte: „Semmi remény!” De mikor a gyermekeket meglátta, hirtelen elhallgatott s tovább ment. Ella és Pali most beléptek a szobába. Atyjuk ott feküdt az ágyon bekötött fővel, lehuny szemekkel. Ella látta,

mint szivárog át a kendőn a vér s e látványra majdnem eszméletlenül rogyott le anyja mellé, ki ott térdelt az ágy előtt, arcát kezeibe rejtve. Most a kis Gyula is odasompolygott Ellához, Pali pedig még most is szorosan fogta a leányka kezét s így maradtak egy ideig mozdulatlanul, mialatt a szobában halotti csend uralkodott.

Egyszerre azonban megmozdult a beteg, mire az anya, ki pedig majdnem kábultan feküdt ott, egyszerre felemelkedett. Most a beteg felveté szemét, azt a nyájas, mindég mosolygó szemet, mely eddig csak derülten tudott nézni mindenkire, de melynek fénye most meg volt törve, el volt homályosodva.

„Jertek ide!” mondá halkán, mire mind a négyen odahajoltak föléje. A két kis fiu csókokkal borítá el az atya arcát, míg anyjuk a haldokló kezét tartá kezében.

„Jer ide Ella”, szólalt meg most az atya s midőn erre a leányka remegve oda lépett eléje, akkor a beteg mélyen szemébe nézett s így szólt hozzá: „Légy ezentul támasza anyádnak!” Midőn ezt kimondá, nagy nehezen odanyujtá kezét a leánykának, ki csókokkal borítá el a hidegülő kezét. De egyszerre elsötétült előtte a világ - megtántorodott - s eszméletlenül rogyott össze az ágy mellett.

Midőn magához tért, már akkor ott feküdt ágyában, s anyja ott ült mellette egy széken. Ella azonban egy ideig el sem akarta hinni, hogy e gyászba öltözött, szomorú megtört alak az ő anyja legyen. De midőn mégis meggyőződött erről, akkor így szólítá meg félénken: „Hol van atyám?” E szókra az anya felkelt s egyik kezét a leányka forró homlokára téve, a másikkal némán mutatott az ég felé. E szókra a leányka erőtlenül esett vissza vánkosára, melyet anyja szeretetteljesen igazgatott meg.

„Beteg voltam én, anyám?” kérdé Ella egy idő múlva. „Atyámat talán már el is -” azt akarta kérdezni, hogy talán már el is temették, de e borzasztó szót nem tudta kimondani. Anyja arcán azonban kínos vonaglás látszék e szóra, mintha nagy testi fájdalmat érzett volna. „Légy csendesen, édes gyermekem”, mondá néhány pillanat múlva, „te nagyon beteg voltál. - Szegény atyádat tegnap helyeztük örök nyugalomra”, tette hozzá suttogva, mire Ella a vánkosokba rejté arcát és azt hitte, a szive szakad meg, ha arra gondol, hogy azt a kedves, nyájas arcot sohasem fogja többé látni. Elkeseredésében arra gondolt, miért nem halhatott meg atyjával együtt ő is, de e pillanatban anyja ismét megsimogatta a leányka haját s Ellának erre azonnal atyja végszavai jutottak eszébe: „Légy anyádnak támasza.” E gondolatra valami csodálatos érzés tölté el a leányka szívét. Eszébe jutott, hogy ez volt atyjának utolsó szava, ugyszólván végakarata, melyet teljesíteni kell. Ella egy perczre összekulcsolá kezét, de aztán felemelkedett s karjait kitérve így kiáltott: „Édes jó anyám!” Ezzel ki volt fejezve mindaz, mit a leányka szavakba nem tudott volna önteni s mikor az anya ezt hallotta, lehajolt hozzá s aztán megeredtek szeméből az első jóleső könnyek.

Ella néhány hét múlva egészen meggyógyult s csak ekkor hallotta meg, hogy tulajdonkép hogyan történt atyja halála. Midőn reggel szokás szerint az üzletbe akart menni, az utcán egy megvadult lovat látott száguldani. Odasietett a többi emberekkel együtt, hogy elfoghassák, de a szilaj állat fejbe rugta s az itt kapott seb okozta halálát.

Ella nemsokára elment az iskolába, de úgy látszott, mintha szívéből minden gyermeki jókedv kihalt volna. Két öcscse, kik egyideig szintén szomorúan jártak-keltek a házban, most már újra kezdték a játékot, de Ella nem tudott játszani. Ha az iskolából hazajött, bement a szobába s órák hosszat képes volt elülni anyja mellett, hogy arról tanácskozzanak, hogyan rendezzék be életüket ezentul. A gazdag kereskedő, kinél Ella atyja alkalmazva volt, a haláleset után azonnal meglátogatta a gyászoló családot s azt ígérte nekik, hogy egy egész éven át csak úgy megkapják az elhunyt könyvvezető fizetését, mintha most is élne. Így egyelőre még nem kellett a szükségtől félniök, hanem aztán?!

Az özvegy most sorra járta az üzleteket, hogy munkát kérjen. Sok helyről elutasították, de végre mégis sikerült alkalmazást kapnia s ekkor azután az éjet is nappallá tette, hogy a himzéssel és varrással a kitűzött időre készen lehessen s megkaphassa az ezért járó szerény díjat! Husvétra a családnak ki kellett a lakásból költöznie, mert az özvegy férje halála után azonnal felmondta azt s helyette két kis szobát bérelt a negyedik emeleten. Mikor ide költöztek, Pali és Gyula alig tudtak hova lenni örömben, annyira tetszett nekik az, hogy most ilyen magasan laknak s minden más ház mélyen alattuk van.

Ella mindennap ismételte magában atyja szavait, de azért még sem tudta, hogy tulajdonkép hol is kellene kezdenie, ha csakugyan támasza akar lenni anyjának? Szégyenkezve kellett bevallania önmaga előtt, hogy a kézimunkában nagyon járatlan. Azt is mindég kedvetlenül csinálta meg, a mit az iskolában adtak fel neki kézimunkából, azonkívül pedig már épen nem dolgozott soha. Most anyjának nem volt annyi ideje, hogy őt himezni vagy varrni tanítsa, pedig Ella nagyon szeretett volna neki segíteni.

De anyja ilyenkor mindég azt mondta neki: „Minek rontanád el a szemedet ideje előtt?” szólt szomoruan mosolyogva, mi Ella-nak egészen a szívéig hatott, „menj inkább s látogasd meg Irmát.”

A leányka csakugyan így tett s mind gyakrabban látogatta meg Irmát, elannyira, hogy anyjának végre már fájt is, midőn látta, hogy leánya mennyit van a háztól távol. Hát Ella így váltotta volna be jó feltételeit? Hát ily könnyen el tudja hagyni anyját? E gondolatoknál a szegény anya szeme újra meg újra könybe lábadt, mialatt fáradhatatlanul himezte a posztóra vagy selyemre a virágfüzéreket és arany csillagokat.

Igy telt el a nyár és az ősz s most a tél is beköszöntött, az első gondteljes tél a kis családra nézve. Ugy megszokta már, hogy jó férje minden gondot magára vállaljon, minden nehézséget elintézzon, hogy azt sem tudta, hogyan fog most mindenről maga gondoskodni?

„Jer ide, Ella”, mondá egyszer, „ülj ide mellém; komoly beszédem van veled.” Ella e szókra azonnal odavitt egy kis zsámolyt s aztán leült anyja elé.

„Leginkább téged illet a dolog, szegény gyermekem”, mondá az anya könyezve, „de hiába, nem tehetek másképp; nem járathatlak többé e drága iskolába. Szegény jó atyád azon volt, hogy minél jobb nevelésben részesüljete, de nekem most már a jövőre kell gondolnom. Atyád egykori főnökétől sem soká kapjuk már a fizetést s akkor még takarékosabban kell élnünk.”

Ella ezalatt egészen elhalványodott, mert semmi sem fájhatott volna neki jobban, mint az a gondolat, hogy ki kell maradnia az iskolából, hol naponta láthatta Irmát s hol most, - mióta sokkal jobban tanult - annyi szeretettel s elismeréssel találkozott. De eszébe jutottak atyja végszavai s akkor azonnal leküzdötte a sirást.

„Mikor kell annak megtörténnie anyám?” kérdé halkán, de az anya azért mégis észrevette, hogy leányának nagy fájdalmat okozott. „Gyermekem”, kiáltá most meghatva, mialatt Ella fejét keblére vonta s aztán sokáig zokogtak mindketten. „Még egyet, kis leányom”, mondá az anya egy idő múlva. „Közeledik a karácsony s nekem majd megszakad a szívem, ha két kis öcsédre gondolok, a kik már most is azt beszélnek, mennyire szeretnének egy kardot és katonasapkát. Pedig én nem vehetek nekik, mert egy krajczárt sem szabad könnyelműen kiadnom. Egy kis fánál s karácsonyi kalácsnál többre nem telik, de oly nehezemre esik ezt nekik megmondani, hogy azt szeretném, ha te mondanád meg nekik. Ella!”

A leányka csak fejével intett e szókra, de az volt a különös, hogy az anya utóbbi szavai, melyeket oly szomoruan mondott el leánya előtt, ezt nemhogy lehangolták volna, sőt ellenkezőleg ugylátszott, hogy egészen felvidult, sőt mosolygott is. De ez csak egy pillanatig

tartott, s aztán így folytatta közönyös hangon: „Hát te semmit sem kívántál magadnak karácsonyra, anyácskám?”

„Én, gyermekem? Ugyan mit kívánnék? Hisz nekem itt van mindenem!” sóhajtá az anya, férje arczképére mutatva, mely az asztalon volt egy kis állványra téve.

Ella elgondolkozva nézett a képre s aztán felkapta fejét, mintha valami jutott volna eszébe. „Elmehetek még ma Irmához?” kérdé hirtelen, mire anyja megengedte, mert azt hitte, hogy talán könnyebbséget szerez Ellának, ha Irma is osztozik bánatában.

Karácsony ünnepe ismét elérkezett s Ella lelkét e napon különböző gondolatok tölték el. Eszébe jutott a múlt évi karácsony estéje s szomoruan gondolt arra, mennyi keserűséget okozott e napon atyjának, de azután mégis megvigasztalódott, mert az jutott eszébe, mily szép perczeket töltött szülőivel akkor, midőn töredelmesen bocsánatot kért tőlük. Oh, ha atyja úgy halt volna meg, hogy ő még bocsánatot sem kérhetett volna tőle! Ma egészen eltöltötte lelkét az a gondolat, hogy atyja bizonyára lenéz az égből gyermekére, mert tudja, hogy az igyekezett atyja végakarátának eleget tenni!

A szegény anya oly szomorú volt egész nap, hogy alig lehetett szavát hallani. Még Ella jó bizonyítványát is könnyezve nézte át, mert az jutott eszébe, hogy ez az utolsó; újévtől fogva aztán nem járhat többé ily elsőrendű iskolába. „Uj ruhát is kellett volna kapnod, Ella”, mondá szomoruan, „ha továbbra is ebbe az iskolába járnál, de a másikba ez is jó lesz”, tette hozzá, mialatt busan nézett Ella kopott ruhájára.

Délelőtt a két kis fiu még nagyon jókedvű volt, mert sehogysen tudták elhinni, hogy ma csakugyan nem jön el a Jézuska, de mikor esteledett s a mama még mindég sirt, akkor aztán ők is elszomorodtak s csendesen huzódtak meg a sarokban. A kis Gyula már sirdogálni is kezdett s ekkor Pali azzal próbálta vigasztalni, hogy a tavalyi karácsonyi ajándékokat emlegette neki, a szép csákót, meg a kékkabátos, vörös hajtókás czinkatonákat. De a vigasztalás nem valami jól ütött ki, mert az lett a vége, hogy mindketten sirva fakadtak s addig sirdogáltak, míg végre elaludtak a kályha mellett.

„Nézd, itt van a szekrény kulcsa, Ella”, mondá az anya remegő hangon. „Nyisd ki s ott találod a karácsonyi mézeskalácsot. Azt oszd el három részre s vidd a másik szobába. A kis fácskára is felkötözhetnéd a gyertyákat, gyermekem, mert ez nagy könnyebbségemre lenne. Te jó és okos leányka vagy s lásd én mindjárt sirok, ha a karácsonyi készülődéseket látom!”

Ella megcsókolta anyját s aztán kiment, hogy elvégezze, a mit reábiztak, de ezalatt arca csakugy ragyogott az örömtől. Midőn mindennel készen volt, így sóhajtott fel, kezeit összehéve. „Édes jó atyám!” Ugy érezte, mintha most is ott állna mellette s megáldaná azért, hogy utolsó kérését oly hiven teljesítette. - Most a leányka ismét visszatért a sötét szobába, hol anyja még mindég ott ült az asztal mellett, a kicsinyek pedig a sarokban. Midőn Ella belépett, az anya fáradtan emelte fel lehajtott fejét s így szólalt meg: „Azt akarod, hogy előbb én is megnézzem?”

„Talán jobb lesz, ha mindjárt a fiukat is behozod magaddal”, felelt Ella kérő hangon, mire az anya felállt, hogy a kicsinyeket felkeltse.

„Itt a Jézuska!” kiáltá Ella vidám hangon, mire az anya szive egészen összeszorult fájdalomában, mert arra gondolt, hogy jobb lenne, ha Ella nem ébresztene ily nagy reményeket a gyermekek szívében!

Ella azonban kinyitotta az ajtót s az anya és a két gyermek egészen elvakult a karácsonyfa fényétől. De a mint közelebb léptek, mindhárman felkiáltottak s a fiuk oda rohantak az asztalhoz, hogy közelebből láthassák a szép csákót, kardot és trombitát, mig anyjuk megnémulva állt az asztal előtt, honnan egy rámból férjének jól talált, életnagyságu képe tekintett

reá. „Hogyan találtad ki szivem legtitkosabb óhaját, édes gyermekem?” kiáltá aztán, mire Ella örömkönyvek közt borult anyja keblére.

Mikor aztán az első meglepetésen túl voltak, akkor Ella odaült anyja mellé, hogy elmondja neki, hogyan történt mindez? Ella már a nyáron át panaszkodott Irma előtt, hogy szeretne anyjának segítségére lenni, de nem tudta, hogyan fogjon hozzá. Ekkor Irma anyja pamutot és tüket adott Ellának, s azt mondta neki, hogy kössön férje számára harisnyákat s annak árából csakugyan segíthet anyján. Ella meg is fogadta a jó tanácsot s minden szabadidejét arra használta, hogy Irmánál harisnyát kötött, miben a jószívű Irma is fáradhatatlanul segített, neki. Ha Ella néha nehéznek vagy fáradtságosnak találta a munkát, csak atyja utolsó szavaira kellett gondolnia, s akkor új erőt nyert a munkához. Így aztán a hat pár harisnya csakugyan készen lett s Irma anyja azt tanácsolta a leánykának, hogy legjobb lesz, ha ez összeget karácsonyi ajándékokra fordítja.

Azt nagyon jól tudta, hogy a kis fiuk mit szeretnének karácsonyra, de hogy anyjának mit vegyen, azon nagyon sokat gondolkozott, mert anyja a maga kívánságairól sohasem szokott beszélni. Pedig Ella úgy szeretett volna karácsonyra neki is örömet szerezni. El is mondta egyszer Irma anyjának, hogy nem tudja, mit vegyen, mert anyja mindig azt mondja, hogy neki egyetlen öröme az, ha férje arczképét nézheti. Mikor az urnő ezt hallotta, azonnal az jutott eszébe, hogy legjobb lenne, ha egy életnagyságu képet készíttetnének azon arczkép után, mely Ellának is megvolt külön s mely ugyanaz volt, a melyet anyja is mindig asztalán őrzött.

„De nem lesz az a kép nagyon drága?” kérdé Ella félénken, mire az urnő nyájasan viszonzá: „A te hüséged és szorgalmad sokkal drágább annál, édes gyermekem!” - Most ott ült anyja mellett, fejét annak vállára hajtva s érezte, mintha atyja most is ott állna mellettük s áldást mondana mindazokra, kiket itt a földön annyira szeretett.

Egyszerre azonban kopogás hallatszott, mire Ella azonnal felszökött helyéből, hogy az ajtóhoz siessen. De mily nagy volt meglepetése, midőn az ajtón Irma lépett be édes anyjával.

„Azért jöttünk el”, mondá az urnő, „mert olyasvalakire gondoltunk, a ki magáról egészen megfeledkezett”. Mialatt ezt mondá, meghatva nézett az özvegy halvány arczára, mely ma oly tiszta örömben ragyogott. Odalépett hozzá s szívélyesen megölelte, mialatt ezt sugta neki: „Isten ezerszeresen megáldja önt gyermekeiben”. Az özvegy némán intett e szókra, de Irma e pillanatban egy szép ruhát vett elő egy nagy kendőből.

„Ez meg a te részed, Ella!” mondá vidáman, „de ne gondold, hogy ez talán ajándék. Oh nem, ezt még abból a pénzből vettük, a mit a nyáron át szereztél. S mivel akkor én is segitettem neked, azért most én is kaptam egy szakasztott ilyen ruhát s ezentul egészen egyformán leszünk öltözve az iskolában!”

Ella arcza csakugy ragyogott a boldogságtól, midőn ezt hallotta, de aztán egyszerre csak elszomorodott, mert az jutott eszébe, hogy mit ér az egyforma ruha, ha most már nem együtt járnak többé az iskolába. De Irma anyja úgy látszik, leolvasta Ella arczáról e szomorú gondolatot, mert odalépett az özvegyhez s kezét megfogva, így szólítá meg bensőségteljes hangon: „Szabad egy szerénytelen kérdést intéznem önhöz? Az én Irmám semmi áron nem akar Ella nélkül járni az iskolába s mivel nagyon sajnálnám, ha barátnőjét csakugyan nélkülöznie kellene, arra kérném önt, engedje meg, hogy Ella tandíjának lefizetését mi vállalhassuk magunkra. Higye el, hogy igazán csak Irma kedvéért tesszük!”

Az özvegy azt sem tudta, mit feleljen e szókra, csak könnyei mutatták, mily mélyen érzi a hálát a nemesszívű urnő iránt.

„Férjem pedig azt mondja”, folytató ez, „hogy előbbi könyvvezetőjét még most is igen nehezen nélkülözi s alig várja, hogy Pali elfoglalhassa üzletünkben boldogult édes atyja helyét. Persze, ez még nem egyhamar lesz”, folytató, miközben mosolyogva nézett a fiucs-kára, „de férjem azt izeni önnek, hogy fiai jövője miatt semmit se aggódjék, sokkal önzőbb lesz, semhogy ily jó erőket egy könnyen elbocsásson kezei közül”, tette hozzá mosolyogva s aztán leányához fordult e szókkal: „De most már mennünk kell Irma, mert ma este nem szabad várakoztatnunk atyádat!” Ezzel kézen fogta leányát s mielőtt az özvegy vagy Ella szóhoz juthattak volna, eltűnt az ajtón.

Az özvegy és leánya néhány pillanatig szótlantul, némán néztek egymásra, de akkor az anya átölelte Ellát s így szólalt meg: „Ez atyád áldása rajtad, gyermekem, ki csakugyan támaszom lettél!”

A nyalánk.

„Hogyan, Jolán, már megjöttél az iskolából?” kérde a mama a szobába lépve, hol kis leánya elmélyedve ült egy könyv mellett.

„Hiszen ma kedd van, mamám”, felelt Jolán anyja üdvözlésére sietve, „s tudod, hogy ezen a napon csak tizenegy óráig szoktunk az iskolában lenni. Azóta itthon vagyok, de mikor köszönni akartam neked, nem találtalak a szobában.”

„Nézd csak, mit tartogatok itt neked!” mondá a mama mosolyogva. „A kik tegnap délután nálam voltak, egy jó darabot meghagytak a tortából nektek s ebből most megeheted a részedet, azért, azt hiszem marad étvágyad az ebédhez is.”

Jolánka azonban e szókra nem ugrott fel örvendezve, mint máskor tette, ha ilyesmire volt kilátás, mint most, hanem visszaült az asztalhoz s nagy buzgalommal olvasott tovább, mialatt a mama a szekrényhez lépett s onnan egy tányért vett ki, mely borítóval volt letakarva. De alig nyitotta ki a szekrényt, midőn így kiáltott fel: „Mi ez? Mi történt ezzel a tortával? A cukrozott gyümölcs mind le van szedve róla! Nézz a szemembe, Jolán!” fordult most leányához szigoruan, de ez fel sem mert nézni, hanem még jobban lehajtotta piruló arcját. A mama ezalatt az asztalra tette a tányért, melyet kedvetlenül és hevesen tolt félre s aztán így szólalt meg: „Nem is kell kérdeznem, vajjon te voltál-e, a ki így elrontottad minden örömet, mert arcod úgy is elárulja. Nem szégyenled magadat ezért a torkosságért? Hányszor fogsz még ezzel megkeseríteni?”

Jolánka most felállt s félénken közeledett anyja felé; ez azonban így folytatá:

„Előre tudom, mit akarsz most mondani. Azt, hogy ne haragudjam s hogy többé sohasem teszed. Holnap aztán meglátsz valami nyalánkságot s akkor megint ott vagyunk, a hol azelőtt. Már el sem tudnám hinni, ha komolyan ígérned is, hogy megjavulsz!”

Jolán ezalatt már ott állt anyja mellett s oly szomoruan nézett reá, hogy a mama kissé csendesebben folytatá: „Bizony, legalább testvéreid előtt szégyenlened kellene magadat. Hát nem esik az neked rosszul, ha Béla örökösen gunyolódik feletted s ha még a kicsinyek is kinevetnek titokban? Ugyan mit mondanak majd, ha ezt megtudják?”

„Oh, ne mondd meg nekik, kedves jó mamám!” szólalt meg végre Jolán. „Nem tudom, hova legyek szégyenletemben, ha megtudják, hogy megint torkoskodtam. Igérem, mamám, komolyan igérem, hogy utoljára történt s ezentul soha, soha sem teszem többé. Mikor a tányért megláttam a szekrényben, eleinte azt hittem, hogy talán vajaskenyér van benne az én számomra, de mikor ezt a szép tortát megláttam, akkor, - akkor -”

„Akkor nem állhattam meg, hogy ne torkoskodjam, a miről pedig úgy szeretnének leszoktatni”, szólalt közbe a mama. „Nem bánom”, folytatá, „ma még elhallgatom a kicsinyek előtt, mert magam sem szeretem, ha a nagyobbaktól ilyen rossz példát látnak. Azonban a tortából most már nem kapsz, ezt majd Bélának és a két kicsinek adom. Most pedig ígérd meg komolyan, hogy ezentul nem fogsz nyalakodni.

Ebéd alatt Feri és Mili nem is tudtak másról beszélni, mint arról a tortáról, a mit a mama ígért nekik s még Béla is, ki pedig büszkén szokta emlegetni, hogy már a második gimnáziumba jár, nem akart a káposztából harmadszor is enni, mert azt mondta, szinlelt egykedvűséggel, hogy még torta is lesz.

De mikor aztán a tányért behozták, Feri csalódva kiáltott fel: „Csak három darab van?” Erre a papa összeráncolta a homlokát s komolyan nézett Ferire, a mama pedig így szólt: „Azt tudod, Feri, hogy a papa sohasem eszik édességeket, én pedig már tegnap ettem belőle, így a maradék most a tietek lesz.”

Ezt mondva, odaadott a kicsinyeknek egy-egy darabot, a harmadik részt pedig odanyújtotta a tányérral együtt Bélának. „Hát Jolán?” kérdé ismét Feri.

„Hát neked mindent tudnod kell, te kis kotnyeles?” felelt a mama, mire Feri is elhallgatott s egész gyönyörűséggel látott hozzá a tortához. De a csend csak egy pillanatig tartott, mert Feri akkor újból megszólalt: „Mama! Tegnap még piros cseresznye is volt ezen a tortán, meg zöld mandula és barack. Hát azt mind leették róla azok a nénik?”

E szókra a mama sem fojthatta el a nevetést, de a papa megfenyegette a fiut, mire megint csend lett.

Béla azonban figyelmesen nézett hol egyikre, hol másikra s a mama titkolt mosolygása ép oly kevésbé kerülte el figyelmét, mint az, hogy Jolán mélyen elpirult s zavartan nézett tányérjára. Mikor Béla ezt meglátta, elmosolyodott s aztán elkezdett jelentőségteljesen köhögni, mert mindenáron meg akarta értetni, hogy tudja ám, hányat ütött az óra.

Mikor aztán ebéd után a család széteszlott, akkor Béla odasompolygott a mamához s így szólt kíváncsian: „Ugy-e mama, megint Jolán volt az, a ki lecsipkedte a cseresznyét, mint valami veréb?” A mama vállat vont e szókra s aztán mosolyogva viszonzá: „Hát most már te akarsz Feri nyomdokaiba lépni? Ha valaki a második gimnáziumba jár is, azért még nem szükség neki mindent tudni!”

„Hát hiszen, ha semmiképen sem akarod megmondani, mama, én nem vagyok kíváncsi”, mondá, „de valamit mégis el kell neked mondanom. Tudod-e, hogy tréfálták meg a kicsinyek a multkor Jolánt?” tette hozzá, mialatt leült a mama mellé egy székre.

„Nos, hát mi történt már megint?” kérdé a mama fejcsóválva. „Ha azt mondd róla, hogy megtréfáltak valakit, akkor bizonyosan valami gonosz dolog volt, arra a fejemet merném adni”, tette hozzá, mialatt tréfásan megfenyegette ujjával Bélát.

„Meglátod mamám, te is jót nevezsz rajta!” felelt Béla. „Ugye emlékszel, hogy a mult vasárnap délután csokoládét ittunk s ekkor a maradékot - a mi nem volt épen valami sok - eltetted, hogy ha a kicsinyek másnap a nagy hidegben hazajönnek az iskolából, kaphassanak valami meleget. Mert csak gondold el, mi jutott eszébe ennek a két kis haszontalannak! Az egyik csészében meghagytak vagy két ujjnyi csokoládét; még egy kis vizet is töltöttek hozzá, hogy több legyen s aztán egy egész marék sót tettek bele. Még a kannát is oda állították a csésze mellé, hogy a nyalakodót annál jobban tévutra vezessék. Mikor hallották, hogy Jolán közeledik, elbujtak a sarokba s onnan nézték, mikor ez belépve azonnal az asztalhoz sietett s először is a kannába kukkant bele. Ez persze üres volt, de ekkor Jolán megpillantotta a félig telt csészét. Se teszi, se veszi, felkapja és jót huz belőle. Na hiszen képzelheted azt az arcot! Feri és Mili majd meghaltak neveltükben. Még épen jókor érkeztem a szobába, hogy Jolán szörnyü bosszuállásának elejét vegyem”, végzé szavait Béla, mialatt újból kacajra fakadt.

„Ezt annak idején el kellett volna nekem mondanod, Béla”, mondá a mama, ki nem tudott a hallottakon igazán szivéből nevetni, mert a kicsinyeknek azért még sem szabadna ilyeneket tenniök.

„Megengedj mamám”, felelt Béla fejét rázva, „de azt nem tehettem. Ez fecsegés lett volna, már pedig egy második gimnazista nem szokott fecsegni”, végzé méltóságteljesen.

„De azt igazán szeretném Béla”, mondá most a mama, „ha segítségemre lennél arra nézve, hogy Jolánt leszoktassuk hibájáról, mely által már a kicsinyek előtt is annyiszor vált nevetség tárgyává. Pedig már tizenkét éves és bizony ideje lenne, hogy leszokják erről a torkoskodásról!”

Béla komolyan intett. „Lássuk csak, mit tehetnék? De akkor dologra!” mondá ünnepélyesen s e szókkal felállt és elhagyta a szobát.

Jolánka legjobb barátnője két kis ikertestvér volt; Irén és Paula, kikkel együtt járt iskolába. Ezek hárman mindég együtt voltak s mindég titkolóztak a többiek előtt, a kiknek a viláért sem volt szabad suttogásukat kihallgatni. Mikor ma Jolán ott ült Irén mellett a padon, ez egyszer csak egy pléhdobozt huzott ki táskájából, mialatt így szólt Jolánhoz: „Neked is van?” Erre ez is táskájába nyult s egy ugyanily dobozt huzva ki, közelebb huzódott Irénhez s ekkor gyorsan kicserélték a két doboz tartalmát. Paula ezalatt eléjük állt, hogy a többiek ne láthassák, mit csinálnak s mialatt mosolyogva nézett rájuk, így szólt Jolánhoz: „Holnap aztán megint rajtam a sor!”

A többiek már sokszor megpróbálták, nem lehetne-e megtudni, mit csinálnak ezek ilyenkor. Egyszer már a padra is felálltak, hogy jobban odaláthassanak, de erre Irén egészen lehajolt, úgy, hogy a többiek megint csak nem láttak semmit.

„Talán a kézimunkáikat mutatják egymásnak, a mit karácsonyra csinálnak?” kérdé egyik a leányok közül. „De hisz azt nem kellene így rejtegetniök,” felelt a másik. „Bizonyosan valami szép képeket hoznak ide, a melyeket nekünk nem akarnak megmutatni. Ilyen valami lesz mindenesetre, hisz Irénnek és Paulának mindég oly szép holmijuk van!”

Ez csakugyan így is volt. Irén és Paula mindég oly szép táskát, tolltartót, tollszárat és írónokat kaptak, hogy a többiek sokszor irigykedtek rájuk, bár a két kis testvér szívesen megosztotta a leányokkal azt, a mit lehetett.

December huszonkettedikére a leányok mind meg voltak hiva hozzájuk, mert ekkor volt mindkettőjüknek születésnapja s képzelhetni, mennyi beszélni valójuk volt már előre, annál inkább, mert egyszersmind a karácsony is a küszöbön volt s azt is meghányták-vetették maguk között, hogy ki mit szeretne kapni?

De nemcsak az iskolában képezte ez a beszéd tárgyát, hanem otthon is, hol a kicsinyek sem beszéltek másról, csak erről. „Mondd csak Béla, mit szeretnél karácsonyra?” szolítá meg bátyját Feri, midőn egy délelőtt mind a négyen együtt ültek az iskola után. „Én”, felelt amaz, „hát a többek között olyant, a mibe az orromat elrejtetem!”

„Mit?” kérdé Feri, mialatt oly csodálkozva nézett Bélára, hogy ez hangosan felkaczagott s aztán így felelt: „Ugy-e, szeretnétek tudni, mi az? Csakhogy nem mondom ám meg. De ha csakugyan megkapom, akkor aztán a ti orrotokat is beledugom karácsonykor!”

„Ne, Béla, ne!” kiáltá Mili siránkozva, mialatt mindjárt odatartotta kezét orra elé, mintha már most is veszély fenyegetné.

Béla elnevette magát s aztán Jolánhoz fordult e szókkal: „Ugyan Jolán, mit használ, hogy hetenként háromszor van francia órád, ha még azt sem tudod megérteni, a mit most mondtam.”

Jolán bámulva nézett bátyjára, mire ez így folytatá: „Nos hát, hogy mondják az orrot francziául?”

„Nez”, felelt Jolán határozottan.

„Jól van”, mondá Béla leereszkedőleg, „hát azt hogy mondják, hogy: „elrejtteni?””

„Talán „cacher””, felelt Jolán rövid habozás után.

„Ez is jól van. S most ezt a két szót összeteszed, megkapod a zsebkendő nevét francziául: „cachenez.” Nos hát, ugy-e, hogy nem valami olyan félelmes dolog az, a mit én kívánok karácsonyra?”

Általános kaczagás fogadta Béla ötletét, de ezután Mili visszatért a megkezdett beszéd tárgyra s így szólítja meg Jolánt: „Hát te mit szeretnél karácsonyra, Jolánka?”

„Én tudom”, vágott közbe Feri, „Jolán egy akkora mézeskalácsot szeretne, mint ő maga, hogy ezt még az első nap megegye egymaga.”

A kicsinyek erre elnevettek magukat, de Béla megemlékezett a mama intésére s megfenyegette Ferit. Jolán azonban sértődötten állt fel s elhagyta a szobát, a konyhába sietett, hogy megkérdezze a mamát, nem segíthetne-e neki valamit.

„Köszönöm, kis leányom”, felelt a mama nyájasan, „most nincs itt tennivaló. Én magam is bemegyek mindjárt s aztán megebédélhetünk, mihelyt Mari a palacsintát kisütötte.”

Mikor Jolánka e szöveget hallotta, mindjárt felvidult s jókedvűen ment be az ebédlőbe, arra gondolva, milyen jó lesz a palacsinta! Az asztal már fel is volt terítve s mivel senki sem volt a szobában, Jolán azonnal odalépett, hogy megnézzé, mi van az üvegtálban. Mikor meglátta, hogy szilvalekvárral van tele, az jutott eszébe, hogy vajjon most is olyan jó édes-e, mint a multkor. Jó lenne megízlelni. Csak épen azért, hogy meglássa, vajjon elég cukrot tettek-e bele. Minden tányér mellett ott feküdt egy kis kanál, s Jolán azt gondolta, hogy a maga kanálával bizony megízlelhetné a lekvárt. Így is tett: felvette a kanalat, beletette az üvegtálba - de e pillanatban valaki meglökte fejét hátulról, úgy, hogy orra egészen belemerült a fekete lekvárba s csak az Isten őrizte, hogy az egész arca nem jutott ilyen sorsra.

Ijedten fordult meg s ekkor látta, hogy Béla áll mögötte. A fiú igyekezett komoly maradni, de Jolán oly furcsa volt fekete orrával, hogy Béla nem tudta a kaczagást visszafojtani. De nemsokára neki is eszébe juthatott, hogy ez a büntetés talán még sem egészen volt végrehajtva, a hogy az a mamának is tetszésére lenne s azért így szólt: „Most aztán jó lesz, ha minél előbb elhordod magad innen s megmosod az orrod, mielőtt a kicsinyek meglátnak. Sirni pedig ne merj valahogy, mert különben! -” s e szónál meglehetősen érthető mozdulattal emelte fel kezét.

Jolán nem mondatta ezt magának kétszer, hanem ugyancsak sietett ki a szobából, Béla pedig nevetve nézett utána, mialatt így gondolkozott: „Na, a felől nyugodt lehetek, hogy ez nem fogja a dolgot elfecsegni. A mi pedig engem illet, én sem szólok, mert igaz ugyan, hogy a mamának azt ígértem, hogy Jolánt leszoktatom a nyakodásról, de a mama talán még sem így értette.”

Azonban úgy látszott, hogy a durva gyógyítási módszernek nagyon jó hatása volt Jolánra, mert a mama is többször említette, hogy a kis leány egy idő óta egészen megjavult e tekintetben. Egy ily alkalommal Béla nem állhatta meg, hogy oda ne sugja Jolánnak: „Hja, a szilvalekvár használt”, mire a leányka haragosan fordult el tőle.

Végre megkezdődött az iskolában a várvavárt karácsonyi szünet s ekkor Jolánka és Mili örömsugárzó arccal hozták haza kitűnő bizonyítványukat. Ferinek azonban már kevesebb oka volt a dicsekvésre s a papa meg is jegyezte, hogy jó lenne a Jézuskát megkérni arra, hogy Ferinek az idén semmit se hozzon. De a mama - a ki különösen így karácsony táján sehogysem tudott gyermekeivel keményen bánni - megint megkérlelte a papát, úgy, hogy ez így szólt Ferihez, mialatt a fülét meghuzta: „Hát nem bánom, még ez egyszer megbocsátok,

de ha jövő évre is” - s ezzel elbocsátotta Feri fülét, hogy ujjával megfenyegesse a bűnöst, de ez bizony nem várta meg, hogy mi lesz „jövő évre”, hanem ugyancsak igyekezett kifelé a szobából.

December huszonkettedikén Jolánka csakugyan felöltözött teljes diszbe s elment két kis barátnőjéhez, kik ma születésük napját ünnepelték.

Mikor odaért, a többi leányok már mind együtt voltak s ugyancsak folyt a mulatság. Volt mit nézni és bámulni, mert Irén és Paula gyönyörű ajándékokat kaptak szülőiktől. Így csak úgy repült egyik óra a másik után s nemsokára uzsonnához ültek. A csokoládé és a finom kalács mindenkinek pompásan ízlett s Jolán oly derekasan hozzálátott, hogy mikor a tortára került a sor, akkor kénytelen volt Irénnek bevallani, hogy ő már tulajdonképp most is egészen jól van lakva.

Irén anyja, ki épen mellettük állott, meghallotta e szavakat s mosolyogva mondá: „Akkor csak vigyázz Jolánka, nehogy meg találjon ártani.” De a nyalánk leány azért még sem tudta megállni, hogy ne vegyen a gyönyörű tortából, sőt mikor másodszor megkinálták, még akkor sem tudta elutasítani s félénk tekintet vetett Irén anyjára, ha vajjon látja-e? De mivel ez épen másokkal beszélgetett, Jolán hirtelen kivett belőle még egy darabot s igyekezett azt minél hamarabb megenni, pedig ekkor már érezte, hogy ez csakugyan sok volt.

Ezalatt azonban a mama is visszafordult ismét s aggódva kérdé: „Nem lesz sok, Jolánkám? Mert azt nagyon sajnálnám, ha megártana.” De a leányka pirulva mondá, hogy nem lesz sok s ezzel az utolsó falatot is megette.

De nemsokára érezte, hogy feje nehezedni kezd s oly rosszul érezte magát, hogy nem volt képes együtt mulatni és nevetni a többi leányokkal. - Mikor hazaért, már akkor annyira rosszul volt, hogy a világeért sem tudott volna vacsorázni, hanem azt mondta, nagyon fáradt s le szeretne feküdni. A mama, ki ez este nagyon el volt foglalva a karácsonyi készülétekkel, nem vette észre, hogy Jolán nem jól érzi magát s azért azt mondta neki, hogy csak feküdjék le s ezzel megcsókolta, mire Jolán csakugyan szobájába sietett.

Mikor már feküdt, hallotta, hogy Feri így szólt a másik szobában: „Még csak kétszer alszunk s akkor itt a karácsony.” De Jolán nem tudott velük együtt örülni, mert oly fáradtnak érzé magát s feje oly nehéz volt, mintha ólomból lett volna.

A rosszullét ugyszólván perczről-perczre fokozódott s végre a mamának is segítségül kellett jönnie, ki csakhamar kitalálta, hogy mi baja Jolánnak. Fájdalom, a testvérek ép oly hamar rájöttek s így Jolánnak a fájdalom mellett még azt a szégyent is tünie kellett, hogy mindenki megtudta, mennyire nyalánk és telhetetlen volt megint.

Másnap már kissé szünni kezdett a fájdalom, de Jolánnak az orvos parancsára még karácsony estéjén is az ágyban kellett maradni s így csak messziről hallhatta testvérei örömjaját.

Jolán a neki szánt ajándékokat csak másnap kapta meg, mikor már felkelhetett, de öröme ekkor sem lehetett teljes, mert még mindég oly bágyadtnak érezte magát, hogy mozdulni sem szeretett. Szülői a karácsonyi ajándékokból semmit sem vontak vissza azért, hogy Jolán ismét engedetlen volt, csak az édességeket nem kapta meg, a miből pedig többi testvéreinek egy-egy nagy dobozzal jutott. Ez azonban most nem esett Jolánnak nehezére, mert úgy sem volt étvágya semmi édességre. A mi ennél sokkal jobban fáj neki, az az volt, hogy édes atyja az egész karácsonyi szünet alatt megtiltotta neki a korcsolyázást. Ez súlyos büntetés volt! Béla és Feri mindennap kimentek a jégpályára, hol Jolán máskor mindég oly jól mulatott barátnőivel s most egyszer sem mehetett ki. De hiába, a papa azt mondta, hogy egyszer már csakugyan meg kell Jolánt e hibájáért büntetni.

Igy a szép karácsonyi ünnepek, melyekre Jolán pedig annyi örömmel készült, szomoruan és egyhanguan teltek s Jolán az egész idő alatt nem tudta jókedvét visszanyerni. Sokszor már arra gondolt, nem lenne-e jó, ha oda menne a mamához, mindent elmondana neki s komolyan megigérné, hogy leszokik e rut hibáról. De ilyenkor megint az jutott eszébe, hogy minek kezdjen el még egyszer e kellemetlen dologról beszélni. Annyira szégyenelte magát otthon a többiek előtt, hogy szinte örült, mikor a karácsonyi szünetnek vége volt s hétfőn ismét elmehetett az iskolába. Egész megnyugvására szolgált, ha arra gondolt, hogy ott legalább nem tudják mi volt betegségének oka s így nem kell félnie, hogy kicsufolják.

Mikor az iskolába belépett, látta, hogy Paula ott áll az ablak mellett egy csoport leány között, kiknek nagy élénkséggel beszélt el valamit. Azonban, mikor Jolán belépett, egyszerre mind elhallgattak, a miből Jolán azonnal megtudta, hogy bizonyosan róla beszéltek. Ekkor néhányan elnevettek magukat s oly különösen néztek Jolánra, hogy ennek - bár maga sem tudta, miért - egyszerre minden vére arczába tódult.

Jolánnak úgy tetszett, mintha Irén szomorú lenne s mintha mindkét testvér kerülné az ő tekintetét. „De nem, az lehetetlen; bizonyára csalódom”, gondolá s ezzel összeszedte bátorságát s oda lépett a két testvérhez, hogy jó reggelt mondjon nekik. Erre Irén hallgatva tette kezét Jolán kezébe, de Paula táskáját kezdte bontogatni, hogy úgy lássék, mintha nem vette volna észre Jolánt, ki e pillanatban úgy érzé, mintha valami veszély közelednék feléje, de annyira meg volt lepve, hogy az első pillanatban nem is tudott szólni, hogy megkérdezze, mit jelentsen ez?

Nemsokára azonban csengettek s ekkor mindnyájan helyükre mentek. Jolán most talán még levertebbnek, még szomorubbna érzé magát, mint otthon. Tíz órakor aztán megint oda mentek a leányok az ablakhoz s úgy látszott, ismét Paula viszi a szót. Jolánnal senki sem törődött; ott hagyták egyedül, mire ez fájdalmas, kérdő tekintettel nézett Irénre, ki ezt látva, kilépett a csoportból s végig ment az iskolatermen, mintha csak sétálni akarna. Mikor azonban Jolán mellett elhaladt, oda sugta neki: „Ne haragudjál Jolánka: én nem tehetek róla”, s ezzel ismét vissza ment a leányokhoz.

Mikor délben hazamentek, akkor Klára, - ki Jolánnal egy utcában lakott - oda csatlakozott hozzá s így szólt: „Siess Jolán, majd utközben mindent elmondok”.

Alig értek ki a kapun, midőn Klára így kezdé kissé kárörvendő hangon: „Most hát majd elmondom, legalább megtudod mi történt. Irénnek és Paulának ezentul nem szabad veled barátkozniok!”

Jolán e szóra megállt, mintha lába a földbe gyökerezett volna s csak nézett némán a beszélőre, mert nem foghatta fel, mi lehet ennek az oka. Irén és Paula - legjobb barátnői? S ezektől kelljen elszakadnia?

Jolán arczán oly szomoruság és oly rémület tükröződött, hogy Klára is megszánta s így folytatá: „Ugy történt a dolog, hogy Irén és Paula mamájának nem tetszett az, hogy te annyit ettél az uzsonnánál még akkor is, mikor már jól voltál lakva. Ezért azt tanácsolta leányainak, hogy idegen helyen ne így viseljék magukat, mert az mindenkinek nagyon visszatetszik, ha egy leány olyan telhetetlen. A mint erről beszéltek, egyik szó a másikat adta s Paula egyszer csak elfecsegte azt, hogy ti mit szoktatok tenni a tízórai uzsonnáttal. Hogy ők ketten felváltva mindennap elcserélték a vajas zsemlejtüket a te rozskenyereddel s mikor mamájuk ezt megtudta, nagyon haragudott, hogy te torkosságból elcserélted uzsonnádat az övékkel. Azonkivül attól is fél, hogy a te nyalánkságod és telhetetlenséged rossz példa lesz a leányok számára s ezért tiltotta meg, hogy veled barátkozzanak. Paula mindezt elmondta ma reggel s így aztán a ti nagy titkotok is kitudódott.”

A két leány ezalatt elért a sarokra, hol el kellett válniok. Itt Jolán megállt egy pillanatra s így szólt: „Isten veled Klára, köszönöm, hogy ezt elmondtad!” s e szókkal oly gyorsan távozott, hogy Klára egy szót sem tudott szólani. Ha Jolán még egy perczig ott marad, úgy a másik megláthatta volna, mint tódulnak szemébe a könnyek. De Jolán épen azt nem akarta, hogy Klára sirni lássa s azért csaknem futva ment hazáig. A mint aztán a kapun belépett, akkor aztán erőt vett rajta a fájdalom s hangos zokogással borult a lépcső karfájára.

„Oh milyen szégyen!” mondá magában, „milyen rossz lehetek én, ha már barátnőim anyja azt sem engedi leányainak, hogy velem szóba álljanak. Istenem, ha ezt szülőim megtudják! Ha -! De hát nem kötelességem-e ezt nekik megmondani. Mit mond majd Béla meg Feri és Mili, ha meghallják, hogy testvérüktől féltik a többi leányokat, mert rossz példát ad nekik.”

De mindennél jobban kinozta Jolánt az a gondolat, hogy mily rut hibája van neki s a mint így elgondolkozott, az jutott eszébe, hogy ugyan mikép tűrhették meg a többiek eddig is maguk között. Csakugyan bekövetkezett tehát az, a mit a mama oly sokszor mondott neki, ha hibája miatt megintette. Mindenki elfordul tőled és nem fog szeretni senki. Most már maga is belátta, mily rut és mily gyűlöletes volt az a hiba, melyről hiába igyekeztek leszoktatni; - de most már késő volt s e gondolatra. Jolán újból zokogásba tört ki.

E pillanatban kinyílt a lépcsőház ajtaja s egy urnő lépett be rajta. Jolán felállt s el akart futni, hogy ne lássák, mennyire sir, de e közben megfélekedett róla, hogy táskája is a földön hever s ebben elbotlott és leesett a lépcsőre. Erre az urnő lehajlott s felemelte a gyermeket, ki csodálkozva látta, hogy két jó barátnőjének anyja áll előtte. Erre már épen zavarba jött s majd a föld alá süllyedt szégyenében.

De az urnő épen nem szigoruan nézett reá, sőt nagyon nyájasan.

„Tudod-e Jolánka”, kezdé szeliden, „hogy ez a tilalom - hiszen tudod, mire gondolok - nekem magamnak is nagyon rosszul esett s Irén pedig már épen boldogtalan miatta. Most tulajdonképp azért jöttem, hogy mamáddal is beszélhessek e dolog felől, de most nagyon örülök, hogy itt találalak. Nyujts kezet, kis leányom! Ha nem szólsz is, tudom, mit akarsz mondani. Kedves mamádnak add át üdvözlömetem, mert nem megyek fel hozzá, mivel most már, hogy veled beszéltem, ez egészen felesleges volna. Hanem te siess fel innen, mert megfázol, s aztán meg tudom, ugyis szeretnél már kedves mamáddal beszélni”. Ezzel az urnő még egyszer megölelte Jolánkát s azután kilépett a kapun.

A leányka egy perczig mozdulatlanul állt helyén, de aztán nyilsebesen szaladt fel a lépcsőn s egyenesen a mama szobája felé tartott: „Mamám!” kiáltá, mialatt a könnyek még egyre omlottak szeméből. „Hallgass meg; most azért jövök, hogy bocsánatot kérjek a miért annyiszor megkeserítettelek. Már sokkal, sokkal előbb be kellett volna látnom, milyen rut hiba az, a miért oly gyakran intettél, de most komolyan, egészen komolyan ígérem, hogy e tekintetben nem lesz rám panaszod többé”. E szókkal sirva borult a mama nyakába, ki szeretettel ölelte szívére.

Az új tanító.

Az egész tanév alatt sohasem voltak a leányok olyan szomorúak mint ma. De hát hogy is ne lettek volna busak ma, mikor tanítójuk csak azért jött be ma, hogy elbucsuzzék tőlük. Most épen felállt a katedrára, s így szólt a növendékekhez remegő hangon: „Igazán sajnálom, hogy el kell tőletek válnom, kedves gyermekeim. S mi több, új kinevezetésemnél fogva ez már legközelebb megtörténik”.

Általános zokogás felelt e szóra s a zsebkendőknek ugyancsak volt dolguk.

„De most, a bucsu perczében egy kérésem van hozzátok. Ne tegyétek magatoknak és nekem a válást még nehezebbé. Hiszen azért itt maradok a városban s akár mikor eljöhetnek az én kedves volt növendékeimet megnézni. Csakhogy ezentul a fiukat fogom tanítani, nem benneteket. Arra kérlek tehát benneteket, fogadjátok új tanítókat szeretettel, s legyetek szorgalmasak és szófogadók. Megígéritek ezt. Ugy nyujtsatok kezet!”

E szókra egy percnyi csend állt be, de azután egyszerre husz kéz is nyult a tanító felé, ki most a katedráról lelépve megszorította a hozzá legközelebb ülő leányka kezét s aztán így szólt: „Jól van, így mindnyájatoknak elhiszem”. De a gyermekek azért még mindig nyujtották felé kezüket s nem is nyugodtak addig, míg mindnyájukkal sorra kezet nem fogott.

Csupán egy növendék volt, ki nem követte a többiek példáját, hanem lehajtott fővel, mozdulatlanul ült az első sorban.

Mikor ezt a tanító meglátta, e szókkal fordult oda hozzá: „Nos Berta, hát te nem adsz nekem kezet?”

A leányka - kinek arcán nyoma sem látszott a sirásnak - most is csak maga elé nézett daczosan, remegő ajakkal, összeránczolt homlokkal.

„Berta!” mondá a tanító most újra s hangjában kérés és szemrehányás rejlett, amint ezt mondá.

E szóra Berta ajka még jobban elkezdett remegni, majd felveté szemét s lassan, vonakodva, oda nyujtá kezét a tanítónak.

„De megértettél, Berta?” kérdé tőle. „Azt mondtam, hogy új tanítókat igaz szeretettel fogadjátok s hogy miért figyelmeztetlek erre, annak megvan a maga oka!”

Berta hallgatott s ismét maga elé nézett, mire a tanító sóhajtva fordult el s aztán így szólt az osztályhoz:

„Még csak egyet gyermekeim. Tartsatok meg jó emlékezetben, mint a hogy én is mindig szívesen fogok visszaemlékezni azon időre, mikor a ti tanítótok voltam. Isten áldjon meg mindnyájatokat”. E szókkal a tanító sietve hagyta el a termet, részint azért, hogy saját könyeit elrejtse, részint pedig, hogy ne tegye a bucsut kelleténél hosszabbá. Hóna alatt egész sereg emlékkönyvet vitt, a melyekbe még mind kellett néhány sort írnia.

A távozó tanító bucsuja az utolsó tanórára esett s így távozása után a leányok is felemelkedtek, hogy kalapjukat és köpenyüket felvegyék. Néhányan még most is könyeztek, mások már leküzdötték a fájdalmat s nagy buzgalommal beszéltek arról, hogy vajjon milyen lesz az új tanító. De Berta, - ki pedig máskor mindig legjobban sietett haza, - most mozdulatlanul ült helyén; egyszerre azonban leborult az asztalra s egész teste remegett a zokogástól. Erre a többiek meglökték egymást, mindnyájan odanézték Bertára.

„Szegény Berta”, mondák néhányan sajnálkozva.

„Hja bizony, neki sem lesz ezentul oly jó dolga”, szoltak masok. „Mert hiaba, a tanito ur megis csak mindeg kivetelt tett miatta”.

„Dehogy tett”, monda egyik, „a tanito ur egyforman szeretett mindnyajunkat”.

Ki tudja, meddig folyt volna e szovita, ha Berta szinten fel nem emelkedik, hogy a tobbiekkel egyutt haza menjen.

Most aztan csoportosan indultak a leányok haza felé, de Berta - ki maskor mindég a legvigabb és legbeszedesebb volt köztük, - most szótlanul, lassan haladt társai mellett.

Végre egyik mégis összeszedte bátorságát s így szolita meg Bertát, ki épen mellette haladt: „Ugyan mondd csak Berta, mit gondolsz, milyen lesz az új tanító?”

„Hallani sem akarok semmiféle új tanítóról!” felelt Berta röviden, mire a többiek elhallgattak s csak szemükkel integettek, azt akarva megértetni egymással, hogy biz az nem Bertától függ, hogy legyen-e új tanítójuk vagy sem.

Másnap reggel még nagyobb volt az izgalom, s a második osztály növendékei már korán reggel mind ott voltak az iskolában, nehogy a tanító ur érkezését elmulasszák. A beszélgetés persze most sem folyt egyébről, mint tegnap, de mikor a folyosón egyszer csak lépések zaja hallatszott, akkor mindnyájan azonnal elhallgattak s helyükre sietve, csendben várták az érkezőt. Most megnyilt az ajtó s azon az igazgató ur lépett be az új tanítóval. De szerencse is, hogy ez nem egyedül jött, mert ha a szigora igazgató nincs ott, a leányok talán felkiáltottak volna ijedtükben, mert mit láttak? Az új tanító alig volt akkora, mint az osztály legnagyobb növendéke s e mellett pupos is volt.

Ugy látszik, az igazgató leolvasta a leányok arczáról a megütközést, mert keményen összevont szemöldökkel nézett rájuk, míg mindnyájan szemlesütve; félénken néztek maguk elé.

Most az igazgató előre lépett s így kezdé: „A tanító ur lesz oly jó, hogy elvállalja vezetéseteket. Előbbi osztálytanítók helyett most ő lesz nálatok s megkövetelem, hogy a legnagyobb engedelmességgel viseltessetek iránta. A kire a legcsekélyebb panasz lesz”, folytatá fenyegető hangon, „azzal majd én beszélek”.

Az új tanító csendesen és komolyan hallgatta végig az igazgató szavait s midőn ez távozni készült, udvariasan kinyitotta előtte az ajtót s aztán visszatérve, fellépett a katedrara s szeliden, de majdnem bánatosan mosolyogva nézett a gyermekekre.

„Reményelem, jó barátok leszünk”, monda egyszerűen és szivélyesen s ezzel mindjárt felnyitotta a könyvet, hogy megkezdje a tanítást. Az igazgató ur szigoru szavai s az új tanító szelidsége úgy látszik, egyformán jól hatottak a növendékekre, mert ezek csakhamar leküzdötték az első meglepetést s ekkor szépen és értelmesen feleltek a kérdésekre, s ezalatt az egész osztály oly csendben volt, mintha most is előbbi tanítójuk állott volna a katedrán.

De mikor Bertát szolította fel, ez egy szót sem felelt, hanem lehajtott fővel, daczosan nézett maga elé.

„Vajjon nem tud felelni, vagy csak nem akar?” kérdé az új tanító magától, de sehogysen tudott a dologgal tisztába jönni.

Mikor azonban a tanórának vége volt s az új tanító kiment az osztályból, akkor Berta is egyszerre felélénkült s helyéből felugorva, így kiáltott társainak: „Hogyan, hát egy ilyen ember legyen a mi tanítónk? Ez, a ki alig van akkora, mint én? S ti ezt eltúritek s engedelmesen feleltek minden kérdésére. Ha ezt az embert mindjárt így fogadjátok, akkor az előbbi tanító urat nem is szerettétek soha!”

Társai egy ideig meglepetve hallgattak, de aztán valóságos zürzavar keletkezett.

„Igaza van”, mondák némelyek, „nekünk sem kell ilyen tanító.”

„Nincs igaza”, kiálták mások, „az új tanító nagyon jó.”

„Ugyan leányok, gondoljatok arra, mit mondott az igazgató ur!” hangzott néhány intő, figyelmeztető hang.

„Ide nézzetek!” kiáltá most Berta, ki megszokta, hogy az osztály legnagyobb része mindég az ő pártján legyen. „Majd megmutatom nektek, milyen a ti kedves új tanítók!” E szókkal megfogta táskáját, hátára tette, egészen nyaka alá s aztán kötényét leoldva, ezt ráterítette a táskára, úgy, hogy egészen olyan volt, mintha pupos lenne. Ezzel felállt a katedrára s csufolódva utánozta az új tanító szavait: „Reménylem, jó barátok leszünk!”

Erre az egész osztály hangos kacagásba tört ki s még azok is nevettek, kik előbb pártját fogták az új tanítónak. „Pompás egy leány ez a Berta”, hangzék mindenfelől, mire ez megelégedetten tette helyére táskáját s néhány társát maga mellé hívta, így szólt titokzatosan: „Tudjátok mit, leányok? Ha mindnyájan azt mondjuk az igazgató urnak, hogy nekünk ez az új tanító nem kell, akkor végre is kénytelen lesz régi tanítónkat visszaadni, ez pedig mehet a fiukhoz!”

Néhányan elgondolkozva néztek Bertára, mire ez így folytatá: „Eh mit! Hát ugyan mit csinálhatna velünk az igazgató, ha mindnyájan összetartunk. Végre is engedni fog, mert az egész osztályt csak nem küldheti haza, kivált mivel az előbbi tanító urnál olyan jól viseltük magunkat”, tette hozzá büszkén.

Ezt már mindnyájan megértették s mikor Berta ezt látta, így szólt hozzájuk:

„Ezentúl tehát feleljetek röviden és rosszul, vagy ha lehet, egyáltalán ne is feleljetek; majd meglátjátok, hogy visszakapjuk régi tanítónkat!”

Mikor a tízórai szünetnek vége volt s az új tanító ismét belépett, alig ismert rá az osztályra. A leányok, kik előbb szép csendesen, mozdulatlanul ültek helyükön, most fecsegték s integettek egymásnak, sőt itt-ott nevetést is lehetett hallani. A kit felszólított, az röviden, szórakozottan felelgetett neki, vagy éppen nem is adott feleletet. Nem foghatta meg, mi okozta e nagy változást. Türelmének mindamellet nem szakadt vége s nyugodt, szelíd maradt az óra végéig. Ekkor azonban így szólt hozzájuk: „Azt hittem, hogy benneteket csupán szelidséggel és szeretettel is lehet vezetni, de úgy látszik, csalódtam.” E szavakkal kilépett az osztályból.

A leányok kedve azonban el volt rontva. Hiába igyekezett Berta őket újból meggyőzni arról, hogy minden jó lesz s a régi tanító is visszatér, most már alig hallgatott rá egy vagy kettő. Általában sokkal csendesebbek voltak mint máskor s midőn délben az utolsó órának is vége lett - mely alatt egy másik tanító szokott náluk lenni - akkor az osztály legnagyobb része kedvetlenül ment haza.

„Hát új tanítókról nem is beszélsz semmit, Berta”, kérdé a leánykától nővére, midőn hazaérkezett.

Berta vállat vont s megvetőleg mondá: „Oh, hagyd el, hisz pupos.” Édes anyja ép ekkor lépett a szobába s komolyan mondá Bertának:

„Hogy lehetsz oly szívtelen, hogy valakiről ily hangon beszélj azért, mert oly szerencsétlen, hogy nem nyert oly szép testet, mint más. Ez megint csak a te meggondolatlanságodat mutatja, a mi egyszer még nagy bajba fog téged keverni. Oly ember iránt, kire a természet ilyen csapást mért, még nagyobb szeretettel kell közelednünk.”

E szókra Berta is elgondolkozott egy perczig, mert valóban meglepte, midőn anyjától ugyanazon szókat hallá, melyeket előbbi tanítója mondott nekik a bucsuzáskor. De a másik pillanatban már elüzte e gondolatot s csak az járt eszében, mi módon lehetne kivinni azt, hogy régi tanítójuk visszatérjen hozzájuk?

Másnap reggel az új tanító sokkal komolyabban lépett be az osztályba s mikor Berta és ennek leghivebb követői megint elkezdték a tegnapi nevetést és suttogást, akkor oly biztossággal és szigorúsággal lépett fel ellenük, hogy valóban megfélemlítette az egész osztályt. A csendhábortókat oly messze ültette egymástól, hogy ezek többé nem közlekedhettek s a rend így csakhamar teljesen helyreállott.

De az óra után annál jobban kitört a nyugtalanság és a lárma s ekkor a leányok már mind Berta ellen fordultak.

„Lásd, most mit nyertünk”, mondák többen. „Milyen jó és nyájas volt a tanító ur előbb, most pedig már szigorú, mert tegnap olyan rosszul viseltük magunkat. És azt ne hidd, hogy azért a régi tanító ur visszatjön! Mind ennek te magad vagy az oka.”

„Legjobb lenne a tanító urnak megmondani, hogy egyedül te vagy a hibás”, kiáltá egyik, mire azonban Berta barátnői így feleltek: „No ugyan szép is lenne. Emma árulkodni akar!” s végre is Emma kénytelen volt magát azzal védelmezni, hogy ő sem komolyan értette ezt.

Csak hogy a vitának ezzel még nem volt vége. A második osztály - melynek növendékei eddig példás egyetértésben éltek - e naptól kezdve két pártra szakadt. Mikor az új tanító másnap belépett, nem kerülhette el figyelmét az a körülmény, hogy az osztály legnagyobb része kifogástalan magaviselet által igyekszik mutatni azt, hogy már megbánták tegnapi meggondolatlanságukat. Midőn a tanító ur ezt látta, ismét visszatért arczára a jóságnak és szelidségnek kifejezése s e jóságot még azon néhányra is kiterjesztette, kik még mindig dacoltak vele. Berta pártja hat leányból állott s e pártról most a többiek mindig azt mondták tréfásan hogy: „heten vannak, mint a gonoszok.” Csak hogy a dolog nem maradt meg a tréfa határai közt, hanem egészen komolylyá kezdett válni, mert a „hét gonosz” és a többiek között valóságos ellenségeskedés fejlődött ki. A tizórai szünet alatt most már nem mulattak jókedvűen együtt, mint ezelőtt, mert a „hét gonosz” ilyenkor mindig egy ablakmélyedésbe vonult, a többiek pedig gyanakodva nézték őket. Még a hazamenetel sem úgy történt most, mint máskor; a két párt itt is egészen elkülönítette magát egymástól s valóságos árulásnak tekintették volna azt, ha két leány együtt ment volna haza, kik közül egyik a gonoszok pártjához, a másik pedig az ellenpárthoz tartozott.

De természetesen ez idő alatt mindenki érezte magában, mennyire más élet volt az, mikor még mindnyájan kedélyesen együtt mulattak s úgy szerették egymást mind a huszan, mintha testvérek lettek volna. Legjobban érezték a változást a „gonoszok”, mert a többiek mind visszahuzódtak tőlük, úgy, hogy Bertának minden rábeszélő képességére szüksége volt, hogy megtartsa őket pártjában. Maga Berta érezte azonban magát legkellemetlenebbül, mert örökös nyugtalanságban élt, úgy, hogy ez végre otthon is feltűnt mindenkinek s anyja nem egyszer mondta: „Meg nem foghatom, mi az oka annak, hogy Berta egyszerre így megváltozott.”

A hét szövetséges a többiek közt azzal is boszantotta a tanító urat, hogy feladataikat mindig rosszul készítették el. E szövetségesek között olyanok is voltak, kik előbb az osztály legjobb tanulói közé tartoztak. Mikor ezek látták, hogy most, saját hibájuknál fogva annyira súlyednek, hogy a rossz tanulók közé kezdik őket számítani, akkor mégis magukba szálltak s elhatározták, hogy biz ők ezentul nem lesznek készakarva a maguk ártalmára. Feladataikat lassanként megint csak oly gonddal irták meg mint azelőtt s végre négyen kijelentették, hogy ők jobbnak látják odacsatlakozni a többiekhez.

Igy a „hét gonosz” szövetsége megsemmisült, de ez Bertát még daczosabbá tette, pedig látta, hogy semmit sem fog nyerni. Azok ketten, kik még megmaradtak mellette, már a régi tanító alatt is rossz tanulók voltak s Berta nem is szerette őket, mert tudta, hogy csak ürügyül használják fel a Berta pártjában maradást arra, hogy tovább is lustálkodjanak. Berta azt is kénytelen volt belátni, hogy minden hasztalan, a régi tanító azért mégsem fog visszatérni.

Igy tehát most már nem meggyőződésből, csak daczból folytatta azt, a mit megkezdett, bár már ő is boldogtalannak érezte magát.

Az új tanító természetesen nagyon jól tudta, hogy honnan fúj a szél, de azért Bertához is csak oly nyájas volt, mint a többiekhez s észre sem látszék venni, hogy ez még mindég daczol vele. Bertának azonban épen az esett rosszul, hogy fel sem vették. Sokkal jobban szerette volna, ha úgy állhat a többiek előtt, mint a ki szenvedett azért a dologért, a mire vállalkozott.

Berta egyszer találkozott az utcán régi tanítójával, ki így szólította meg: „Hát az én régi növendékeim mit csinálnak? A tanító ur még nem panaszkodott reátok, így azt hiszem, hogy megvan veletek elégedve.” Ezzel nyájasan köszönt és eltávozott.

Berta nem győzött csodálkozni, midőn e szavakat hallá. Hogyan, hát az új tanító még nem panaszkodott volna reá? A mint ezen gondolkozott, azon vette észre magát, hogy a tanító ur nagylelkűségén csodálkozott. Pedig nem akart felőle semmi jót gondolni. E naptól fogva Berta már messziről kikerülte régi tanítóját, ha valahol meglátta, mert mindég arra gondolt, hogy hátha azóta mégis megtudott valamit, mert bizonyára az új tanító nagylelkűségének is vége szakad egyszer.

- - A második osztálynak épen rajzórája volt s a leányok mind szorgalmasan dolgoztak, mialatt a tanító ur fel s alá járt az osztályban, hogy a rajzokat sorra nézze s a hol kell, segítsen valamit. Bertának határozott tehetsége volt a rajzhoz s ezzel előbbi tanárjának sok örömet szerzett, de most, készakarva is görbe vonalakat húzott s az árnyékolást is hanyagul csinálta. A tanító ur épen ott állt mellette s végig nézte Berta előbbi rajzait, melyek ott feküdtek egy csomóban a padon. „Csodálatos, hogy mennyire visszafelé haladsz!” mondá szokott csendes modorában s aztán tovább ment, Berta azonban így szólt szomszédjához: „Azért még tudok rajzolni, ha akarok”, s ezzel egy rajzlapot véve elő, arra néhány perczig nagy buzgalommal rajzolt valamit. Mikor készen volt, odatartá szomszédjainak, hogy az asztal alatt megnézhesék s ime, mit láttak? A papírra a tanító urnak rut, de mégis félreismerhetetlen torzképe volt odarajzolva.

Berta azt hitte, mialatt rajzolt, hogy a tanító ur, ki a negyedik padban segített valakinek, észre sem veszi, hogy ők ott hárman összedugják fejüket. De csalódott, mert a tanító ur e perczen odalépett hozzájuk, mire a Berta szomszédjai azonnal visszaültek helyükre s nagy buzgalommal kezdtek rajzolni, Berta pedig gyorsan vissza akarta tenni a lapot rajztömbjébe: de a nagy sietségben a torzkép kiesett kezéből s odarepült egyenesen a tanító ur lába elé, mire ez lehajolt s felemelve a rajzot, reá tekintett.

Bertát halálos félelem lepte meg s egyszerre átczikázott agyán minden. Hogyan fogják az igazgató elé idézni, a legszigorubb büntetéssel sújtani, sőt talán az iskolából is kizárni.

Berta kimondhatatlan sokat szenvedett e néhány perc alatt. A megszégyenülés és az önvád annyira lesújtották, hogy jó ideig fel sem merte fejét emelni. De midőn a tanító ur egy szót sem szólt, Berta csodálkozva tekintett fel s ekkor látta, hogy annak arcán, kit ennyire megsértett, még csak nyoma sincs a haragnak. Csak ajka vonaglott kissé, mintha nagy fájdalmat szenvedne, szemére pedig mintha fátyol borult volna. Most mélyen felsóhajtott s gondosan összehajtogatta a rajzot, melyet aztán tárczájába rejtett s ekkor nyugodtan, mintha semmi sem történt volna, ismét fellépett a katedrára s csak oly nyájas és jóságos volt most is, mint mindég.

Berta mélyen lehajolt munkájára, de az írón annyira reszketett kezében, hogy egyetlenegy vonást sem volt képes rajzolni. Végre, egy hosszú, kinos negyedóra után vége volt a rajzórának s ekkor a leányok mind oda tódultak Berta köré. Egyik szemrehányást tett neki, míg a másik sajnálkozott rajta. „Szegény tanító ur!” hangzék egyik oldalról, mire más valaki közbe vágott: „Szegény Berta! Az igazgató ur bizonyosan bejön holnap reggel!”

Másnap reggel mindnyájan sajnálkozva néztek Bertára, ki halványan, szótlánul ült helyén. Csengettek s erre néhány perc múlva léptek zaja közeledett a folyosón, de ime - az igazgató nem jött, s csak a tanító ur lépett be ép oly nyájasan, mint máskor. Odalépett asztalához, s a tanítás kezdetét vette csakugy, mintha tegnap semmi sem történt volna.

Az egész délelőtt nyugodtan folyt le, de Berta délben leverve, szomoruan ment haza. Eszébe jutott, mennyit szenvedett tegnap részint a félelem miatt, részint azért, mert bántotta a lelkiismeret, hogy ilyent tudott tenni. De mégis úgy érezte, mintha most még jobban le volna sujtva, mert mióta látta, hogy a tanító ur nem akarja megbüntetni, azóta érezte csak bűnét teljes nagyságában, mert most már látta, mily nemeslelkű ember volt az, kinek ily nagy fájdalmat okozott. Az a szomoru, fájdalmas mosoly mindég előtte volt s végre már nem tudta fájdalmát tovább magába fojtani, hanem mindent elmondott testvérének, Vilmának, ki mindég kíségette jó tanácsaival.

Mikor Berta elmondta neki, Vilma egy ideig egészen megnémulva nézett reá s aztán így szólt: „Hogy tudtál oly szivtelen lenni, Berta?” De ez most nem mentegette magát, mint máskor, hanem kezeit tördelve mondá: „Csak azt mondd meg, hogy tehetném ezt jóvá? Mindenre kérlek, segíts rajtam, kedves, jó Vilmám!”

Vilma csodálkozva nézett rá: „Hogyan, Berta, te nem tudod, mit kell tenned? De hisz ez nagyon egyszerű. Még ma el kell menned a tanító urhoz, kit annyira megbántottál s a kinek anygali jósága igazán megszegyenithet s alázatosan megkéred, hogy bocsásson meg neked!”

De Berta csak fejét rázta e szavakra: „Nem, nem Vilma, az lehetetlen”, kiáltá kétségbeesve, „csak gondold meg, hogy ingereltem fel ellene az egész osztályt s ezt mind el kellene neki mondanom, pedig ha ez mindezt megtudja, akkor lehetetlen, hogy megbocsásson! Nem, Vilma, ezt ne is mondd, mert ezt ugy sem tehetem meg.”

S hiába volt Vilmának minden kérése, Berta megmaradt elhatározott szándéka mellett s másnap megint csak oly nehéz szivvel ült az iskolában, a tanórák alatt; hazafelé menet pedig ép úgy kinozták szomoru gondolatai, melyekbe annyira elmerült, hogy észre sem vette, midőn valaki az utcán egyenesen feléje tartott. De midőn egy kéz érinté vállát, akkor feltekintett s látta, hogy előbbi tanítója áll mellette, ki szokatlan komolysággal néz reá.

„Szeretnék veled beszélni, Berta”, kezdé, „jőjj el ma délután négy órakor hozzám.” Berta felelni akart, de egy szót sem birt kiejteni s ezért csak némán intett igent, mire a tanító ur tovább ment.

Bertának ugy tetszett, hogy az órák még sohasem teltek ily lassan. Azt hitte, sohasem lesz már négy óra s mégis, mikor itt volt az idő az indulásra, akkor meg egészen megijedt s csak azt óhajtotta, bár maradhatna otthon. Lassan mégis utra készült, de minél közelebb ért régi tanítója lakásához, félelme annál nagyobb lett.

Csengetésére maga a háziasszony nyitott ajtót, ki nyájasan mondá neki: „Hozott Isten, gyermekem; férjem már vár reád!” Ezzel bevezette Bertát a szobába, hol ez régi tanítóját pillantotta meg, ki eléje jöve kezét nyujtott a leánykának s helyet mutatott neki maga mellett. Berta leült, mire a tanító ur így kezdé: „Csak azért kértelek meg, hogy eljőjj gyermekem, mert egy kérdést szeretnék hozzád intézni. Emlékszel-e még, mit ígértél nekem a többiekkel együtt távozásom percében?”

Berta némán intett fejével.

„S te így tartottad meg ígéretedet?” folytatá, mialatt fiókjába nyult s kivéve onnan a végzetes rajzot, azt odatartotta Berta elé. Ez csak hallgatott s még jobban lehajtá fejét.

„Mit gondoltál akkor, midőn kezet adtál nekem erre?”

„Azt gondoltam”, felelt Berta, „ha azt teszem fel magamban, hogy nem tartom meg, a mit ígérek, akkor nem érvényes az ígéret.”

A tanító ur szomoruan csóválta fejét: „S így akartad saját magadat megcsalni? Hova gondoltál, gyermekem? - De most hallgass reám! Midőn a napokban az új tanító urral találkoztam, azonnal feltűnt, hogy milyen szomorú. Megkérdeztem, mi ennek az oka, de ő egyideig kitérőleg felelt kérdéseimre, de végre ezt a rajzot vette elő zsebéből s átnyújtotta nekem. Midőn néhány pillanat múlva ismét a tanító urra tekintettem, láttam, hogy könnyezik. Érted Berta, könnyezett! S aztán így szólt fájdalmas, szomorú hangon: Feltettem magamban, hogy nem panaszkodom növendékeimre, de hiába, mégis nagyon fáj. S ekkor elmondta, hogy mennyi vesződése és baja volt már veletek, a mit tulajdonképp mind csak te okoztál neki. S ezelőtt minderről soha nem szólt egy árva szót sem. Valld meg Berta, megérdemelted-e, hogy a tanító ur ily nemeslelkűen viselkedjék veled szemben?”

Berta ezalatt kezeibe rejté arcát és keservesen zokogott.

„Hát belátod, hogy hibáztál, Berta?” kérdé most az öreg ur, mire a leányka fejével intett. „Akkor most már bocsánatot is fogsz kérni a tanító urtól, nemde?” kérdé tovább. De Berta e szókra szomoruan rázta fejét s mély sóhajjal mondá: „Nem tehetem!”

„Még akkor sem, ha ő kívánná?”

E szókra Berta is feltekintett. „Hogyan, ő kívánná?” Hajlandó lenne velem beszélni, daczára annak, hogy mindent tud? Oh Istenem! Hisz akkor még minden jóra fordulhat!” kiáltá a leányka örömmel, mialatt könyein keresztül is mosolygott.

Másnap reggel Berta már egy félórával előbb ott volt az iskolában, mert úgy volt megállapítva, hogy ez órában fog a tanító ur vele beszélni.

Az előbb annyira gyűlölt új tanító nemsokára csakugyan be is lépett s szeliden mosolyogva hallgatta a bocsánatkérés töredezett szavait, melyeket a heves zokogás minduntalan félbeszakított.

„Lásd Berta”, kezdé aztán nyájasan, „nekem mindég úgy tetszett, mintha egy hang azt sugta volna nekem: Légy türelemmel e gyermek iránt s a javulás nem fog elmaradni. Vártam, vártam jó ideig, de midőn ez utolsó csinyt elkövetted, akkor csakugyan azt hittem, hogy hiába várok s hogy neked csakugyan könyörtelen, kemény szived van. Már-már azt hittem, hogy sohasem fogsz megváltozni, de midőn másnap oly sápadtan és szomoruan ültél helyeden, akkor láttam, mennyire szükséges volt ez esemény, hogy a jég meg legyen törve.

S hogy ez így történt, azért mindketten hálát adhatunk Istennek; nemde édes gyermekem?”

Berta könnyezve hallgatta e szavakat, melyek egy ily önzetlen, nemes szívből fakadtak s e jószág oly mélyen megindította, hogy alig tudott szavakat találni.

„Ígérem, tanító ur”, kezdé végre reszkető hangon, „hogy ezentúl sokkal jobb tanítványa leszek és - és most már épen úgy szeretem a tanító urat is, mint azt, a kitől előbb tanultunk”, tette hozzá halkabban, mire a tanító nyájasan mosolyogva nyújtott neki kezet.

Lili és Mariska.

„Lili! Lili!”

Ez a kiáltás már többször is felhangzott, de bizony senki sem felelt rá. Végre azonban mégis megnyílt az ajtó s Lili kipirult arczzal, lobogó hajjal rohant be a szobába édesanyjához.

„Jaj, de kár, hogy fel kellett jönnöm mamám, mikor olyan jó odalenn!” kiáltá, de e pillanatban meglátta, hogy a mama szeme ki van sirva s erre rögtön elhallgatott.

„Te sirsz mamám?” kérde aztán félénken, mire az anya szeretettel fogta meg a gyermek kezét.

„Nem gondoltam, hogy ily nehezedre esik játszótársaidat egyszer elhagyni, mikor anyád hiv”, mondá szelid szemrehányással, mire Lili szégyenkezve hajtá le fejét.

„De hisz én nem így értettem. Csak azért mondtam, mert az udvaron éppen hóembert csináltunk. De mondd mamám, miért sirsz?” kérde aggódva, mire anyja egy levelet vett fel az asztalról s így szólt Lilihez: „Ugy-e még emlékszel Klára néniire, gyermekem?” kérde, mire Lili fejével intett s így szólt:

„Hogyne emlékezném. Klára néni volt a te gyermekkori játszótársad és legjobb barátnőd, a kiről nekem is gyakran beszéltél.”

Az anya most felsóhajtott s így folytatá: „Ma azt a szomorú hírt kaptam, hogy szegény Klára néni hosszas szenvedés után meghalt.”

„Oh!” kiáltá Lili, miközben igyekezett arczára szomorú kifejezést erőltetni.

De a mama elgondolkozva nézett rá s így szólalt meg:

„Hát te nem szeretted Klára néni, Lili?”

„De hiszen alig ismertem, mamám! Mikor nálunk voltak, akkor én még nagyon kicsike voltam, de arra emlékszem, hogy Mariska és Anna nekem bizony egy cseppet sem tetszettek.”

„De Lili, Lili!” kiáltá a mama megütközve. „Erre most gondolnod sem szabad. Jöjj inkább s ülj le ide mellém, mert szeretnék az én o k o s , j ó kis leányomnak valamit mondani.”

A mama annyira hangsúlyozta e szavakat, hogy Lili bizonyos feszültséggel várta, mit fog most hallani.

„Hallgass reám, gyermekem. Azt tudod, hogy Klára néni férje már néhány évvel ezelőtt elhunyt, s azóta Klára néni egymaga gondoskodott gyermekeiről. De most ő is meghalt szegény s így az árvák minden támasz nélkül állnak a világban. Anna, a legnagyobbik, intézetbe fog járni, hol majd a tanítónői pályára képezik ki; a két fiút Klári néni bátyja fogadja magához, Mariska pedig, ki veled egészen egyidős, hozzánk fog jönni, így határoztuk el ezt atyáddal.”

Lili meglepetve, bámulva nézett anyjára s így szólt: „Hozzánk jön? S egészen nálunk lesz?”

„Nálunk, édes gyermekem. S a mi elkényeztetett, önfejű kis leányunknak nagyon javára fog válni, ha egy testvére lesz, ki oly jó és szelid, mint a kis Mariska.”

„Testvérem?” kiáltá Lili megütközve. „De hiszen Mari nekem sohasem volt testvérem s nem is akarom, hogy az legyen! Oh mamám!” kiáltá, miközben sirva fakadt, „hát ezentul nem leszek többé a te egyetlen kis leányod s mindent meg kell osztanom azzal a csunya Mariskával?”

„Hogy mondhatod ilyent, Lili?” kérde a mama szemrehányó hangon. „Hát nem hallottad, hogy a szegény kis Mariska egészen el van hagyatva s hogy kötelességünk rajta segíteni? Nem is tudod, mennyire rosszul esik látnom, hogy ily szívtelen vagy. Gondold meg, mily nagyon szerettem Klára nénit s mennyire fájlalom, hogy el kellett veszítenem!”

Lili megszégyenülve hallgatott s egészen megörült, midőn a papa belépése véget vetett e kellemetlen helyzetnek. Oda szaladt hozzá s megölelte, mialatt így szólt hozzá: „Hát te mit mondasz, papám?”

Atyja természetesen mindjárt megértette, mire céloz Lili, de azért így felelt mosolyogva: „Hogy mit mondok? Csak azt, hogy te nagyon önféjű, daczos leány vagy, ha nem szívesen teszel meg anyád kedvéért annyit, hogy szívesen fogadd el Marit testvéred gyanánt.”

„Hiszen végre megpróbálhatom”, mondá, mialatt oly keserveset sóhajtott, hogy a mama is elmosolyodott rajta, „de azt az egyet mondhatom, hogy nem szeretnék Marinak lenni”, tette hozzá s ezzel kirohant az ajtón.

Nap nap után mult s Mariska még mindig nem érkezett meg. A mama ez időt arra használta fel, hogy Lilit hozzászoktassa azon gondolathoz, hogy Mariskát testvére gyanánt kell tekintenie.

Sok könyhullatás után végre ráállt Lili arra, hogy szép kis szobáját is megossa a csunya Mariskával.

Midőn azonban az érkezés napja eljött, akkor Lili kénytelen volt magának bevallani, hogy nemcsak kíváncsisággal, hanem bizonyos részvétellel is gondol Mariskára, ki annyira el van hagyatva, hogy idegen helyen kénytelen otthont keresni. A vasutra Lili atyja ment ki Mariska elé, míg a mama és kis leánya odahaza vártak reá.

Mikor a kocs megállt a kapu előtt, akkor a mama egész a lépcsőig kiment az érkező elé. Lili is követte, de mikor látta, hogy a mama mily szívélyesen öleli és csókolja meg a gyászba öltözött, halvány arcú leánykát, akkor irigység lopózott szívébe és sokkal hidegebben üdvözölte Mariskát mint talán szándékában volt.

Mariska nagyon halvány volt s beesett szeme körül sötét karikák látszottak, s egész megjelenése annyira részvétet keltő volt, hogy Lili már most is vonzódni kezdett hozzá. Mikor aztán a két leány Mariska ruháinak kicsomagolásához látott, Lili elégedetten vette észre, hogy Mariska nagyon szerény volt s csak a lehető legkevesebb helyet vette igénybe ruhái számára s Lili legcsekélyebb figyelmét is hálásan köszönte meg.

„Nem lesz terhemre sem itt, sem az iskolában”, gondoló Lili s e percztől fogva jóakaratu leereszkedést tanusított Mari iránt.

Az iskolában Mariska eleinte nem igen tudta társai barátságát megszerezni. Mikor Lilivel együtt elmentek az iskolába, először is felvételi vizsgát kellett tennie az igazgató előtt, de ekkor kitűnt, hogy ismeretei egyben-másban annyira hiányosak voltak, hogy csak hosszas megbeszélés után vehették fel abba az osztályba, a hova Lili járt. Mivel ez már a tanév elejétől fogva ezen osztály tanulója volt, természetesen sokkal többet tudott s így lassanként bizonyos felsőbbséget kezdett éreztetni Mariskával. Menet és jövet vele vitette táskáját s a tizórai szünet alatt pedig mindig másokkal beszélgetett, Mariskát pedig figyelembe se vette. De a kis árva leány mind ezt oly szelíden tűrte, hogy Lilinek eszébe sem jutott, mennyire fájhat ez Mariskának. Lili azt sem látta, hogy a kis árva halvány arcza csak akkor derül fel, ha Lili édes anyja mellett lehet, ki mindig változatlan jóságot és szeretetet tanusított iránta.

Odahaza természetesen nem árulhatta el, hogy Mariskát maga alatt állónak tartja, mert szülői e tekintetben nem értették volna a tréfát, sőt Lilinek sokszor úgy tetszett, mintha szülői a

kelleténél is szivesebbek és nyájasabbak lettek volna e „betolakodó” iránt, a mint Lili titokban nevezte Mariskát. Mielőbb az is megtörtént, nem egyszer, hogy a szülők példa gyanánt állították Lili elé Mariskát, ki mindig nyájas, alázatos és szolgálatkész volt.

„Már megint elfeledted a virágokat megöntözni, Lili”, mondá egyszer a mama. „Nézd csak milyen busan hajtják le fejüket. Ugy látszik, ha azt akarom, hogy mindennap kapjanak vizet, akkor Mariskára kell ezt a dolgot biznom, mert ő sokkal pontosabb nálad”.

Lili arcza mélyen elpirult haragjában és sietett megöntözni a virágokat, de azért harmadnap megint csak elfeledte s ekkor Mariska összeszedte bátorságát, hogy figyelmeztesse. De erre Lili annyira haragba jött, hogy hevesen kiáltá: „Ne félj, megtettem volna ezt a te bölcs intésed nélkül is. Kár, hogy nem szaladtál mindjárt a mamához árulkodni! Vagy azt hiszed, nem látom, hogy minden áron be akarod magadat hizelegni nála?”

Mariska semmit sem felelt, csak kiment csendesen a szobából, de mikor Lili egy félóra mulva meglátta, úgy tetszék neki, mintha Mariska szeme nagyon vörös lenne. Ezt látva mégis megbánta, hogy oly heves volt s elhatározta, hogy ezentul barátságosabb lesz Mariskához, de bocsánatot kérni a viláért sem tudott volna tőle.

Időközben Mariskát az iskolában is nagyon megszerették szelid, nyájas modoráért s a tanító-nők különösen sokra becsülték e szorgalmas törekvő gyermeket. Lilit természetesen nem érthette utól, mert ez a legelső egyike volt az osztályban, de ennek épen ez tetszett s jórészt e körülmény volt az oka annak, hogy Lili és Mariska elég jól megfértek.

De ma Lili mégis szokatlanul rossz kedvvel jött haza az iskolából. Hogy is ne; olyas valami történt, a mi csaknem hihetetlennek látszott, de mégis úgy volt. Mikor ma dolgozataikat visszakapták, Mariska jobb osztályzatot kapott reá, mint Lili. Az hallatlan volt, hogy most egy másik tultegyen ő rajta, ki mindég a legjobb dolgozatokat írta. S ha mégis azok közül lett volna egyik, a kikkel Lili eddig is versenyzett néha. De épen Mariska! Persze, csakhogy mig Lili csak úgy „oda firkálta” dolgozatát, a mint társainak mondta, addig Mariska órákig dolgozott rajta, de hiába, most már nem lehetett a dolgon változtatni s Lili hiába igyekezett bosszúságát elrejteni, mégis folyton a dolgozatokra kellett gondolnia.

Mariska már régen átment az ebédlőbe, mikor Lili még mindég ott ült szobájukban kedvetlenül, haragosan. De a mint az ebédlő felé közeledett, a nyitott ajtón át meglátta, hogy Mariska épen a virágokat öntözi, s hogy a másik ajtón meg a mama lép be az ebédlőbe. Lili úgy szeretett volna oda rohanni s kikapni Mariska kezéből az öntözőt! De mivel ezt nem tehette, sarkon fordult s haragosan tért vissza szobájába.

„Oh, ez az alattomos, kétszinü Mariska! Hát nem volt elég neki az iskolai dicsőség? Mindenütt el akar homályosítani?” mondá magában Lili. „De majd megmutatom én, hogy ezt nem fogom tűrni. Tudom, hogy most az én rovásomra dicsérik odaát, a mi neki nagyon jól esik. Csak azt szeretném tudni, hogy meri a virágokat megöntözni? Hogy mer egyáltalán az én dolgaimba avatkozni?”

E pillanatban megnyílt az ajtó s a mama lépett be, ki mosolyogva mondá: „Ugy látszik Lili, hogy te valósággal uralkodni akarsz Mariska fölött. Épen akkor léptem az ebédlőbe, mikor a virágokat öntözte, melyekről te oly mostohán megfélekedtél. De mikor engem megpillantott, csaknem sirva kért, hogy ne szóljak neked a dologról semmit, mert meg találsz rá haragudni. Igazán, ez a türelmes, jószivü gyermek sokkal jobb irántad, mint a hogy megérdemled!” „Türelmes, jószivü gyermek?” kiáltá Lili megütközve. „Kétszinü, alattomos teremtés, nem egyéb! Mindenütt azt akarja megmutatni, hogy többet ér nálam, az iskolában ép úgy, mint idehaza. A papa most már mindég vele hozatja el a gyufát és a hamutartót; te is lépten-nyomon csak őt dicséred s most már az öntözést is elveszi tőlem!” - végzé Lili, mialatt heves zokogásra fakadt.

A mamát e váratlan kitörés annyira meglepte, hogy eleinte szólni sem tudott, de azután leült Lili mellé s így szólt hozzá komolyan: „Szavaid egészen elszomorítanak. Az utóbbi időben örömmel láttam, hogy jól megfértetek egymással s most mégis milyen haraggal s mily igazságtalanul támadod meg azt a szegény gyermeket. Csak gondolkozzál rajta, mi lehet az oka annak, hogy Mariskát gyakran dicsérjük? Mert okunk van rá. Mióta Mariska itt van, azóta a papának sohasem kell a gyufát keresnie, vagy a szivarhamut a kávéscsésze aljára tennie s a szegény virágoknak is csak azóta van jobb dolguk, mert te bizony nagyon gyakran megfeledeztél róluk. Hanem adok neked egy jó tanácsot, gyermekem. Igyekezzél figyelmesebb lenni mások iránt s akkor senki sem fogja többé példa gyanánt Mariskát állítani eléd, te magad pedig mind jobban meg fogod őt szeretni. Ezt jegyezd meg magadnak Lilikém”, végzé szavait a mama s ezzel kilépett az ajtón.

De Lilit nem lehetett meggyőzni. Eszébe jutott a dolgozat is, az öntözés is és még nagyobb haraggal gondolt Marira, és meg volt győződve, hogy Mariska csak azért sietett a virágokat megöntözni, hogy Lilit megelőzze és hogy a mama előtt dicsekedhessék.

Nem is állhatta meg, hogy néhány szóval ne tegyen érte Mariskának szemrehányást s mikor ez mentetegetni kezdte magát, Lili ezzel vágott szavába: „Jó, jó, tudom már, milyen kétszinű vagy.” Később sem tudott hozzá nyájas lenni s e naptól kezdve sokkal hidegebb volt köztük a viszony.

Mikor a mama ezt észrevette, igyekezett a jó egyetértést ismét helyreállítani, de nem sikerült. Még a papa szigorú intó szavai sem használtak, sőt csak makacsabbá tették Lilit, ki azonban titkon mégis nehéz szívvvel látta azt, hogy Mariska szeme sokszor ki van sirva.

Ezalatt a mama születése napja is közeledett. Lilinek minden évben meg volt az a dicséretes szándéka, hogy valami kézimunkával lepi meg, de azért rendszeren az lett a vége, hogy kifogyott az időből s az utolsó perczen mit volt mit tenni, virágot kellett adnia a kézimunka helyett.

Most azonban Mariska azt kérde Lilitől félénken, hogy vajjon nem volna-e jó, ha ketten együtt horgolnának a mamának egy gallért s hozzá való csipkét a ruhaujjra. Lili jól tudta, hogy Mariska a kézimunkákban sokkal ügyesebb nála s nagylelkűen beleegyezett. Mariska most egy igen szép csipkemintát kért kölcsön s mikor már le tudta nézni, akkor megegyeztek benne, hogy ő fogja az ujjakra való csipkét horgolni, Lili pedig a könnyebb részt, a gallért. Mariska azonnal hozzá is látott, hogy Lilit megtanítsa rá, de a tanulás bizony meglehetősen nehezen ment.

Végre azonban mégis felfogta Lili, mit kell tenni, mivel Mariska nagy szorgalmát látta, ő is jobban igyekezett. De ez a buzgalom csak szalmatűz volt Lilinél s később már oly kedvetlenül végezte munkáját, hogy a mama születésnapját megelőző napon még nem volt kész a gallér. Mikor az iskolából hazajött, gyorsan elővette a horgolást, de a mint kivette a papírból s letette az asztalra, nem vette észre, hogy a tintás toll is ott fekszik s egyenesen erre tette. A másik pillanatban persze ijedten kapta fel, de már akkor ott volt egy nagy fekete tintafolt a szép fehér csipke közepén. Lili sirt, zokogott haragjában és fájdalomában, mire Mariska vigasztalni kezdte:

„Tudod mit, Lili? Mindjárt felfejtjük a horgolást addig a hol a folt van, aztán elvágjuk a szálát s ma délután újra megcsinálhatod azt, a mit felfejtettünk.”

De Lili erről hallani sem akart. „Talán csak egész éjjel fennmaradjak dolgozni?” kérde megütközve. Vagy azt szeretnéd, ha bevégeztelen munkával állnék a mama elé, hogy a te dicsőséged annál nagyobb legyen? Nem, nem, semmi esetre sem fogom felfejteni!”

„Hát akkor próbáljuk meg, talán ki lehet mosni a foltot”, mondá Mariska csüggedten, mire mindketten hozzáálltak. Mosták, dörgölték, szappanozták, de bizony csak azt nyerték vele, hogy a folt még nagyobb lett.

Most már Lili türelmének is vége szakadt s így kiáltott: „Eh, ne bántsuk, ugy is látom, hogy nem tudunk segíteni. Marad ugy, a hogy van, én bizony nem vesződöm vele többet. Ugy sincs ma több időm horgolni, mert Laurának azt ígértem, hogy ma délután elmegyek hozzá s együtt javítjuk ki francia dolgozatainkat, a mit ma kaptunk vissza.”

Laura volt Lili legjobb barátnője s Mariskának néha fájt is, hogy ezek ketten mindég együtt voltak, míg hozzá alig szóltak az iskolában, de ma ugy látszott, mintha egészen megörült volna Lili tervének, mert meglehetősen mosolygott.

Másnap reggel Lili későn kelt fel s így Mariskát kellett megkérnie arra, hogy segítsen a papával az ajándékokat elrendezni. Eszébe jutott az elrontott gallér is és bizony rosszkedvűen lépett a virágokkal díszített asztalhoz.

„Siess Lili!” kiáltá a papa s ekkor a leányka bement a mama szobájába, hogy mint minden évben, ugy most is ő hívassa be. A mint odalétek az asztalhoz, Lili látta, hogy a virágok között ott van a legfőbb ajándék is, a mivel édes atyja lepte meg a mamát: egy gyönyörű kávékészlet finom porcellánból, mesteri festéssel. De a mint Lili tovább szemlélte az ajándékokat, egészen meghökkent, mert mit látott? Ott feküdt a csipkegallér is fényes piros papírra varrva, de oly hófehéren, oly tisztán, mintha sohasem ért volna hozzá a tintás író toll.

Lili félénken tekintett Mariskára, de ez elpirulva került Lili tekintetét, azonban arcán oly őszinte öröm tükröződött, hogy lehetetlen lett volna el nem találni, ki vette át tegnap a jóltevő tündér szerepét.

A mama nagyon örült a szép csipkéknek s hálásan megköszönte a leánykáknak e kedves meglepetést, Lili azonban kissé zavartan fogadta e köszönetét, mert nem tudta, megilleti-e az, vagy sem.

Az első pillanatban oly meghatottságot érzett, ha arra gondolt, mily nemeslelkűen segített rajta Mariska, hogy szerette volna neki megköszönni s megkérdezni, vajjon kimosta-e a foltot, vagy pedig felfejtette s újra meghorgolta a hiányzó részt? De később ismét felébredt benne a dacz. Rosszul esett neki az a tudat, hogy a kit annyiszor megsértett, annak most hálával tartozik s ezért azt kérdezte magában, hogy tulajdonkép miért avatkozott Mariska megint az ő dolgába? Lili szívében a legkülönbözőbb érzések váltakoztak. Majd arra gondolt, hogy nyakába borul Mariskának s ugy mond neki köszönetet jóságáért, majd arra, hogy tulajdonkép joga volna Mariskát kérdőre vonni e beavatkozásért? Így telt el egyik óra a másik után s Lili még mindég nem szólt a dolgról Mariskával.

Délután a mamának vendégei érkeztek uzsonnára s ekkor a szép új kávékészletet mindjárt fel is szentelték. A vendégeknek is nagyon tetszett s különösen a kávéskannát dicsérte mindenki, melynek mind formája, mind rajza igen izléses volt. Uzsonna után a mama oda intette magához a két leánykát s így szólt hozzájuk: „Arra szeretnék kérni benneteket gyermekeim, hogy mossátok el az új kávéedényt, mert a szobaleány ügyetlen és gyakran elejt valamit, pedig ezt a szép új edényt rendkívül féltém. Ugy-e megteszitek? Csak arra kérlek, hogy nagyon vigyázzatok rá!”

A két leányka megígérte, hogy nem lesz semmi baj s azonnal ki is mentek, hogy hozzáfogjanak a munkához. De ekkor csöngettek s Laura lépett be egy virágcsokorral, hogy Lili mamáját üdvözölje születése napján. Most persze Laura is meguzsonnázott előbb s akkor Lilivel átmentek karonfogva a leányok szobájába. Mikor a mama ezt látta, így szólt: „Kezdd el a mosogatást egyedül, Mariskám, mert Lili most addig nem jöhet, míg Laura itt van.”

Mariska csakugyan ki is ment a konyhába s hozzálátott a munkához. Laura nem maradt sokáig, de Lili e rövid idő alatt is elmondta neki, hogy Mariska mindig beleavatkozik az ő dolgába s mindenütt el akarja homályosítani.

Laura - ki ugyanis mindig attól félt, hogy Lili egyszer majd Mariskát jobban fogja szeretni, mint őt - még jobban felingerelte ellene Lilit, úgy, hogy mikor egy negyed óra múlva hazament, ez jobban meg volt győződve, mint valaha, hogy Mariska neki rosszakarója. Mikor Laurát kikísérte, vissza akart menni az ebédlőbe, de a mint a konyha mellett elhaladt, onnan edénycsörgés hallatszott s erre Lili azonnal megállt s az jutott eszébe, hogy Mariska bizonyosan egyedül akarja elvégezni azt, a mit a mama kettőjükre bízott, hogy aztán dicsekedhessék.

Meg sem gondolva, mit csinál, berohant a konyhába s látta, hogy Mariska csakugyan ott áll az asztal mellett, nagy vigyázattal törülgetve a tisztára mosott kávéskannát. E pillanatban Lilit annyira elöntötte a harag, hogy odaugrott Mariskához s így kiáltott az indulattól remegő hangon: „Te alattomos macska!” Ekkor ütésre emelte kezét, de az ütés Mariska kezét érte, melyben a kávéskannát tartotta. A leányka meglepetésében nem tudta magát védelmezni s így Lili ütésére kihullott kezéből a kanna s izzé-porrá tört a konyha márványkoczkáin. Egy pillanatig mindketten némán bámultak a földön heverő cserepekre, de akkor Lili majdnem öntudatlanul tántorgott szobájába, hol egy székre roskadt. E pillanatban megnyílt az ebédlő ajtaja s azon a mama lépett ki, mert már a szobában hallotta a zörejt. A konyhában csak Mariska állt ott halványan, zokogva, mire a mama így szólt hozzá: „Mit tettél, Mariska! Lásd, pedig mennyire kértelek, hogy jól vigyázz! Hogy lehettél ilyen ügyetlen!”

Lili feszült figyelemmel hallgatta, vajjon mit felel Mariska. De hiába várt, semmit sem hallott, csak Mariska csendes zokogását és azt, hogy a mama ismét bement a szobába vendégeihez.

„Csak hagyd a csészéket”, mondá az ajtóból visszafordulva, „jobb lesz, ha vagy Lili, vagy a szobaleány mossák el.”

E szóra Lili szívéen éles fájdalom nyilalt át s ekkor hallotta, a mint Mariska zokogva lép ki a konyhából s elhaladva azon szoba mellett, melyben Lili ült, az ő szobájukba ment be. Mikor Lili e zokogást hallotta, úgy szeretett volna odaszaladni Mariskához s bocsánatot kérni tőle, de annyira szégyenlette magát s oly rossznak, oly szivtelennek tünt fel önmaga előtt, hogy nem is mert Mariskához közeledni. Most látta csak igazán, mily jó szív, minő nemes lélek lakik Mariskában, kit ő annyiszor bántalmazott.

Végre azonban mégis utána ment s az ő szobájuk ajtajához érve, hallgatózott, hogy vajjon Mariska sir-e még. Ekkor e szók ütötték meg fülét: „Oh anyám, édes jó anyám! Végy engem magadhoz, mert itt úgy sem szeret senki és olyan elhagyatva, olyan egyedül állok a világon!”

Ekkor Lili sem állhatta meg tovább, hanem kinyitotta az ajtót s mielőtt Mariska - ki ott térdelt az ágy előtt - észrevehette volna, oda ment hozzá s átölelve a leányka nyakát így szólt hozzá remegő hangon: „Ne mondd azt, hogy senki sem szeret, Mariska; mert én nagyon, nagyon szeretlek, de ezt csak most tudom. Lásd én azért bántottalak annyit, mert bántott az a szégyen, hogy te sokkal jobb vagy mint én. Ne, ne mondd azt, hogy elhagyatott vagy és hogy szeretnél meghalni, mert ha ezt hallom, azt hiszem, a szívem szakad meg!”

Mariska boldogan, de csodálkozva tekintett könyes szemével Lilire.

„Igaz volna ez, Lili? Hát nem haragszol reám? Hát tudnál engem szeretni?” mondá félénken. „Oh mondd még egyszer, hisz oly rég vágyom már e szót hallani!”

Lili még szorosabban ölelte át Mariska nyakát s miközben felemelte a térdelő leánykát az ágy mellől, így szólt hozzá: „Mától kezdve igazán úgy foglak tekinteni, mint édes testvéremet s igyekezni fogok meghálálni neked azt a sok jószágot, a miért eddig csak hálátlansággal fizettem.”

Most aztán mindketten odaültek a kis pamlagra, egészen egymáshoz simulva. S ekkor se vége, se hossza nem volt a beszélgetésnek. Mariska elmondta, mennyire sietett a horgolással, hogy a mama születése napjára mégis készen legyen a gallér s hogy örömet szerezhessen vele Lilinek is. Elmondta, mily régen vágyott Lili szeretetét megnyerni, mert ő maga már az első perctől fogva szerette Lilit s végül azt is elmondta, hányszor lepte meg a honvágy, hányszor kíváncozott testvérei közé, mióta észrevette, hogy Lili nem akarja testvére gyanánt tekinteni.

Ez pedig elmondta, mily különböző érzések foglalták el lelkét, ha arra gondolt, mit kellene tennie. Miközben így beszélgettek, nem győztek eléggé csodálkozni azon, mily jól megértik egymást.

Beszélgetésüknek az szakította végét, hogy a mama kissé ingerülten kiáltott be hozzájuk: „De ugyan hol maradtok ennyi ideig? Hisz már a vendégek is rég elmentek!” Ezzel oda lépett a leányok ajtajához, de a mint meglátta őket, mily szorosan tartják egymást átölelve, akkor elcsodálkozva állapotott meg.

„Oh, ha tudná mamám, mennyire szeretjük egymást!” kiáltá most Lili. „Mariska olyan jó, hogy hozzá hasonlót sohasem találhatnék! De ezentul én is úgy tekintem ám, mint édes testvéremet, a kit egész szívemből fogok szeretni. Most pedig mamám, hallgass meg, mert valamit meg kell gyónnom előtted!”

Ezzel mindent elmondott őszintén s mikor mindketten kitérták szívüket a mama előtt, ez szeretettel fogta meg a két leányka kezét s így szólt megindult hangon: „Ennél szebb születés-napi ajándékot nem adhattatok volna nekem ennél és ez az öröm”, tevé hozzá mosolyogva, „még a szerencsétlenül járt szegény kávéskanna esetével is kibékített.”